

Mattyu

Jisas Krais MİNİM TEP AK MATYU NU KİL TİKAK

*Ebrahim tikek tık damıl dapıl gel Jisas Krais
nop tık dolak*

(Luk 3:23-38)

¹ Jisas Krais nop nised açık ne okok tikel tık amıl apıl gıl nop tık dolak rek agnig gebin. Bi kib Ebrahim tikek tık damıl, kinj Depid nop tık dolak. Depid ne tikek tık damıl, Jisas Krais nop tık dolak.

² Nıg gılak:

Ebrahim Aisak nop tık dowak.

Aisak Jekop nop tık dowak.

Jekop ne pen, Juda nop tikel, nımam kisen won ak umıgan tık dowak.

³ Juda ne bin Dema eip mıdıl, Peres eip Sera eip kırop tık dowak.

Peres, Hesron nop tık dowak.

Hesron, Ram nop tık dowak.

⁴ Ram, Aminadap nop tık dowak.

Aminadap, Nason nop tık dowak.

Nason, Salmon nop tık dowak.

⁵ Salmon, Boas nop tık dowak. Boas nonım ne ak Rehap.

Boas, Obed nop tık dowak. Obed, nonım ne ak Rut.

Obed, Jesi nop tık dowak.

⁶ Jesi, kinj Depid nop tık dowak.

Depid, Solomon nop tık dowak.

Solomon nonim ne ak, ned bi nak Yuraia nop dek kımek, kısen Depid nop dıl me, Solomon nop tık dowak.

⁷ Solomon, Riaboam nop tık dowak.

Riaboam, Abaija nop tık dowak.

Abaija, Esa nop tık dowak.

⁸ Esa, Jihosapat nop tık dowak.

Jihosapat, Joram nop tık dowak.

Joram, Asaia nop tık dowak.

⁹ Asaia, Jodam nop tık dowak.

Jodam, Ehas nop tık dowak.

Ehas, Hesekaia nop tık dowak.

¹⁰ Hesekaia, Manasa nop tık dowak.

Manasa, Emos nop tık dowak.

Emos, Josaia nop tık dowak.

¹¹ Josaia, Jekonaia nop tık dapıl, nımam ognap tık dowak. Nın nıbak, taun kıb Babilon bin bi apıl, Isrel bin bi kırop nag lı dam Babilon dad amnılak.

¹² Dad amelak, Jekonaia nıb okok mıdıl, Sialtiel nop tık dowak.

Isrel bin bi kıri Babilon kırıg gıl karıp lım Juda adık gı amnılak ak, Sialtiel, Serababel nop tık dowak.

¹³ Serababel, Abaiad nop tık dowak.

Abaiad, Eliakim nop tık dowak.

Eliakim, Eso nop tık dowak.

¹⁴ Eso, Sedok nop tık dowak.

Sedok, Ekim nop tık dowak.

Ekim, Elaiad nop tık dowak.

¹⁵ Elaiad, Eliesa nop tık dowak.

Eliesa, Matan nop tık dowak.

Matan, Jekop nop tık dowak.

16 Jekop, Josep nop tık dowak.

Josep me, bin Maria nop ñelak. Maria ne Jisas
nop tık dowak. Jisas nop Krais apal.

17 Nıb ak me, based cın Ebrahim ne tıkek tıkel
tık dam dapıl gıl aknıb wajrem pıs adan amnak
ak, kisen based kinj Depid nop tık dolak. Tık
dapıl, Depid ne pen tıkek tıkel tık dam dapıl gıl
ak rek nep wajrem pıs adan amek, kisen Babilon
bi ke okok nıb apıl kırop nag lı dam karıp lım kiri
ak dad amniłak. Dad amelak, kisen pen kauyan
tık dam dapıl gıl aknıb wajrem pıs adan amnak
ak, kisen Krais nop tık dolak.

Maria Jisas nop tık dowak
(Luk 2:1-7)

18 Jisas Krais nop tık dolak mìnım ak agníg
gebin. Jisas nonım Maria, Josep nop ñelak, ne eip
ajıl mer, kiri nıñlak Maria ñı kogi mıdekl. Kaun
Sıñ ne ak ke gek, ñı kogi nıbak mıdekl.

19 Pen nıgmıl ne Josep bi tep ak me, mìnım
kıb ma agak; gos ak nep nıñıl agak, “Ñı kogi
mıdebl nıbak, bin bi okok ag ñıñıgain, nop nabıñ
gınıgab. Nıb ak, kapkap ag yokin,” agak.

20 Josep nıg nıñak ak pen, kıslım eyan wışın
nıñak, Bi Kıt ejol ne alap nop agak, “Josep, Depid
ñı ne! ‘Bin nıbak, tari gıñıg dıñım?’ agıl, gos ak
ma nıñımın; abramek dıñımın. Ñı kogi mıdebl
ak, Kaun Sıñ ak nep gek mıdebl.

21 Kisen ñı ak tık dapek ne kıb gıl, bin bi ne
okok tap si tap tımel gıpal gac ak lig gı yoknıgab
ak me, yıb ne Jisas agnímın,” agak.

22 Nıg gak nıbak, Bi Kib ne bi mınım ne agep bi alap nop ag ñak nıñıl ne pen nıg gınigab agıl agak.

23 Ne agak,
“Bin praj bi alap eip ajıl mer, ñi kogi midil,
ñi alap tık dapenigab, yib ne ak Emanyuel agnígal,” agak.

Emanyuel mınım wagın ak, God cın eip mideb.

24 Pen Josep wiśn kınıl warikil, Bi Kib ejol ne mınım agak ak dıl, bin Maria nop dınım, agıl gos nıñjak.

25 Ned Josep Maria eip ajıl mer, Maria ñi ak tık dapek, Josep ñi nıbak yib ne Jisas agıl me, Maria nop piş nep dak.

2

Bi gos kid yık nıñeb okok apıl Jisas nop nıñlak

1 Pen Herod Judia Propins kiń midoligip ñin ak, Maria Jisas nop tık dowak Betlehem taun, karıp lım Judia nab sığak. Tık dapek, bi gap kid yık nıñeb okok, piş apeb kid okok nıb Jerusalem apıl, bin bi okok kırop ag nıñıl aglak,

2 “Juda bin bi, Kiń cın, apım ak nop tık dopal! Mińi lıpal mideb akal? Cın karıp lım cın piş apeb kid nıb okok midil nıpiń gap ak mıseń lıp; nıñıl me, yib ne agon ar amnań agıl opın,” aglak.

3 Nıb agelak, kiń Herod mınım nıbak nıñıl, bin bi sığ aul kiri ñi nıbak nop gos nıñıl yip ma nıñımel rek lıp, agıl, gos par nıñjak. Jerusalem bin bi okok magılseк ak rek nep gos par nıñlak.

4 Pen kiń Herod, God nop tap sobok gep bi kib okok abe, God lo mınım ag ñeb bi okok abe, kırop

sık agek apelak agak, “God mìnım agep bì okok Krais nop tìk donıgal karıp lìm akal aglak?” agak.

5 Nìb agek aglak, “Bì God mìnım agep alap, bırarık nep mìnım ñu kıl tìkil agak rek, nop tìk donıgal Betlehem taun, karıp lìm Judia nab sìňak. God mìnım agep bì nìbak God Mìnım ñu kıl tìkil agak,

6 ‘Karıp lìm Judia nab okok
karıp lìm ke ke koñai mìdeb ak me,
karıp lìm Betlehem nìňek sìkol rek lìnígab ak
pen Bì Kìb ak karıp lìm nìbak nìb apıl,
bin bì yad Isrel bin bì okok kìrop kod mìdenigab.

Nìg gìnigab rek, Betlehem yìb kìb
mìdenigab,’ agak,” aglak.

7 Nìb agelak, kiň Herod nìňil, am bì gos kìd yìk
nìňeb okok kìrop kapkap sık agek apelak agak,
“Won akal rek gap nìbak mìsen lak?” agak.

8 Agek, nop mìnım nìbak ag ñielak, kìrop Betlehem
ag yokıl tom agıl agak, “Nìbi am ñi nìbak
piyo nìň tep yìb gıl, adık gi apıl yìp agem, yad
abe amıl yìb ne agen ar amnań,” agak.

9 Kiň Herod nìb agek, kiri pañdel nìňlig gi, gap
kiri pìb apeb kìd okok nìb nìňlak ak ned ned
gek nìňlig gi, kiri kìsen gılak. Gap ak amıl amıl,
nìňjan ak karıp mìdek nab sìňak alan nep wös
gak.

10 Nìg gek kiri gap ak nìňel, tep gek nìňlig gi,
mìň mìň yìb gılak.

11 Karıp ñìlik mìgan eyan amıl nìňlak, nìňjan ak
nonım Maria eip mìderek. Kiri am kogım yìmıl,
nìňjan ak yìb agel ar amek nìňlig gi, wad kiri okok

aŋ lıl, nop tap tep ognap ñıłlak. Gol ognap, pauda ki tep owep ognap, wel ki tep owep ognap ñıłlak.

12 Pen kiri kıslım nab eyaŋ kınıl wıśin nıñlak, God agak, “Adık gıt Herod mıdeb ak ma amnímib!” agak. Nıb ak, agak rek nıñıl, kanıb par alap amił, karıp kiri adık gıt amnílak.

Josep Maria amıl mal poŋ dıl pırık gıt karıp lım Ijip dad amnak

13 Pen bı̄ gos kıd yık nıñeb okok kiri nıg gıl amnílak nıñlıg git, Josep wıśin nıñak, ejol alap apıl nop agak, “Herod nıñan ak ñag pak lıñım agıł, pıyo nıñnig geb. Nıb ak, nıñan amıl mal kırop kasek poŋıd dıl, pırık gıt karıp lım Ijip amnímın. Onımın agenım nep, kauyan adık gıt onımın,” agak.

14 Agek, Josep kıslım nab eyaŋ nep warıkıl, nıñan amıl mal poŋ dıl karıp lım Ijip dad amnak.

15 Poŋ dıl amnak nıbak, Bī Kib ne bı̄ mınım ne agep alap nop ag ñak nıñıl ne pen ūu kıl tıkıl agak, “Ñı yad ak Ijip nıb sık agen owıp,” agak.

Pen Josep amılgon am Ijip nep mıdel, Herod kımek me, kisen kauyan adık gıt olak.

16 Pen Herod ne nıñak, bı̄ gos kıd yık nıñeb okok, ne agak rek ma gelak, nop mılık kal yıb yapek agak, “Yıp gıpal nıbak, nıñan bı̄ kıb mıdenıgab ak yad ti gıl nop ñag pak lıñım?” agıł gos nıñak. Pen ne gos alap nıñıl agak, “Bī gos kıd yık nıñeb okok kırop gap ak mıseŋ lak ñın ak, yıp ag tep gıl amnílak. Nıb ak yad nıpin, Betlehem ulep sıñak nıñan tık dapal, mı̄ omal yowıp okok abe, nıñan kisen tık dopal okok abe, ñag pak lıñıgal ak, ñı nıbak abe ñag pak lıñıgal,” agak.

Nib agil me, bi ne ognap ag yokek amil, niñajan Betlehem ulep sijak okok midelak magilsek ñag pak li saklak.

17 Betlehem niñajan ñag pak lilkak nibak, bi God minim agep Jeremaia ginigab agil nu kil tikak rek nep gilak. Jeremaia minim nibak nu kil tikil agak,

18 “Rama taun sijak cib gek,
minim sakol kib agil, sil kib agnigal.

Bin Resel tikek, tikel tik amil apil ginigab okok,
mapin gek sil agnigal.

Ñi ne kim saknigal niñil
bin bi ognap krop ag dinimel rek ma
linigab,” agak.

*Josep Maria amil mal eip kauyan adik gi
amnilak*

19 Pen sain bi kib Herod kimek, Josep Ijip okok midil kinil wisin niñak, Bi Kib ejol ne alap apil nop agak,

20 “Bi niñajan ñag pak linig gelak okok bir kimbal ak me, bin nak amil mal krop poj dil, adik gi karip lim Isrel amnimin,” agak.

21 Agek, Josep niñajan amil mal poj dil, adik gi Isrel amnak.

22 Pen amjakek, minim alap aglak, “Herod kimek, ni ne Akeleas Judia Propins bin bi krop kod mideb,” aglak. Agelak, Josep ne Akeleas mideb karip lim nibak tari ginig amnim agil, pirkak ak pen, kinil wisin niñak God nop agak, “Nak karip lim Judia ma adik gi amnimin, karip lim Galili amnimin,” agak.

23 Agek, Josep ñiñajan amił mal kırop poŋ dıl Nasaret taun amił mı̄deligıpal. Amniłak nı̄bak, bı̄ God mınım agep okok nı̄g gìnigab agıl ñu kıl tı̄klak rek nep gak. Kırı ñu kıl tı̄klı̄ aglak, “Nop bı̄ Nasaret nı̄b alap agnı̄gal,” aglak.

3

*Jon Bı̄ Nı̄g Pak Nı̄eb ak God mınım ag ñoligıp
(Mak 1:1-8; Luk 3:1-18; Jon 1:19-28)*

1 Nasaret mı̄delak ñı̄n nab nı̄bak, Jon bı̄ ñı̄g pak nı̄eb ak apıl, karıp lım Judia nab sı̄ňak, karıp lım bin bı̄ konjai ma mı̄deligıpal, mı̄ñ mab kab nep mı̄doligıp nab okok mı̄deklı̄ nı̄nlı̄g git, bin bı̄ okok apel, ne kırop mınım ag ñoligıp.

2 Kırop ag ñı̄l agoligıp, “Ulep mı̄deb, God bin bı̄ dıl kod mı̄denigab. Nı̄b ak, tap si tap tı̄mel gitpım ak, tari gìnig nı̄g gitpın agıl, kırı̄g gìnimib,” agoligıp.

3 Jon kırop mınım ag ñoligıp nı̄bak, bı̄ God mınım agep Aisaia bı̄rarık nep gìnigab agıl, ñu kıl tı̄kak rek nep gak. Aisaia mınım nı̄bak ñu kıl tı̄klı̄ agak,

“Bı̄ alap, karıp lım bin bı̄ konjai ma mı̄debal, mı̄ñ mab kab nep mı̄deb nab sı̄ňak am mı̄dıl, sık agıl agnı̄gab, ‘Bı̄ Kıt̄b ak apeb!

Kanı̄b mak kılın kıyan git mı̄donimı̄n okok, dım gol pilis git mı̄donimı̄n okok,

pı̄ñıl pag tep git mı̄denimib,’ agnı̄gab,” agak.

4 Pen Jon walı̄j ne ak, kaj kamel kas dıl gitlak walı̄j alap yı̄mıl, kaj kau wak sı̄b nag nab sı̄ňak pı̄g loligıp. Tap ñı̄neb ne ak, jon golbīd ak abe, bom ñı̄g ak abe ñı̄boligıp.

5 Ņin n̄ibak, Jerusalem bin b̄i m̄idelak okok abe, bin b̄i karip l̄im Judia yokop n̄ib okok m̄idelak okok abe, ūig Jodan ulep okok bin b̄i m̄idelak okok abe, k̄iri magilsek Jon m̄idek s̄ıňak amniňak.

6 Jon m̄idek s̄ıňak amiň, tap si tap t̄imel ḡıläk okok misen ag p̄ıwak pe gel n̄ıňlıg git, Jon k̄rop ūig Jodan nab s̄ıňak ūig pak n̄oligip.

7 Pen b̄i Perisi okok abe, b̄i Sadyusi okok abe konjai nep, Jon c̄inop ūig pak ūan agil apelak, Jon k̄rop s̄ılık ag ḡıl agak, “N̄ibi soin ūi pai s̄ıň aul! Gos tari n̄ıňıl p̄ırık git apebim? ‘Ūig pakon, God bin b̄i ke n̄ib okok k̄rop ag ḡınigab ūin ak, c̄inop ma ag ḡınigab,’ agil, p̄ırık git apebim ar?

8 N̄ibi ūig paknig ḡınigabim ak, tap si tap t̄imel ḡipim ak, tari ḡınig ūig ḡipin, agil, k̄irig ḡıl, mid tep ḡınimib. Ūig ḡınigabim ak, bin b̄i n̄ıňnigal, n̄ibi tap si tap t̄imel göligipim ak bir k̄irig ḡipim.

9 Pen n̄ibi gos alap n̄ıňıl, ‘C̄in based acik Ebraham ūi pai ne midobin n̄ıňıl God c̄inop tap t̄imel alap ma ḡınigab,’ agil, gos ak ma n̄ıňnimb. Ebraham ūi pai ne midobin apim ak tap yokop! God kab s̄ıň aul d̄il, Ebraham ūi pai ne okok git l̄ıňig ḡıl, git l̄ıpkop! N̄ib ak, ‘B̄i tep Ebraham t̄ıkkil tik amil apil ḡıl c̄in ke tik dap l̄ıpal,’ apim ak, minim ak rek ma agnimib.

10 “N̄ıň tep ḡınimib! God mab ak wagin sek t̄ib junig, tu ak mab wagin eyan kid ḡıl mideb. Mab alap magil ūıňeb tep ognap ma p̄ılnigab ak, t̄ib git r̄ık di mab yineb eyan yoknigab.

11 N̄ibi tap si tap t̄imel ḡipim ak, tari ḡınig ūig ḡipin agil, k̄irig gem me, yad n̄ibep ūig nep pak ūıňgain. Pen b̄i yip k̄isen onigab ak, ne yad rek

mer; ne bî kîb yîb, yad bî sîkol. Yad nop nîjen nabîj gînîgab. Tob wak ne dad ajenîm rek ma lîp. Yad nîbep ñîg nep pak ñebin, pen bî nîbak ne apîl, nîbep Kaun Sîj ak pak ñîl, mab mîlañ pak ñîl gînîgab.

12 “Ne wid magîl pok gek, tîk dap pakpal rek ak gînîg geb. Wid magîl ñîjeb okok ke lîl, wid cög dai dai okok ke lînîgab. Nîg gîl, wid magîl ñîjeb ne okok dam karîp ñîlik mîgan sînjak lînîgab; pen dai dai okok dam mab per ke yîn mîdeb ak dagîlnîgab,” agak.

*Jon Jisas nop ñîg pak ñak
(Mak 1:9-11; Luk 3:21-22)*

13 Ñîn nîbak, Jisas ne, Jon yîp ñîg pak ñañ, agîl, karîp lîm Galili kîrîg gîl, ñîg Jodan amîl,

14 Jon nop agak, “Yîp ñîg pak ñan,” agak. Agek, Jon agak, “Nak nep me yîp ñîg pak ñîbnap. Pen yad titi gîl nep ñîg pak ñînîm?” agak.

15 Agek, Jisas agak, “Nak ageban ar ak kîrîg gînîmîn, yad agebin rek nep gîl me, God agîp agîp rek nep gînîgabîr,” agak. Agek Jon, “Nîjîd ageban,” agîl, Jisas nop ñîg pak ñak.

16 Jon Jisas nop ñîg pak ñek nîjîlg gî, Jisas ñîg gol sînjak alan apîl nîjâk, seb kab ar alan mîgan pag yîkek, God Kaun ak yakîr tîbaglem rek ug gît nop owak.

17 Kaun Sîj nîg gîl apek nîjîlg gî, mînîm alap seb kab ar alan nîb apîl agak, “Ñî tep nîbaul, ñî mîdmagîl yad yîb. Yad nop nîjen, yîp tep yîb gîp,” agak.

4

*Seten, Jisas nop gos ñen tap si tap t̄imel ḡin̄im̄iñ
aḡıl n̄iñak*

(Mak 1:12-13; Luk 4:1-13)

¹ Ñin n̄ibak God Kaun ak, Jisas nop poj d̄ıl, karıp l̄ım bin b̄ı ma m̄ideliḡipal, m̄iñ mab kab nep m̄idoliḡip nab okok dad amek, Seten ne Jisas tap si tap t̄imel ognap ḡin̄im̄iñ akan aḡıl gak.

² Jisas m̄iñ mab nep nab n̄ib okok tap ñ̄ibıl mer, ñin akn̄ib ñin juıl omal (40) melik abe k̄isl̄ım abe yokop nep m̄idek. N̄ig ḡıl yokop nep m̄idek n̄iñlıg ḡı, nop yuan k̄ib ȳıb gek,

³ Seten Jisas nop gos ñen, t̄imel ḡin̄im̄iñ aḡıl, apıl Jisas nop agak, “Yad God Ñi ne m̄idebin apan ak, kab ogn̄ıl agek, bred rek lan,” agak.

⁴ Agek, Jisas pen agak, “God M̄in̄im ak ñu k̄ıl t̄ık̄ıl aglak,

‘Bin b̄ı okok bred nep ñ̄ibıl
kom̄iñ ma m̄idenigal;

God m̄in̄im ageb n̄ibak maḡılsek n̄iñ d̄ıl me,
kom̄iñ m̄idenigal,’ aglak,” agak.

⁵ Jisas n̄ib agek, k̄ijeki Jisas nop poj d̄ıl dam taun k̄ib t̄ıd Jerusalem amıl, God sobok gep karıp i ar alan ḡılak ak l̄ıl agak,

⁶ “Yad God Ñi ne m̄idebin apan ak, preñid l̄ım eyan yowan. God M̄in̄im ak ñu k̄ıl t̄ık̄ıl aglak,
‘God ejol ne okok agek, apıl nep ñ̄inmaḡıl k̄iri denigal me,

kab tob nep ak ma p̄ıñıl ḡin̄igab,’ aglak,” agak.

⁷ Agek, Jisas pen agak, “Mer! God M̄in̄im ak m̄in̄im ognap sek ñu k̄ıl t̄ık̄ıl aglak, ‘God B̄ı K̄ıb

ak, ne b̄i n̄iñid akanj b̄i tom agep, ma agn̄imib̄,' aglak," agak.

⁸ Agek, Seten Jisas nop dam d̄im k̄ib̄ ȳib̄ alap amil, karip l̄im tep tep b̄i k̄ib̄ ke ke kod m̄idelak okok Jisas nop yomil agak,

⁹ "Nak kogim ȳimil, ȳib̄ ȳip agek ar alanj amek, yad karip l̄im n̄ib̄ s̄in̄aul magilsek nep n̄in̄igain," agak.

¹⁰ Agek, Jisas Seten nop agak, "Nak ke okok amnoj! God M̄in̄im ak nu k̄il t̄ik̄il aglak, 'God Bi K̄ib̄ ȳib̄ nop ak nep agem ar amnañ; wög nop nep ḡin̄imib̄,' aglak," agak.

¹¹ Jisas n̄ib̄ agek n̄iñlig gi, kijeki, Jisas ne tap t̄imel ognap ḡin̄imij agil, gi gi mer n̄iñil, nop k̄irig gi amek n̄iñlig gi, ejol ognap apil, nop ap gonj liñ kod m̄idelak.

Jisas karip l̄im Galili wagin gił bin b̄i okok God min̄im ag ūnak

(Mak 1:14-15; Luk 4:14-15)

¹² Ņin̄ n̄ibak Jon b̄i ūig pak ūeb ak nop miñ l̄ilak. Jisas min̄im n̄ibak peyig n̄iñil, karip l̄im Galili adik gi amnak.

¹³ Amil taun ne Nasaret ma am m̄idek; am m̄idek taun s̄ikol Kapaneam, karip l̄im Sebyulan Naptalai nab s̄in̄ak m̄ideb ūig Cöb Galili gol s̄in̄ak.

¹⁴ Jisas karip l̄im n̄ibak amil, bin b̄i okok k̄irop miñim tep ak ag ūi ajoligip ak me, b̄i God min̄im agep Aisaia ḡin̄igab agil nu k̄il t̄ikak rek nep gak. Ne agak,

¹⁵⁻¹⁶ "Karip l̄im Sebyulan abe Naptalai abe, ūig Cöb Galili gol s̄in̄ak,

ŵig Jodan piñ panj̄id ameb piñ k̄id,

Juda bin bî mer karîp lîm Galili sînâk mîdebal
okok
kîri melîk kîb yîb nîpal.

Kîslîm okok mîdîl kîmnîmel rek lak ak
pen melîk kîb ak bîr nîpal,” agak.

17 Jisas ñîn nîbak wagîn gîl, bin bî okok kîrop
God mînîm tep ak ag ñî ajlîg gî agak, “Tap si tap
tîmel gîpîm ar ak, tari gînîg nîg gîpîn agîl, kîrîg
gînîmîb. Mañ mîdeb, God bin bî dîl seb kab ar
alan sînâk kod mîdenîgab; ñîn kîsen nîbi per kod
mîdelîgîpîm ak mîñi owîp!” agak.

*Jisas bî omal omal, “Nîbi yad eip onîmîb,” agak
(Mak 1:16-20; Luk 5:1-11)*

18 Jisas Ñîg Cöb Galili gol ar sînâk ap yap amîl
nînâk, bî kîbsal dep mamîl mal, uben yoklîg gî
kîbsal derek. Bî mamîl mal, nîmam alap yîb ne
ak Saimon, nîmam alap yîb ne ak Edru. Saimon
nop yîb alap Pita agölîgîpal.

19 Jisas kîrop mal nînîl agak, “Yîp sain gir. Yad
nîrep gen, nîri mamîl mal, kîbsal dep bî mer, bin
bî dep bî mîdenîgair,” agak.

20 Agek, agak rek nep nînîl, kîbsal derek uben
okok kîrîg gîl, Jisas eip ajölîgîpir.

21 Pen won alap tapîn amlîg gî nînâk, Jems
eip Jon eip nap Sebedi eip Ñîg magöb mîgan ak
apîlgon mîdlîg gî, uben luöl dîlîg gî mîdelak.
Jisas nînîl, kîrop mal sîk agek,

22 kîri nap Sebedi Ñîg magöb sînâk kîrîg gîl,
Jisas eip amnîrek.

*Jisas okok gî tagîl bin bî kîrop mînîm ag ñîk
(Luk 6:17-19)*

23 Jisas karip l̄im Galili nab s̄ıñak gi ajlig gi, Juda mogim gep karip okok okok amil, God bin bi d̄l kod m̄idenigab minim tep ak, bin bi okok k̄rop ag n̄i ajlig gi, tap tari tari bin bi okok k̄rop gak okok gek komiñ loligip.

24 Niñ gek, karip l̄im Siria bin bi okok magilsek minim nibak niñil, bin bi k̄rop tap tari tari gak okok dad apel, Jisas gek komiñ loligip. Bin bi niñ okok, ognap tap gak; ognap miñ gon yur kib gak; ognap k̄jeki aban ñagak; ognap udin main apek, ap yap pakil jep jep döligipal; ognap ñin tob kalau gak; pen bin bi k̄rop tap tari tari gak okok dapel, Jisas gek magilsek komiñ loligip.

25 Pen Galili bin bi d̄l, Dekapolis bin bi d̄l, Jerusalem bin bi d̄l, Judia bin bi d̄l, niñ Jodan k̄id adan s̄ıñak bin bi d̄l, koñai nep Jisas amek niñlig gi, k̄isen amnilak.

5

*Jisas dim yirik alañ am midil, minim ag ñak
(Luk 6:20-23)*

1 Jisas, bin bi koñai nep niñ okok niñil, am dim yirik alañ bi ne aknib umigan alañ dak okok eip bisig midlig, k̄rop minim ag ñak.

*Bin bi miñ miñ ginigal
(Luk 6:20-23)*

2 Jisas ne bin bi k̄rop minim ag n̄ilig gi agak,

3 Bin bi okok, c̄in bin bi tep mer,
God ne nep c̄inop gi ñinigab agil,

God nop ag niñigal okok,
God k̄rop d̄l seb kab ar alañ kod m̄idenigab ak me,

- mîñ mîñ gînîmel.
- 4** Bin bî sîl agebal okok,
God kîrop ag dînîgab ak me,
mîñ mîñ gînîmel.
- 5** Bin bî sain kapkap mîdebal okok,
kîri lîm dai wagîn aul dînîgal ak me,
mîñ mîñ gînîmel.
- 6** Bin bî, God agak rek nep gînîgabîn agîl, nîpal
okok,
God kîrop kod mîdenîgab ak me,
mîñ mîñ gînîmel.
- 7** Bin bî kîri bin bî okok kîrop mapîn nîjîl dî tep
gînîgal okok,
God kîrop pen ak rek nep mapîn nîjîl dî tep
gînîgal ak me,
mîñ mîñ gînîmel.
- 8** Bin bî God nop nokîm nîjebal okok,
God nop nîjnîgal ak me,
mîñ mîñ gînîmel.
- 9** Bin bî nîjnîgal, bin bî ognap pen pen gînîgal
okok,
kîri apîl agnîgal, ‘Nîbi aknîb ma gînîmîb,
kapkap mîdenîmîb,’ agnîgal okok,
God kîrop ñî pai yad agnîgal ak me,
mîñ mîñ gînîmel.
- 10** Bin bî kîri God ageb rek nep gînîgabîn agîl
mîdel,
bin bî ognap kîrop gî tîmel genîgal ak,
God kîrop dîl seb kab ar alan kod mîdenîgab ak
me,
mîñ mîñ gînîmel.
- 11** “Nîbep Jisas bin bî ne agîl gî tîmel gîl, mînîm
tom agîl ag juenîmel, nîbi mîñ mîñ yîb gînîmîb.

12 Bi God mìnìm agep bìrarık ped okok kírop ar nıbak nep gılak. Nıb ak, nıbep ak rek nep genıgal ak, gos par ma nıñnímıt; God cınop seb kab ar alan dı tep gìnigab ag gos nıñlıg git, mìn mìn yıb gìnimıt,” agak.

*God bin bi ne okok kiri dek sol rek midebal; kiri
melik rek midebal
(Mak 9:50; Luk 14:34-35)*

13 Jisas mìnìm nıbak agıl agak, “Bin bi lım dai ar wagın aul midebal okok, nıbi dek sol rek kiri midebi. Pen dek sol kabiam ak am sakek kauyan kabiam ma gìnigab; pıs nep tımel git agıl, tau cıb jakıl dı yoknígal.

14 “Taun kıb dım alan mıdıl, we gıl mıdenimıt rek ma lıñigab; mıseñ yıb mıdenigab. Nıb ak rek, bin bi lım dai wagın aul midebal okok kírop sıp melik rek midebi.

15 Bin bi okok sıp dagıl tin cög mıgan okok ma we gìnigal. Ar sıňak alan tık lel melik gek, bin bi karıp nıllık mıgan okok magılsek nıñ tep gìnigal.

16 Nıb ak rek, nıbi bin bi okok kírop git tep gem, bin bi okok nıbep nıñıl, Nap nıbi seb kab ar alan mideb yıb nop nep agel ar amnigab.

Lo mìnìm ak

17 “Nıbi agnigabım, Jisas owıp ak, God Mosıs nop lo mìnìm agak mìnìm ar ak abe, bi God mìnìm agep ognap aglak mìnìm ar ak abe, kırıg gìnimıt agnig owıp agnigabım ak pen ak mer! Yad opin ak, bi God mìnìm agep okok gìnigab aglak rek magılsek gìnim agıl opin.

18 Yad nıbep nıñıl yıb agebin. Seb kab ar alan abe, lım dai wagın aul abe pıs nep kır gìnigab ak pen God Mìnım ne ak mìnım magıl alap ma

kırıg gìnigab; magılsek per per nep middenigab. Mınım tari tari agak ak, magılsek agak rek nep gìnigab.

19 “Nıb ak, bin bı an an God lo mınım ak nıñıl, mınım sıkol won alap kırıg gìnım agıl, bin bı okok abramek ag ñek kırıg gìnigal ak, God bin bı dıl kod middenigab ñın ak, yıb kiri ap yonigab. Pen bin bı an an God lo mınım nıñıl, nıñ tep gıl, bin bı okok krop ag ñı tepe gìnigal ak, God bin bı dıl kod middenigab ñın ak, yıb kiri ap rannigab.

20 Bı Perisi okok abe, God lo mınım ag ñeb bı okok abe, ‘God mınım ageb ar ak nep gipin,’ apal ak pen kiri yokop mınım agıl God mınım ageb ar ak ma gipal, mer. Nıbi ke pen, God mınım ageb rek nep yıpıd gıl nep nıñ dıl kisen gìnimb. Nıb gìnigabım ak me, God nıbep dıl seb kab ar alan sıňak kod middenigab.

*Bin bı kaual maual nıbi okok eip mınım ag jım
níl middenimb
(Luk 12:57-59)*

21 “Bırarık nep napıs nased yes okok God lo mınım ageligipal ar ak nıbi nıpım. Kiri agölögipal, ‘Cıp ñag ma paknımib. Bin bı alap, bin bı alap ñag pak lıñigab ak, mınım kıb nıñnígab,’ agölögipal.

22 Mınım nıbak nıpım ak pen nıbep mıñi ag tep gìnım. Bin bı alap, bin bı alap nop nıñek mılık yonigab ak, mınım kıb nıñnígab. Bin bı alap, bin bı alap yıb dap yonigab ak, Juda Kansol okok ap mogım gıl, nop mınım kıb agnigal. Bin bı alap, bin bı alap nop agnigab, ‘Nak bı saköl sek,’

agnıgab ak, karıp lım mab ke yıneb mıgan eyan
amnımın̄ rek lıp.

23 “Nıb ak, nak tap God nop sobok gıt ñeb dam
kab bıd ar ak sobok gıt ñıñıg, nanai namam nak
alap nop gıt tımel gıpan rek mınım mıdeb ag gos
nıñıñıgan ak,

24 tap God nop sobok gıt ñeb nıbak kab bıd ar
sıñak kırıg gıl, nop eip mınım ag tep gıl, mıñi
kapkap jım ñıl mıdon agıl, adık gıt apıl tap nıbak
God nop sobok gıt ñıñımın̄.

25 “Tap tari gıt tımel gınıgabım ak, nıbep mınım
kıb agnıg, dam kanıb nab okok kısen dad amel
nıñılgıt, kırop eip mınım nıbak ag tıg asıkıl, jım
ñıl mıdenimib. Mer ak, nıbep dam bıt kıb ak nop
ñenıgal, ne pen nıbep dı polisman kai kırop ñek,
nıbep dam nag lıñıgal.

26 Yad nıbep nıñıd yıb agebin, tap dai nıbi
mıdonımın̄ ak pıs nep magılsek dai pag juıl me
söy amnıgabım.

Bin si bıt si gıpal

27 “Pen mınım alap aglak ak, ak rek nep nıpım.
Mınım nıbak aglak, ‘Bin si bıt si ma gınımib,’
aglak.

28 Pen yad nıbep agebin, bıt alap bin alap nop
nıñıl, nop gıpnep agıl gos nıñıñıgab ak, God
nıñek, bıt nıbak gos ne nab eyan bin nıbak si
gınıgab.

29 Nıb ak, udın magıl yıpid kıd nıñıl, tap si tap
tımel gınımın̄ rek lonımın̄ ak, udın pıs nıbak tıg
ju yoknımib. Pen udın nıbi ak yımig nıñıñıgabım
ak, tap si tap tımel gıl, mab ke yıneb mıgan eyan
amnımım̄ rek lıp.

30 Pen ñinmagıl yipid kıl ak, ak rek nep, tap si tap tımel gınımış rek lonımış ak, tıb gi rık dı yoknímib. Nıg gıl me, ñin pıs kıl nep mıdekları amnígabım. Mer ak, mab ke yineb mıgan eyanı amnígabım.

*Jisas bin ag yokep minim ag ñak
(Mat 19:9; Mak 10:11-12; Luk 16:18)*

31 “Nıbi nıpmı, minım alap aglak, ‘Bı alap bın ne nop kırıg gınıg, bin aul pıs nep kırıg gınım, agıl, ñu kıl bad alap tıkił, bin nıbak nop ñıl me, pıs nep kırıg gınıgab,’ aglak.

32 Pen yad nıbep agebin: bı alap, bin ne bı alap si ma dıniğab mer, pen nıgmıl ne bın ne yokop nep kırıg gınıgab ak, gi tımel gınıgab. Pen bin ak nop nıg gıl kırıg gek, am bı kısen nıb alap dıniğab ak, bı nıbak ne bin ne kırıg gınıgab ak me, ne nıg gek, bin ne bı si dep bin lıniğab. Pen bı an bin nıbak dıniğab ak, ne ak rek nep bin si dep bı lıniğab.

*Minim niñid yıb agobın, apal
(Mat 19:9; Mak 10:11-12; Luk 16:18)*

33 “Bırarık nep minım alap aglak ak, ak rek nep nıpmı. Minım nıbak aglak, ‘Nıbi Bı Kıl udın yırık ne minım niñid yıb agnígabım ak, agnígabım rek nep gınımib. God ne niñ mıdeb niñıl agnígabım rek nep gınımib,’ aglak.

34 Pen yad nıbep agebin: minım alap agníg, ‘God udın yırık ar ak niñid agebin,’ agıl ma agnímib. ‘Karıp lım seb kab ar alan sıňak mıdeb rek niñid agebin,’ agıl ma agnímib; God ne karıp lım nıb sıňak sea kiñ ar sıňak bısiğ mıdeb.

35 ‘Lím dai wagın aul mideb rek niñid agebin,’ agıl ma agnímib; God ne sea kiŋ ar siňak bísig gıl, karıp lím wagın aul tob ar siňak tau mideb. ‘Jerusalem mideb rek niñid agebin,’ agıl ma agnímib; ak Kiŋ Kib yib taun kib ne me.

36 ‘Nabıc yad mideb rek, niñid agebin,’ agıl ma agnímib. Niňi ke gem, nabıc kas niňi nokim alap kılıoi akan mosib ma tannigab.

37 Niň ak, ‘Ginigain’ agıl, ‘Ginigain’ nep agnímib; pen ‘Ma ginigain’ agıl, ‘Ma ginigain’ nep agnímib. Minim kauyaŋ lıl agıl, lıl agnígabım ak, Seten niňbep gos ſek, niň agnígabım.

*Jisas pen pen gep minim agak
(Luk 6:29-30)*

38 “Pen minim alap aglak ak, ak rek nep niňim. Minim niňbak aglak, ‘Uđin magıl ak piňil juenimel, krop pen abe piňil junimib. Meg magıl pıpag genimel, krop pen abe pıpag giniimib,’ aglak.

39 Pen yad niňbep agebin: bi alap niňbep gi timel genimij, nop pen gi timel ma giniimib. Bi alap niňbep mikem pak sil genimij, adık gem pis kıl abe pakniimij.

40 Bi alap apıl niňbep minim kib agıl, ‘Sior nak ak yip saj gan,’ agenimij, sior nep ma niňimib, kolsior abe niňimib.

41 Bi alap niňbep ag niňil, ‘Tap wad aul dam kau siňak yokıl onimin,’ agenigab ak, ma yo niňnimiib; kau agnímel siňak sil gıl, dam yokop kau siňak yokıl onimib.

42 Bin bi ognap nibep, ‘Cinop tap ognap nim,’ ag ninjenimel, abramek ninimib. Pen bin bi ognap nibep, ‘Cinop tap ognap yokop nim, kidek nibep pen adik gi dam ninigabin,’ agenimel, ma kiríg ginimib, abramek ninimib.

*Kaual maual nibi okok kirop midmagil linimib
(Luk 6:27-28,32-36)*

43 “Minim alap aglak ak, ak rek nep nipim. Minim nibak aglak, ‘Namid namam nibi okok kirop midmagil linimib; bin bi kaual maual nibi okok kirop milik dai ninimib,’ aglak.

44 Pen yad nibep agebin: bin bi kaual maual nibi okok, kirop midmagil linimib; bin bi nibep gitimel gipal okok, God nop sobok gil, ‘Kirop kod mid tep ginimin,’ agnimib.

45 “Nibi nig ginigabim ak, Nap seb kab ar alanj middeb ak, nit pai ne yib midenigabim. Ne gek, pib melik gek, bin bi gi tep gipal okok abe, bin bi gi timel gipal okok abe, melik geb. Ne gek, miñab pakil, bin bi gi tep gipal okok tap wög kiri okok tanil, bin bi gi timel gipal okok tap wög kiri okok tanil gip.

46 Nibi bin bi nibep midmagil lipal okok nep di tep ginigabim ak, bi takis dipal okok gipal rek nep ginigabim. Nig ginigabim ak, God ne titi gil miñ miñ gil nibep tap tep ninigab?

47 Nibi nanai namam nibi okok nep ag wasu ag dinigabim ak, bin bi God nop gos ma nipal okok, bin bi yokop okok kirop gipal rek nep ginigabim.

48 “Nib ak, Nap seb kab ar alanj gi tep yib geb rek, nibi ak rek nep gi tep yib ginimib.

6

*Bin bî tap ma mîdeb okok kîrop abramek
ñinimîb*

¹ “Pen nîbi, yîb kîb dîn agîl, bin bî udîn yîrîk ar kîrop ak nep God ageb rek nep gîn, agîl gîpîm ak, Nap nîbi seb kab ar alan mîdeb ak nîñîl nîbep pen tap tep alap ma ñinîgab.

² Bin bî ognap, God nop nîñ dîpîn, agîl, tom nep gîpal. Yîb kîb dîn, agîl, kîri bin bî yîm gep rek okok kab magîl tap ognap ñinîg, Juda mogîm gep karîp bin bî konai mîdenîgal mîgan ak akan, kanîb kîb bin bî konai nep ajenîgal okok nep amîl, bin bî udîn yîrîk ar sîñak ñinîgal. Gînîgal nîbak yad nîbep agebin: yîb kîb dîn, agîl, tap kîri pen dînîgal nîbak; Bapi kîrop tap ognap sek ma ñinîgab. Kîri nîg gîpal rek ma gînîmîb.

³ “Pen nîbi bin bî yîm gep rek okok kîrop tap ñinîg, mîseñ ma ñinîmîb;

⁴ kapkap we gîl rek ñinîmîb. Tap tari kapkap gîpîm ak, Nap nîbi magîlsek nîñeb rek, tap tari tari gînîgabîm nîñîl, nîbep pen tap tep ñinîgab.

*Jisas God nop sobok gep mînîm ag ñak
(Luk 11:2-4)*

⁵ “Nîbi God nop sobok gînîg gînîmîb ak, bin bî ognap, God nop gos nîpîn, agîl, tom nep gîpal rek ma gînîmîb. Kîri bin bî ognap cînop nîñel, yîb kîb dînîgabîn, agîl, am Juda mogîm gep karîp nab sîñak mîdîl akan am kanîb tam okok mîdîl, bin bî udîn yîrîk ar sîñak God nop sobok gîpal. Gîpal nîbak yad nîbep agebin, yîb kîb dîn, agîl, tap kîri pen dînîgal nîbak; God ne mînîm kîrop ak ma dînîgab.

6 Nıb ak, nıbi God nop sobok gınig, karıp magıl
nílik mıgan nıbi ak amił, kijon gi ñıl, Bapi cın
udın ma niñobın ak nop sobok gınimib. Tap
tari kapkap gipim ak, Nap nıbi magılsek niñeb
rek, tari tari gınigabım niñıl, mìnım niñep niñıl,
niñep pen tap tep ñinigab.

7 “Bin bi God Mìnım ma niñal okok, nop sobok
gınig, mìnım par kib yib apal. Gos kiri nep niñıl
apal, ‘Mìnım par kib agon me niñigab,’ apal.

8 Pen nıbi aknib rek ma gınimib. Mìnım tari
Nap nop sobok gınig gebim ak, ne ned niñip.

9 Nıb ak, God nop sobok gınig, agnimib,
‘Bapi cın seb kab ar alan mideban;
yib nak i ar alan mideb.

10 Nak cınop dıl kod midenimın.

Seb kab ar alan ageban rek niñıl gipal ak,
cınop lım dai ar wagın aul gi ñinimın, cın
abe mìnım nep niñıl kisen gin.

11 Cınop tap niñeb ognap nonım li ñinimın;
per niñan rek niñ nokım nokım niñimın.

12 Bin bi ognap cınop gi timel gipal niñıl kırıg
gipin rek,
cın gi timel gipin ak rek nep niñıl kırıg
ginimın.

13 Kijeki lip gek, cın gi timel gjigin rek lip ak,
nak cınop kod midek, cın gi timel ma gin,’
agnimib.

14 “Bin bi ognap niñep gi timel gel niñıl kırıg
gınigabım ak, Nap nıbi seb kab ar alan mideb
ak tap si tap timel niñobi gınigabım ak, ak rek nep
niñıl, kırıg gınigab.

15 Pen bin bi ognap nibep git timel gel ninjil ma kirig ginigabim ak, Nap nibi tap si tap timel nibi ginigabim ak, ak rek nep ninjil ma kirig ginigab.

Tap ninjeb bil gipal

16 “Nibi tap ninjeb kirig ginig, bin bi God nop gos nipin, agil, tom nep gipal rek, ma ginimib. Kiri, ‘Cin milik agrob git yapil rek midon, bin bi ninjil agnigal, “God nop gos ninjil, tap ninjeb bil gil me, milik agrob git yapil midebal,” agnigal,’ agil, tom gil nig gipal. Yad nibep ninjid yib agebin: bin bi cinop ninjlaj, agil ginigal nib okok, bin bi okok ninjil yib kirop agel ar amnigab ak pen God kirop tap tep seb kab ar alan ma ninigab.

17 Nibi pen tap ninjeb okok bil genigabim ak, milik agrob git yapil rek ma midenimib. Nig pak tep gil, wel lil, kom gil midenimib.

18 Nig genigabim ak me, nibep bin bi tap magil bil gipal okok, agil, ma ninjnigal. Pen tap kapkap gipim ak, Nap nibi, cin udin ma ninjobin Bi ak, ne magilsek kapkap we gil midebel ak ninjeb rek, ninjil nibep pen nil tap tep ninigab.

Amil God eip midon, agil, ninjlig git midenimib (Luk 12:21,33-34)

19 “Pen lim dai ar wagin aul tap tep teb okok di mogim gin, agil gos ak ma ninjnimib. Tari ginig: tap nib okok di mogim genigabim ak, sipsep ninjbil, ki gil, si dil ginigal.

20 Nib ak, tap tep nibi rek okok, God karip lim seb kab ar alan sinjak di mogim gem, sipsep ma ninjnigab, ki ma ginigab, si ma dinigal, midep nep midenigab.

21 Tap tep n̄bi l̄im dai ar waḡın aul d̄ moḡım gen̄igab̄ım ak, gos n̄bi m̄iden̄igab l̄im dai ar waḡın aul; tap tep n̄bi God kar̄ıp l̄im seb kab ar alan̄ s̄ıñok d̄ moḡım gen̄igab̄ım ak, gos n̄bi ak amn̄igab n̄b alan̄.

Mıb goj melik ak

(Luk 11:34-36)

22 “Ud̄ın maḡıl mıb goj sıp melik rek m̄ideb. Ud̄ın maḡıl n̄bi ak tep m̄idek, melik tep gek n̄ıŋ tep ḡin̄igab̄ım.

23 Pen ud̄ın maḡıl n̄bi ak t̄ımel gek, mıb goj n̄bi ak k̄ısl̄ım ḡin̄igab. Melik ḡıpkop pen p̄ıs nep k̄ısl̄ım gek, tap alap ma n̄ıjn̄igab̄ım. N̄bi melik ma n̄ıp̄ım ak, k̄ısl̄ım ḡıp rek m̄ideb̄ım.

Mani tap okok god alap rek ma m̄iden̄im̄ıŋ

(Luk 16:13; 12:22-31)

24 “B̄ı nok̄ım alap, b̄ı k̄ıb omal k̄ırop wög ḡı n̄ıñim̄ıŋ rek ma l̄ıp. Tari ḡin̄ig: b̄ı k̄ıb alap nop n̄ıñek tep gen̄igab, alap nop k̄ırıg ḡin̄igab: pen b̄ı k̄ıb alap nop n̄ıñek tep gen̄igab, alap nop k̄ırıg ḡin̄igab. N̄ıb ak, n̄bi mani tap tep l̄ım dai ar waḡın aul m̄ideb okok n̄ıñem tep gek, God nop k̄ırıg ḡin̄igab̄ım rek l̄ıp ak, n̄ıŋ tep ḡin̄im̄ıb.

Gos k̄ıb ma n̄ıñn̄im̄ıb

(Luk 12:22-31)

25 “Ar n̄bak me n̄bep agebin: tap akal n̄b n̄ıñıl m̄idojin, walıj akal n̄b tol ḡıl m̄idojin, aḡıl, gos par ak ma n̄ıñn̄im̄ıb. Komiŋ m̄idep ak tap k̄ıb; tap n̄ıñeb tap s̄ıkol. M̄ıñi m̄idobın aul, mıb goj tap yıb; mıb goj walıj tol gep tap s̄ıkol. N̄ıg gek n̄ıñıl, God n̄bep ḡı lak ak, ne tap n̄ıñeb, walıj

mîb goj tol gep, tap sîkol nîb okok ma ñînîgab ag gos nîjebim ar?

26 Nîbi nîpîm, yakîr okok tap yîj ma yîbal; wid tap okok tîk dap mogîm ma gîpal. Pen Nap kîri seb kab ar alan ak kîrop kod mîdek, tap ñîbal. Nîb ak, yakîr okok tap yokop ak pen ne tap ñek ñîbal rek, nîbep ak rek nep ma ñînîgab ag gos nîjebim ar?

27 Akan, gos par nîjîl me, tapin mîdîl kîmnîgabîn ag gos nîjebim ar?

28 “Pen tari gînîg walij tap okok gos par nîjebim? Tap pîlpîl be okok tanîb okok, wög ma gîl, walij ma gîl, gîpal.

29 Pen kin Solomon mani konai mîdek tîb kadîg tep yîb goligip ak, tap pîlpîl nîb okok rek tîb kadîg tep ma goligip.

30 Tap pîlpîl nîb okok tap yokop. Per mîdîl mer, mîñi rek mîdîl, tol rek tîb gî rîk dagîpal. Pen God tap yokop nîb okok gî lîl tîb kadîg tep gî nîb ak, tari gînîg cînop ma kod mîdenîgab ag gos nîjebim? Nîbi nîbak rek gos nîjnîgabim ak, nîbi God nop nîj dî tep ma gîpîm.

31 “Nîb ak, tap akal nîb ñîjîn, ñîg akal nîb ñîjîn, walij tari tol gîn, agîl, gos par ak ma nîjnîmîb.

32 Bin bî God Mînîm ma nîpal okok, tap nîb okok dîn, agîl, gos par nîbak rek nîpal. Pen nîbi nîpîm, Nap nîbi seb kab ar alan mîdeb ak, nîbi tap tari tari ma mîdeb ak bîr nînjip.

33 Nîb ak, God bin bî ognap dîl kod mîdenîgab ak, cînop ak rek nep dînîgab, agîl, gos ar nokîm nîjnîmîb; God ne ageb rek nep gî mîdon, agîl,

gos ar nokim nijnimib; nibi nig gem amek me, tap niñeb, nig niñeb, walij tol gep, tap nib okok magilsek nibep niñigab.

³⁴ Nib ak, tol menik tari gil midojin, agil, gos par ak ma niñnimib. Niñ mñni ak niñ mñni. Mñni niñ aul nep tap mikter ognap mideb ak, ak nep gos niñnimib.

7

*Bin bi ognap krop minim kib ma ag ginimib
(Luk 6:37-38,41-42)*

¹ Cín bin bi tep agil, bin bi ognap krop gos timel niñigabim ak, minim nibak adik gitibepe ke onigab.

² Nib ak, niñ tep ginimib. Nibi bin bi ognap krop ginigabim rek, God nibep pen ginigab. Nibi bin bi ognap niñil minim kib ag ginigabim rek, God nibep ak rek nep minim kib ag ginigab.

³ Mab bog udin nibi pak karikil mideb ak, tari ginig mab bog nibak tap yokop agil, namam tap acip udin ne mideb ak niñil agebitm?

⁴⁻⁵ Nak bi minim tom agep bi. Mab bog udin nibi pak karikil mideb ak ned di yokil, udin niñ tep gil, namam tap acip udin nop mideb ak nop, 'Di yokin' agil agnimib.

⁶ God tap sij ne okok, kain sapeb okok krop ma niñimib. Kibap milep okok, kaj okok mideb, agil, ma di yoknimib. Pen tari ginig: di yoknigabim, kiri tau acip acip git yokil, adik git apil nibep sunigal.

*Cin titi gil Bi Kib nop sobok gin
(Luk 11:9-13)*

7 “Tap tari ma m̄donim̄iñ ak, God nop ag n̄ñjem n̄bep n̄ññigab. Pen tap ognap p̄iyo n̄ññigabim̄ ak, dññigabim̄. C̄inop k̄ijon̄ ȳikan, aḡil, pak gu gu gem, n̄bep k̄ijon̄ ak ȳikn̄igab.

8 Pen tari ḡin̄ig: bin b̄i God nop ag n̄ññigal ak, ag n̄ññigal rek nep ḡin̄igab. Tap p̄iyo n̄ññigal ak k̄rop yomn̄igab. Pen, k̄ijon̄ ak ȳikan, aḡil, pak gu gu gel, agn̄igal rek n̄ñj̄il ȳikn̄igab.

9 “N̄bi b̄i nap s̄ikop, n̄t̄ pai n̄bi alap bred alap n̄ññ agek, n̄bi kab n̄ññigabim̄?

10 Akañ pen, k̄bsal alap n̄ññ agek, soin̄ alap n̄ññigabim̄? Akniñ ḡil ma ḡin̄igabim̄.

11 N̄bi bin b̄i tep mer ak pen n̄t̄ pai n̄bi okok, tap tep okok nep n̄ññigabim̄. Nap n̄bi seb kab ar alan̄ B̄i tep ȳib ak, esek ma agn̄igab; n̄bi ag n̄ññigabim̄ ak, ne n̄bep tap tep n̄ññigab.

12 “Pen n̄bi ke, c̄inop ar ak ḡilañ, ar ak ma ḡilañ, aḡil gos n̄ip̄im̄, ar ak nep bin b̄i okok k̄rop ḡin̄im̄ib. Mosis God lo m̄in̄im̄ d̄il n̄u k̄il t̄ikak m̄in̄im̄ ak abe, b̄i God m̄in̄im̄ agep n̄u k̄il t̄iklak m̄in̄im̄ ak abe, waḡin me n̄bak.

K̄ijon̄ s̄ikol, k̄ijon̄ k̄ib (Luk 13:24)

13-14 “Mab ke eyan̄ k̄ijon̄ k̄ib ak misen̄ n̄ñj̄il am tep ḡipal. Bin b̄i kon̄ai nep m̄igan n̄bak amebal. N̄b ak, n̄bi n̄ñ rep ḡil, per m̄idep k̄ijon̄ s̄ikol ak n̄ñj̄il amn̄im̄ib. K̄ijon̄ s̄ikol n̄bak koslam amn̄igal. Bin b̄i nok̄im̄ nok̄im̄ nep, kan̄ib s̄ikol par n̄bak k̄ilis ḡil p̄iyo n̄ñj̄il amn̄igal.

Esek agn̄igal, n̄ññ tep ḡin̄im̄ib (Luk 6:43-46)

15 “Pen bin bi God minnim agobin agil tom apal okok, kaj sipsip sain tep rek ulek lil onigal ak pen apil midlig gi, kain sapeb bin bi suip rek ak nibe pginigal. Nib ak, ninj tep ginnimbib.

16 Bin bi mid tep gipal rek ulek lil onigal ak pen kiri tap si tap timel ginigal rek ninjil, kirop ninj tep ginigabim. Nibi nipim, nag yokop nu nu sek okok magil ninjeb ak pilek ma ju ningnigabim.

17-18 Mab okok ak rek nep ginigab. Mab magil ninjeb bid okok, mab magil ma ninjeb ma pilnigab. Pen mab magil ma ninjeb bid okok, magil ninjeb ma pilnigab.

19 Pen mab magil tep ma pilnigab okok, tib girk marik gi dam mab yineb eyan yoknigal.

20 Nib ak, bin bi okok minn ginigal ar ak ninjil, bin bi okok tep, bin bi okok timel, agil ningnigabim.

*Jisas “Yad nibe p ma ninöligipin,” agnigab
(Luk 13:25-27)*

21 “Bin bi yip, ‘Bi Kib cin!’ ‘Bi Kib cin!’ agebal okok magilsek, God kirop dil kod midenigab, agil gos ak ma ninnimbib. Bapi yad seb kab ar alan mideb ak ageb rek gipal bin bi okok nep kirop dil seb kab ar alan sinjak kod midenigab.

22 God bin bi minnim kib agnigab nin ak, bin bi konjai nep yip agnigal, ‘Bi Kib, cin bin bi nak nep. Yib nak nep agil, minnim nep ag ninok. Yib nak nep agil, tap bin bi kijeki aban ñagak okok ag yoknok. Yib nak nep agil, tap ma gep rek okok konjai nep ginnok,’ agnigal.

23 Yip nib agnigal ak pen yad krop pen agnigain, ‘Yad nibep ma niñoligipin; nibi gi timel nep gipim ak, ke okok amnim!’ agnigain.

*Bi omal karip omal girek
(Luk 6:47-49)*

24-25 “Bi gos niñ tep ginigab alap, karip ne ak ginig, kab midenigab ar alan ginigab. Kisen yigen kib apil, miñab kib pakil, ñig ulik apil ginigab ak pen karip ne kab ar alan gi kiliç ginigab ak, pag jisipik masipik gi ma dad amnigab. Nib ak rek me, bin bi minim yad niñil, niñ díl, agebin rek ginigal bin bi okok.

26-27 “Pen bi gos niñ tep ma ginigab alap, karip ne ak ginig, lim kab kiliç lenigab ar alan ginigab. Kisen yigen kib apil, miñab kib pakil, ñig ulik apil, karip ne ak pis nep pag jisipik masipik gi dad amnigab. Nib ak rek me, bin bi minim yad niñil agebin rek ma ginigal bin bi okok,” agak.

28-29 Jisas minim nibak ag juek niñlig gi, bin bi konjai nep ap midelak okok niñil aglak, “God lo minim ag ñeb bi cin okok minim apal rek ma agip; ne bi minim niñ tep yib gi rek agip,” agil, wal yib aglak.

8

*Jisas bi soi sapeb lak ak gek, komiñ lak
(Mak 1:40-45; Luk 5:12-16)*

1 Jisas dim yirik alan midek ak kiriç gi, mak eyan ap yapek niñlig gi, bin bi konjai nep nop kisen gilak.

2 Pen bi soi sapeb lak bi alap, Jisas midek ulep sijak amil, kogim yimil, kibor kyan gi

agak, “Bî Kîb. Nak yîp cîb nîñjîl komiñ lanj agîl genîgan ak, yîp soi sapeb lîp ak komiñ lînîgab. Yîp komiñ lenîgab ak, yad God sobok gep karîp mîgan amnîgain ak, yîp mer ma agnîgal,” agak.

³ Nîb agek, Jisas ñînmagîl parsek lîl bî nîbak dî nîñjîl agak, “Yad gînîgain; nep komiñ lanj,” agek, won nîbak nep nop komiñ lek nîñjîlg gî,

⁴ Jisas bî nîbak nop agak, “Nep gen komiñ lîp nîbak, bin bî ognap kîrop ma ag ñînîmîn mer. Am bî God nop tap sobok gep bî okok kîrop nep yomîl agnîmîn, ‘Yîp komiñ lîp nîñjîm!’ agnîmîn. Nîb agîl, Mosîs agak rek, yakîr alap God nop pak sobok gî ñînîmîn. Nîg genîgan, bin bî okok nîñjîl agnîgal, ‘Nop komiñ lîp ak me nîg geb,’ agnîgal,” agak.

*Jisas, ami bî kîb bî wög gî ñeb ne ak nop gek,
komiñ lak*

(Luk 7:1-10)

⁵ Jisas taun sîkol Kapaneam amek nîñjîlg gî, ami bî koñai nep kod mîdolîgîp bî kîb alap, Jisas yîp gî ñînîmîn agîl apîl Jisas nop agak,

⁶ “Bî Kîb, bî wög gî ñeb yad ak nop miñak kîb gîl, yur bîr gek, kaun ma gîp; karîp sîñak kîm mîdeb,” agak.

⁷ Agek, Jisas agak, “Yad am nop gen komiñ lînîgab,” agak.

⁸⁻⁹ Agek, ami bî kîb nîbak agak, “Bî Kîb, nîñjîd ageban ak pen yad bî kîb rek karîp yad ak onîmîn. Yad nîpin ak, ami bî kîb ognap yîp kod mîdel, yad pen ami bî ognap kîrop kod mîdîl, ‘Amnîm,’ agen, ambal sek; ‘Owîm,’ agen, opal sek. Bî yîp wög gîp ak nop, wög okok nîg gînîmîn

nıg gìnimın agen, gıp. Nıb ak rek, nak yokop, ‘Komıñ lanj,’ agenimın, nop komıñ lınıgab,” agak.

10 Nıb agek Jisas wal agıl, bin bı kısen amelak okok kırop agak, “Bı nıbaul par okok nıb ak pen, God gıp rek nıñ tep yıb gıl me, nıb agıp. Bı cın Isrel nıb alap, God nop nıñ dı kılıç gıl agıp nıbak rek agek, yad ma nıpin.

11 Nıb ak, kısen bin bı par okok nıb okok, God bin bı dıl seb kab ar alan kod mıdenıgab nab ak amił, Ebraham, Aisak, Jekop bı eip bısig gıl, tap nıñjeb konjai nıbil, mıñ mıñ gılıg git mıdenıgal.

12 Kırı nıg gıl am mıdenıgal, pen bin bı cın Isrel nıb okok, am nab nıbak ma mıdenıgal rek lıp. God kırop ag yoknıgab, am mıdenıgal söñ kıslım gıp ar eyan. Kırı sıl magıl agıl meg magıl su pag pe pag git nıblıg git mıdenıgal,” agak.

13 Nıb agıl, Jisas ami bı kıb nıbak nop agak, “Nak adık git amnoñ! Nıñ dıl apan rek nep gìnıgab,” agak. Jisas nıb agek, ne karıp amił nıñjek, bı ne tap gak ak, Jisas agak won nıbak nep komıñ lak.

*Jisas Pita nıbor nop gek, komıñ lak
(Mak 1:29-34; Luk 4:38-41)*

14 Pen Jisas Pita karıp amił nıñjek, Pita nıbor ak, mıb goñ okok mab rek yınek, abañ ar alan kım mıdekl.

15 Jisas nıñıl, am Pita nıbor nıñmagıl kıd nop dı nıñek nıñlıg git, magıl nıbak nep komıñ lek, ne warıkıl, Jisas nop tap magıl dı lı rep gak.

*Jisas bin bı konjai nep gek, komıñ lak
(Mak 1:29-34; Luk 4:38-41)*

16 Digepong won ak, bin bi kijeki aban ñagak okok abe, bin bi tap gak okok abe, dam Jisas midédek sijnjak apelak, ne kijeki okok ag söy yokil, bin bi ni pai tap gak okok gek magilsek kominj lakan.

17 Ne gak nibak, bi God minim agep Aisaia, birarik nep ginigab agil nu kil tikak rek nep gak. Ne nu kil tikil agak,

“Cinop tap gak okok gek kominj lakan.

Tap tari tari cinop timel gak okok ag yokek mid tep gipin,” agak.

Bi alap Jisas nop agak, “Yad eip ajonigabir,” agak

(Luk 9:57-62)

18 Jisas nijak, bin bi kojai nep apil nop pinjil kis kis gelak, bi ne okok kirog agak, “Nig cob juil pis adan amnir,” agak.

19 Nib agek nijlig gi, God lo minim ag neb bi alap apil nop agak, “Minim ag neb bi. Nak karip lim akal akal amnigan ak, yad nak eip amnigain,” agak.

20 Agek, Jisas agak, “Kain sakol okok, kiri lim migan okok kinal. Yakir okok, kau kiri kineb ak mideb. Pen yad Bi Ni ne kineb migan ak ma mideb,” agak.

21 Pen bi Jisas nop nij dak bi alap agak, “Bi Kib, yad nak eip amnir ak pen, yip yau agek, bapi nop kimek tigelgil, nak eip ajenigain,” agak.

22 Agek, Jisas agak, “Bin bi yip ma nij dipal ognap kimenimel, bin bi yip ma nipal ognap dam tigel ginimel; pen nak apek yad eip amnir,” agak.

*Jisas agek, yigen asad kib kir gak
(Mak 4:35-41; Luk 8:22-25)*

²³ Jisas ñig magöb dîl amníg gek, bî ne okok eip pañdîlak.

²⁴ Ñig nab sînjak amelak nîñlig gi, dai yigen kib yib ak dîl, ñig pag apîl, ñig magöb ak tig adîk gînig rek gak. Pen Jisas ne wiśin kînek rek,

²⁵ bî ne okok nop am agel warîkek aglak, “Bî Kib! Yigen asad kib ak cînop tig adîk gek, ñig ñînjîn rek lîp ak, nak cînop dî komiñ yokan,” aglak.

²⁶ Agelak, kîrop agak, “Tari gînig pîrîkebim? Nîbi mînim yad sîkol sîkol ognap ma niñ dîpim ar?” agak. Nîb agîl, warîkil, yigen asad dek ak agek kîr gîl, ñig pag apek ak abe pîgîl gak.

²⁷ Ñig gek, kiri wal agîl aglak, “Bî kal yib aul ne bî titi bî rek mîdîl agek yigen asad dosîp ak kîrig gîl, ñig pag aposîp ak kîrig gîl gîp?” aglak.

*Kiyob ñilik sek bî omal Jisas gek, komiñ lak
(Mak 5:1-20; Luk 8:26-39)*

²⁸ Jisas ñig juîl, karîp lîm Gadara pîs adanj amjakek nîñlig gi, bî sakol kijeki aban ñagak omal cîp tîgel göligîpal kab miñgan okok nîb apjakrek. Bî nîb omal kîrop kijeki kiyob ñilik aban ñagak rek, bî sapeb yib omal mîderek. Kiri mîdöligîpir sînjak, bin bî ognap kanib par nîbak ma tageligîpal.

²⁹ Pen kiri mal apjakîl, Jisas nop agrek, “God Ñî ne. Tari gînig apeban? Cînop yur kib ñînig apeban aka? Ñîn nak cînop karîp lîm tîmel ag yokep ñîn ak ma owîp,” agrek.

30 Pen magił nıbak nep, kaj koñai nep amıl ñıbelak ulep gol nıb sıñak me,

31 kijeki kiyob ñılık bı nıb omal krop aban ñagak okok, Jisas nop neb neb gılıg gi aglak, “Cinop ag yokníg genimın ak, agek, cın amıl kaj midebal okdañ krop yipil sıklın,” aglak.

32 Agelak, Jisas “Amním,” agek, bı nıb omal krop yem gi amıl kaj okok krop yipil sıklak. Yipil sikel kaj okok piğ ju lım midin gol sıñak amıl, gi dam ñig cöb eyaŋ pakıl, ñig ñibıl, magılsek kim saklak.

33 Pen bı kaj mikelak okok, gak nıbak nıñıl, kasek taun sıñak amıl, Jisas tari tari gak ak, bı kijeki aban ñagak omal tari tari gak minim ak, bin bı okok krop magılsek ag ñıläk.

34 Ag ñelak, bin bı taun midełak nıb okok magılsek Jisas nop nıñin agıl, ap nop nıñıl, neb neb gılıg gi aglak, “Karıp lım cın aul kırıg git, ke okok amnoŋ,” aglak.

9

Jisas bı ñinmagił tob kalau gak ak nop gek, komıñ lak

(Mak 2:1-12; Luk 5:17-26)

1 Jisas kauyaŋ ñig magöb dıl, ñig cöb juıl, karıp lım ne kınoligip ak piş kıl adan amnak.

2 Pen bin bı ognap, bı ñinmagił tob kalau gak alap, Jisas gek komıñ lıñigab, agıl, nop yır ar lıl dapıl Jisas midełek sıñak dolak. Pen, Jisas gek komıñ lıñigab, agıl nıñıläk rek, Jisas bı ñin tob kalau gak nıbak nop agak, “Ñı aul! Gos sek

midenimın. Tap si tap tımel gipan okok nıñıl kırıg gebin,” agak.

³ Jisas nıb agek, God lo mınım ag ñeb bı okok ognap aglak, “Bı aul God nop ag julıg gi me nıb ageb,” aglak.

⁴ Pen Jisas gos kiri nıñlak nıbak ke nıñıl agak, “Nıbi tari gınıg yıp gos tımel nıñıl nıb agebıım?

⁵ Yad nop, ‘Tap si tap tımel gipan okok nıñıl kırıg gebin,’ agen, nıbep tep gınıgab, akan ‘Warık amnoŋ!’ agen, nıbep tep gınıgab? Akan mınım tari agen, nıbep tep gınıgab?

⁶ Miñi nıbi nıñıgabım, Bapi God yıp Bı Ñı ne ag lak nıñıl, yad lım dai wagın aul apıl, tap si tap tımel gipal okok nıñıl kırıg gınıgain, agnıgain ak, kırıg gınıgain,” agak. Jisas nıb agıl, bı ñın tob kalau gak ak nop agak, “Warıkıl, mij nak bad piyak wıñıg dıl, karıp nak amnoŋ!” agak.

⁷ Jisas nıb agek, bı nıbak warıkıl mij bad ne ak wıñıg dıl karıp ne amnak.

⁸ Karıp ne amek nıñlıg gi, bin bı okok nıñıl, God agek Jisas apıl geb, agıl, pırıkıl, bı alap lım dai wagın aul nıb aknıb rek gek ma nıpın agıl, God yıp nop agel ar amnak.

Jisas bı ne Matyu nop dak

(Mak 2:13-17; Luk 5:27-32)

⁹ Jisas karıp lım nıbak kırıg gi, mıgan alap amił nıñak, bı takıs dep wög goligıp bı alap karıp nıllık mıgan ak bısig midek. Bı nıbak yıp ne Matyu. Jisas nop nıñıl agak, “Nak owan e, yad eip ajor!” agek, warıkıl Jisas eip amnak.

¹⁰ Jisas bı ne okok eip Matyu karıp amił, tap nıbel nıñlıg gi, bı takıs dep okok abe, bı tap si tap

tımel göligipal bı okok abe, konjai nep apıl Jisas bı ne okok eip tap nıbelak.

¹¹ Tap nıbelak, bı Perisi okok nıñıl, Jisas bı ne okok kırop aglak, “Mınım ag ñeb bı nıbi ak, ne tari gınig, bı takıs dep okok abe, bin bı tap si tap tımel gıpal okok abe, eip jım nıñıl tap nıbeb?” aglak.

¹² Agelak, Jisas mıñım nıbak peyig nıñıl agak, “Bin bı tap ma gıp okok, soi ñon gep bı okok ma ambal; bin bı tap gıp okok nep soi ñon gep bı okok ambal.

¹³ Pen God mıñım alap agak wagın ak nıñ tep gıl mıdenımib. Ne agak, ‘Yıp tap sobok gıt nıñigabım ak, yıp tep ma gınigab; pen bin bı okok kırop yımig nıñıl, gıt tep genigabım ak, yıp tep gınigab,’ agak. Pen yad onek ak, bin bı, cın bin bı tep, mıd tep gıpın agıl gos nıpal bin bı okok, kırop pıyo nıñ dıníg ma onek; yad bin bı, cın tap si tap tımel gıpın agıl gos nıpal bin bı okok, kırop pıyo nıñ dıñım agıl onek,” agak.

Tap magıl bıl gep
(Mak 2:18-22; Luk 5:33-39)

¹⁴ Nıñ alap, Jon ñig pak ñeb bı ne okok, Jisas mıdeki sıňak apıl aglak, “Cın abe, bı Perisi okok abe, nıñ ognap, God nop nep gos nıñın, agıl, tap ma nıbın. Pen bı nak okok tari gınig ak rek nep ma gıpal?” aglak.

¹⁵ Agelak, Jisas kırop agak, “Bin bı okok, bı bin dıníg geb bı ak eip mıdenıgal nıñ ak, mıñ mıñ gılıg gıt tap nıñıngal; pen bı ognap apıl bı nıbak nop tıg junıgal nıñ ak, yımig gek tap bıl gıl ma nıñıngal,” agak.

16 Pen Jisas ne k̄rop m̄n̄im alap s̄id t̄k̄il agak, “Walij k̄isen alap d̄l, walij aj̄l gi, pīg gi r̄ik ḡin̄igab tam ak ñag dör ma ḡin̄igal. Pen ti ḡin̄ig gīl ñag dör ma ḡin̄igal? Nīg gen̄igal ak, walij wör gebin agn̄igab, mīgan k̄ib ȳb pak b̄l b̄l ḡin̄igab.

17 Pen ñig wain ak, ak rek nep. Wain k̄isen n̄ib gīl, d̄i kaj meme wak mīlep mīgan ak ma pag l̄in̄igal. Pen tari: nīg gen̄igal ak, ñig wain komiñ ak tanil, biñ ȳb agīl, kaj meme wak ak pīg gi r̄ik gīl, sonj gīl amnīigab. Nīb ak, ñig wain komiñ ak d̄l, kaj meme wak komiñ n̄ib mīgan ak d̄i lel nep me, tep ḡin̄igab,” agak.

*Jisas gek bin k̄ib alap, pai s̄ikol alap, komiñ lak
(Mak 5:21-43; Luk 8:40-56)*

18 Jisas m̄n̄im n̄ibak agek nīnj̄ig gi, Juda b̄i k̄ib alap Jisas mīdek siñak ap̄īl, kogim ȳim̄il agak, “Pai yad ak pīs nep k̄im̄ib ak pen nak am nop d̄i nīnjek, warikn̄im̄iñ,” agak.

19 Agek, Jisas b̄i ne okok eip warik̄il, b̄i n̄ibak eip amnīlak.

20-21 Pen adikeyan alap, lakañ yaplıg gi yaplıg gi mīdek, mi akn̄ib umīgan alan ȳinak. Nīg gek, gos ne ak nep nīnj̄il, “Jisas walij ne par k̄ib gol okok nep d̄i nījen, ȳip komiñ l̄in̄igab,” agīl, Jisas amek nīnj̄ig gi, k̄id ken okok amīl, walij nop ak d̄i nīnjak.

22 D̄i nīnjek, Jisas adīk gīl adikeyan n̄ibak nop nīnj̄il agak, “Ȳip nīñ d̄ipan ak me, nep komiñ līp. Gos sek mīdenīm̄iñ,” agak. Agek, tap nop goliḡīp ak won n̄ibak nep komiñ lek, lakañ apoliḡīp ak mīlep gak.

23 Pen Jisas adiklon adikkeyan n̄ib okok k̄rop k̄irig ḡil am̄il, b̄i k̄ib karip ak amjakil niñak, akil magil piglig git, minim sakol k̄ib ȳib agelak.

24 Jisas niñil k̄rop agak, “N̄ibi ke okok amn̄im! Pai aul ma k̄imib; yokop w̄is̄in k̄ineb,” agak. N̄ib agek, nop sik aglak.

25 Pen Jisas bin b̄i n̄ib okok k̄rop ag söj yokil, karip niñlik miñgan eyan am̄il, pai k̄imak ak nop, niñmagil kid ak di niñek, warikak.

26 Niñ gek, minim n̄ibak ȳig dad karip lim n̄ib okok magilsek di amn̄ilak.

Jisas gek, b̄i udin kwoi omal udin niñrek

27 Pen Jisas karip lim n̄ibak k̄irig ḡil amek niñlig git, b̄i udin magil kwoi gak omal nop sain ḡilg git, meg miñgan dap ranlig git agrek, “Depid Ni ne! Cirop mal ȳimig niñjan!” agrek.

28 N̄ib agerek, pen Jisas ne karip niñlik miñgan eyan amnak. Bi n̄ib omal sain am̄il karip ak amjakrek, Jisas k̄rop mal agak, “Niri mal, yad niñrep gen komiñ linigab agil, yip apil agebir? Yad yau agnigain, niri gos niñpir udin niri niñ niñnjigair aka mer?” agak. Agek, agrek, “Yau. Bi Kib, ciñ mal niñ gos niñpir,” agrek.

29 Agerek, Jisas udin k̄rop mal di niñil agak, “Yip niñ d̄ipir ak me, apir rek giñigab,” agak.

30 Agek, udin k̄rop mal komiñ lek, udin niñ niñer niñlig git, Jisas k̄rop mal minim k̄ilis agil ag tep ḡil agak, “Bin bi n̄ib okok, Jisas gek cirop komiñ lip, agil ma ag niñmir,” agak.

31 N̄ib agak ak pen k̄iri mal am̄il, bin b̄i karip lim nab n̄ib okok magilsek ag ñer amnak.

Jisas aleb adık gak bı alap nop gek, mìnìm agak

³² Pen kiri mal amer niñlıg gi, bin bı ognap, bı kiyob niñlik sek aleb adık gak bı alap, dap Jisas midek siñjak dapelak.

³³ Jisas kiyob niñlik bı niñbak nop abañ niagak ak ag yokek, mìnìm ag tep gak. Niñ gek, bin bı okok wal agıl aglak, “Karıp lım Isrel aul, bı alap niñb aknıb rek gek ma niñpiñ,” aglak.

³⁴ Pen bı Perisi okok aglak, “Ne kijeki kiyob niñlik nap kiri Seten kılıç ak dıl me, kiyob niñlik okok ag söñ yokeb,” aglak.

Jisas bin bı okok kırop mapin niñjak

³⁵ Pen Jisas ne taun sıklol okok abe, taun kib okok abe git ajlıg gi, Juda mogım gep karıp okok amił, Kin kib ke yib ak bin bı dıl kod middenigab mìnìm tep ak ag niñak. Pen bin bı okok kırop tap tari tari gak ak, ak rek nep gek komıñ lak.

³⁶ Jisas niñjak, bin bı niñb okok kaj sipsip okok bı kod midep kiri alap ma mideb rek ak midevak. Gos par niñıl koslam midevak ak pen kırop bı git nebe alap ma midek. Niñb ak niñıl, Jisas ne mapin yib niñıl,

³⁷ bı ne okok kırop agak, “Tap magıl koñai yib nep wög dai siñjak pılıl pok git mideb ak pen bin bı pag dowep koñai ma midebal.

³⁸ Niñb ak, niñbi Bi Kib wög dai nap niñb ak nop ag niñem, bı pag dowep ognap sek ag yokek, pag dap nop piñ ken dolan, ” agak.

10

*Jisas mìnìm dad ameb bı ne aknıb umıgan alan
(Mak 3:13-19; Luk 6:12-16)*

1 Jisas bi ne aknib umigan alan kirop sik agek apelak agak, “Yad ke nibep agebin ak me, kijeki kiyob nilik tap okok ag yoknig, ag yoknigabim. Bin bi tap tari tari ginigab okok ak rek nep gem, komin linigab,” agak.

2 Bi Jisas minim dad ameb aknib umigan alan Jisas ag yokak bi okok, yib kiri okok me, bi alap Saimon, yib ne alap Pita agoligipal; bi alap Edru, Pita nimam ne ak; bi alap Jems, Sebedi ni ne; bi alap Jon, Jems nimam ne;

3 bi alap Pilip; alap Batolomyu; alap Tomas; alap Matyu, ne takis doligip; bi alap Jems, Alpias ni ne; bi alap Tadias;

4 bi alap Saimon, yib ne alap Selot agoligipal; bi alap Judas Iskariot, ne me kisen Jisas nop mimig ninjak.

Jisas minim dad ameb bi ne aknib umigan alan kirop ag ke ke yokak

(Mak 6:7-13; Luk 9:1-6)

5 Jisas bi ne nib okok kirop minim tep wög ak ginimel agil, kirop ag ke ke yoklig gi agak, “Nibi Juda bin bi mer nab okok abe, Sameria kai midebal nab okok abe, ma amnimib.

6 Pen nibi amil bin bi cin Isrel, bin bi kiri God nop gos ma nipal okok, kirop ag nilig gi agnimib,

7 “God bin bi dil kod midebal nab okok abe, ma amnimib.”

8 Bin bi tap ginimin okok gem, komin linimin. Bin bi pis nep kimlak okok gem, kauyan wariknimel. Bin bi soi sapeb linimin okok gem, komin linimin. Bin bi kijeki kiyob nilik aban niagnimin okok ag söj yokem amnimib. Bapi cir

apıl nıbep per yokop wög gipır rek, nıbi ak rek nep bin bı nıb okok krop yokop wög gi nınimib.

⁹ Kab magıl gol, kab magıl silpa, kab magıl lakañ ognap ma dad amnımib.

¹⁰ Wad, walij ognap sek, tob tırıp, yır dai, tap okok ma dad amnımib. Pen tari: bin bı wög gi nınígal okok pen tap nel nıñigal.

¹¹ “Pen taun alap akan karıp tırıg tironj alap amjakem, bin bı nıbep ag wasu dñimel rek ognap nıñıl, krop eip nep midil, karıp lım ke alap okok amníg gınigabım nıñ ak nep, krop kırıg gıl amnımib.

¹²⁻¹⁴ Pen karıp alap amił, “Nıbi midebım!” agem, “Yau, midobın; tep apebım,” agenimel, karıp nılkı mıgan nıbak amnımib. Pen krop mınım yad ag nıem ag wasu ma denimel ak, kırıg amníg, acıp acıp tob kıl nıbi cıg dıl mideonimıñ ak, tau lılıg gi yokıl amnımib.

¹⁵ Yad nıbep nıñid yıb agebin: mınım kıl agep nıñ ak, Sodom Gomora bin bı yur sıkol sıkol dñigal; bin bı nıbep ma dñigal nıb okok, yur kıl yıb dñigal.

*Miker koñai nep onigab
(Mak 13:9-13; Luk 21:12-17)*

¹⁶ “Pen nıñım! Yad nıbep kaj sipsip rek ak, bin bı kain saköl rek midebal nab okok ag yokebin. Nıb ak, gos nıñ rep gılıg gi, kapkap krop ag nılg gi midenimib.

¹⁷ “Pen bin bı ognap nıbep dı wös gıl, dam Juda mogım gep karıp okok amel, kansol kiri okok ap mınım kıl agıl, nıbep paknigal. Nıb ak, nıñ tep gınimib.

18 Nibep bi yad midebim agil, lip gi dam gapman bi kib akan kinj midenigal sijak dad amel, nibi minim tep yad ak, bi kib okok abe, Juda bin bi mer karip lim par kib okok nib okok abe, krop ag niniqabim.

19-20 Nibep minim kib agnigal nibak, minim tari ar agin akan minim titi gil agin, agil, pirkil, gos par ma niqnimib. Nibi minim agem niqlig gi, Nap God Kaun ne nibep eip mideb ak, gos tep nek niqlig gi, minim gos nibi ke ma agnigabim; Nap God Kaun ne nibep agnigab rek nep agnigabim.

21 "Nin nibak, nimam sikop okok warikil, nimam kiri ke okok nqag paklaj agil, bi kib okok krop mimig qinigal. Nap sikop okok warikil, ni pai kiri ke okok nqag paklaj agil, bi kib okok krop mimig qinigal. Ni pai okok warikil, nonim nap kiri ke okok kqd nil ak rek nep qinigal.

22 Yip pis ken ar midenigabim rek, bin bi okok magilsek nibep niqel, milik kal yonigab. Pen bin bi an an kilis gil, yad eip nep midenigal okok, nin kisen ak apek, God krop dinigab.

23 Pen miqan alap amem, nibep gi timel genimel ak, pirk gi miqan alap amnimib. Yad nibep niqid agebin, Isrel taun okok bin bi okok krop ag nem ma amnigab adek, yad Bi Ni ne onigain.

24-25 "Ni pai skul apal okok kib midel, ag neb bi kiri okok sikol ma midebal. Pen ag neb bi mideb rek midon agil me, skul apal. Bin bi wog gi nibal okok kib midel, bin bi krop kod midebal okok sikol ma midebal. Wog gipal ak, bin bi kib midebal rek midon agil, wog gipal. Ni ak rek,

bin bi yad okok, yad midebin rek midon agil, gipal. Pen bin bi okok yip ag juil, Seten yib ne alap lil yip Bielsebul apal rek, nibep bi wög gi ñeb yad ak rek nep ag juil minim timel agnigal.

*God n̄op nep p̄irik̄ep
(Luk 12:2-7)*

²⁶ “Bin bi okok krop ninjil ma pirikn̄imib. Minim tari mini karkil mideb ak, kisen misen midenigab. Tap tari kiri kapkap gi we gil gipal okok, kisen misen lek ninjngal.

²⁷ Minim yad nibep we gil agnigain ak, nibi am krop misen ag ñinimib. Minim yad nibep timel wagin agnigain ak, karp ar alan amil, minim kib ag ñem ninjngmel.

²⁸ “Nibi bin bi ñag pak lipal bi okok ninem jel gek ma pirikn̄imib. Kiri yokop mib goñ ak nep ñag pak linigal; kaun ak sek gi timel ginimel rek ma lip. Pirik ginig me, Bi Kib bin bi mib goñ abe kaun abe mab ke yineb migan eyan di yoknigab nibak nep pirikn̄imib.

²⁹ Yakir sikol okok, tap yokop. Kab magil lakañ nokim nep yokil, yakir omal dipal. Tap yokop ak pen, God krop ninj mideb rek, alap yokop ma yap paknigab.

³⁰ Kimkas nibep ak, God magilsek wök pagip.

³¹ Nib ak, ma pirikn̄imib. Yakir okok tap sikol yib; nibi pen tap yib midebim.

*Yad Jisas bi ne agil misen agnimib
(Luk 12:8-9)*

³² “Bin bi an an yip pis ken ar midil, bin bi okok krop misen ag ñenigal okok, yad pen Bapi

yad seb kab ar alan mideb ak nop, yip pis ken ar midebal, agil, misen agnigain.

³³ Pen bin bi an an yip cig tep ma gil, bin bi eip midenigal nab sijak agnigal, bi nibak yad ma nippin, agnigal ak, yad pen Bapi yad seb kab ar alan ak nop, bin bi sijaul yad ma nippin, agnigain.

*Pen pen ginigal
(Luk 12:51-53; 14:26-27)*

³⁴ “Yad lim dai wagin aul onek ak, ‘Jisas ne lim dai wagin aul owak rek, kapkap mid tep ginigabin,’ agil, gos ak ma niñnimib. Yad onek ak me, bin bi okok minim kib agil, pen pen ginigal.

³⁵ Nib ginigab: ni okok warikil, nap bi eip pen pen ginigal. Pai okok warikil, nonim eip pen pen ginigal. Niñe bin okok warikil, nips eip pen pen ginigal.

³⁶ Nig ginigal nibak, karip kiri nokim kin midebal ak, kiri ke nep pen pen ginigal.

³⁷ “Bin bi an an nonim nap akan ni pai kiri okok nep midmagil lil, yip midmagil ma linigal ak, bin bi yad midenimel rek ma linigab.

³⁸ Bin bi an an yad eip midnig gos niñigal ak pen gos alap niñil agnigal, ‘Bin bi ognap cinop gitimel ginimel rek lip,’ agil, mab kros kiri di ka gil yip sain ma ginigal ak, bin bi yad midenimel rek ma linigab.

³⁹ Bin bi an, yad ke ausek midil, mid tep gin agnigab ak, mab ke yineb eyan amnigab. Bin bi an pen agnigab, yad Jisas pis ken miden, yip nág pak linig, nág pak lilan, agnigab ak, komij per per midep ak dinigab.

*God nibepek ak rek nep dî tep gînîgab
(Mak 9:41)*

40 “Nîbi amem, bin bî ognap nîbep ag wasu denimel ak, yîp abe ag wasu dînîgal. Pen yîp ag wasu dînîgal rek, Bî yîp ag yokek onek ak nop abe ag wasu dînîgal.

41 Bin bî an, God mînîm agep bî alap nîñîl agnîgab, ‘Bî owîp aul, God wög gîp ak me, nop dînîgain,’ agîl dînîgab ak, tep yîb gînîgab. God mînîm agep bî nîbak dî tep gînîgab rek, kîsen God nop ak rek nep dî tep gînîgab. Bin bî an, God bin bî komiñj tep ne alap nîñîl agnîgab, ‘Bî owîp aul, God bî komiñj tep ne ak me, nop dînîgain,’ agîl dînîgab ak, tep yîb gînîgab. God bin bî komiñj tep ne ak dî tep gînîgab rek, kîsen God nop ak rek nep dî tep gînîgab.

42 Pen bin bî an, bî yokop yad alap nîñîl, Jisas bî ne ak agîl, ñîg mîl dap ñînîgab ak, God nîñek, tep gek, pen yîpîn ma gînîgab,” agak.

11

*Jon bî ne ognap ag yokek, Jisas nop nîñnîg amniłak
(Luk 7:18-35)*

1 Jisas bî ne aknîb umiğan alan okok kîrop nîg gîl ñîg gîl gînîmîb agîl ag ñî tep gîl, karîp lîm nîbak kîrig gîl, taun yokop ulep nîb okok amił, bin bî okok kîrop mînîm ag ñak.

2 Pen Jon bî ñîg pak ñeb ak mîñ mîdîl, Krais tari tari gak mînîm ak nîñîl, bî ne ognap ag yokek, Jisas mîdekl sîñak amjakîl,

³ nop ag nijil aglak, “Cinop ag nian, nak bi ‘Krais’ agil per kod midobin ak nep opan akan cin bi kisen nib bi alap ke kod midon?” aglak.

⁴ Agelak, Jisas krop pen agak, “Nibi Jon mideb sijak amil agnimib, ‘Cin amil udin cin ke nijil, timid cin ke nipin,

⁵ bi nibak bin bi udin kwoi gip okok gosip udin nil nopal. Bin bi tob timel gip okok gosip kanib tag tep gipal. Bin bi soi sapeb lip okok gosip milep gip. Bin bi timid migan pilin gip okok gosip gos piwakek nopal. Bin bi kimbal okok gosip kauyen warikpal. Bin bi yim gep rek okok, ak rek nep Krais minim tep ak agek nopal,’ agnimib.

⁶ Pen minim alap agnimib, ‘Bin bi yip nij dil, gos alap alap ma nijngal okok, miñ miñ yib ginigal,’ agnimib,” agak.

⁷ Nib agek, Jon bi ne okok amel nijlig git, Jisas bin bi ap midelak okok krop Jon minim ar ak agil agak, “Nibi ned miñ mab kab nep mideb nab okok ambek nijn ak, tari nijng ambek? Sid par nokim alap yigen dit adan aul gip alap nijng ambek aka?

⁸ Akan tari nijng ambek? Bi walij tep tep nep lipal bi alap nijng ambek aka? Bi walij tep tep din agil nopal okok, bi kib karip kil tep okok kimbal. Kiri Jon midoligip miñ mab nep nab sijak ma kimbal.

⁹ Pen tap tari nijng ambek? Yokop ma ambek. Jon bi God minim agep bi nibak nijng ambek. Bi God minim agep onigab, agil kod mideligipim me, bi nibak me ak. Pen Jon ne God minim agep bi alap nep mer.

10 Jon nop gos nıñıl, bırarık nep God ne ñı ne
nop mınım agak mınım nıbak, God Mınım eyan
ñu kıl tıkkıl aglak,

‘Bı mınım agep yad ak,
ag yoken ned amıl,

bin bı okok ag ñı tep gek,
kısen nak ke amniğan,’ agıl ñu kıl tıklak.

11 Nıbep nıñıd agebin, bin bı lım dai wagın aul
mıdebal okok, nokım alap Jon rek mer. Pen God
bin bı yokop yıb dam seb kab ar alan sıňak kod
midenigab okok, kırı Jon rek ma middenigal; God
ne bin bı yokop yıb okok dı tep yıb gek, bin bı tep
ne yıb middenigal.

12 Jon bı ñıg pak ñeb bı apıl mınım tep ag ñak ñıñ
ak tıkkıl, bin bı okok, God cınop dıl seb kab ar alan
sıňak kod middenimıñ agıl, mınım nıbak kılıs yıb
gı dam dam, mıñi ak rek nep kılıs yıb gıpal.

13 “Bı God mınım agep mınım ñu kıl tıklak
okok abe, Mosıs God lo mınım ñu kıl tıkkak abe,
wagın ak me, God Mesaia ak nop ag yokek, ne bin
bı okok kırop dıl kod middenigab. Mınım nıbak
nep ag dapel dapel me, Jon owak.

14 Pen mınım agníg gebin ak dıniğabım akan
ma nıpin. God Jon nop agek, apıl bin bı okok
kırop mınım ag ñak ak, God Mınım ñu kıl tıkkıl,
gınigab aglak rek nep gak. Ñu kıl tıkkıl aglak, bı
God mınım agep Ilaija rek bı alap onıgab, aglak.

15 Nıbi bin bı gos tımid middenimıñ okok,
mınım agebin aul tımid lı nıñ tep gınimıb.

16 “Bin bı mıñi ñıñ aulmıdebal okok yad nıpin,
kırı ñı painaŋ ognap maker sıňak bısig gıl, ñı

painjan ognap meg migan dap ranil krop apal rek ak midébal.

¹⁷ Kiri apal,

'Cin akil pigon,

nibi tari ginig kogim ma papim?

Kimep sil agep rek alap agon,

nibi tari ginig sil ma apim?' apal.

¹⁸ Nit ak rek, God Jon nop ag yokek apil, nin ognap tap magil ma nitbil, nig wain ma nitbil gek, apal, 'Bi nibaul nop tap tari aban nagek nig gip?' apal.

¹⁹ Bi Nit ne pen apek apal, 'Bi tap kib nitbil, nig wain nitbil, bi takis dipal okok eip ajil, bi tap si tap timel gipal okok eip ajil gip,' apal. Pen bin bi God Minim ak nin dil, git tep gil, mid tep ginigal ak, bin bi okok ninjil agnigal, God Minim ak minim tep yib, agnigal," agak.

Minim kib dinigal

(Luk 10:13-15)

²⁰⁻²¹ Jisas taun kib ned git ajil, tap ma gep konjai nep gek, bin bi okok ninjak ak pen kiri, tari ginig tap si tap timel gipin agil, tap si tap timel goligipal ak kiring git, Jisas nop ma nin dilak. Nig gel, Jisas krop ag git agak, "Korasin taun bin bi okok! Betsaida taun bin bi okok! Tap ma gep okok gen, nipek. Pen tap si tap timel gipim ak kiring git, yip ma nin dipim. Nig gipim ak, nibi minim kib yib dinigabim. Taun kib Taia, Juda bin bi mer okok, taun kib Saidon, Juda bin bi mer okok, tap ma gep nib okok krop ak rek nep gebnep, kiri tap si tap timel goligipal okok kiring

gıl, wad ajıl rek ognap yımıl, tın sılıkılılıg gılılıg
gi mideblap.

²² Nıb ak, mınım kib agep ñin ak, Taia bin bi
abe, Saidon bin bi abe, mınım sıklol rek dñigal;
pen nibi Korasin bin bi abe, Betsaida bin bi abe,
mınım kib yib dñigabim.

²³ “Kapaneam bin bi okok. Ñin nıbak nibi seb
kab ar alan sňak ma amnigabim; piş nep mab
ke yineb kau migan eyan ak amnigabim. Tap ma
gep rek nıbep nab aul giňek ak, taun kib Sodom
gebnep, kiri tap si tap timel göligipal okok kırıg
gıl, miňi komıň mideblap.

²⁴ Ar nıbak yad nıbep agebin, mınım kib agep
ñin ak, Sodom bin bi okok mınım sıklol rek
dñigal; nibi Kapaneam bin bi mınım kib yib
dñigabim,” agak.

*Yıp apıl ake linimib
(Luk 10:21-22)*

²⁵⁻²⁶ Ñin nıbak Jisas Nap nop agak, “Bapi, yad
yib nep agen ar alan amnaň. Nak Bi Kib, seb kab
ar alan abe, lim dai wagın aul abe kod mideban
ak, gos nak ke niňek tep giňrek, bin bi gos kid
yiň niňjıl niňjobin apal okok, krop mınım yad
agebin wagın ak ma ag ñıban; pen bin bi ñi
paňaň rek midebal okok krop gos tep ñıl, mınım
yad agebin wagın ak ag miseň lıpan ak, nep tep
agebin,” agak.

²⁷ Jisas nıb agıl agak, “Bapi kılıs ne mideb rek,
yıp ñıb. Bin bi ognap yıp niň tep ma giňpal; Bapi
nep yıp niňip. Yad nep Bapi nop niň tep giňpin.
Pen bin bi gos tep ñinim ag gos niňnigain okok,
krop gos tep ñen, Bapi nop niňnigal,” agak.

28 Jisas nıb agıl agak, “Nıbi bin bı tap wad tıbrıb tıkrok mıker per dı ajıl gos par nıñıl mıdebım okok, yıp onımıb nıñıl tap wad kıb mıker dı ajebım okok yad ke tıg asık den ake lınıgabım.

29 Yad bı sain tep kapkap mıdebin; kal ma gınıgain; nıb ak, yıp apıl, wög yad gi ñıl, cıbur gos mıdmagıl nıbep nab adaŋ ake lınımıb.

30 Nıbi yıp apıl wög yad genıgabım ak, dı mıker alap ma gınıgab; auan amnıgab.

12

*God nop sobok gep ñin ak, wid magıl tık ñınlak
(Mak 2:23-28; Luk 6:1-5)*

1 Juda God nop sobok gep ñin ak, Jisas bı ne okok eip wid wög nab sıňak amlıg gi, bı ne okok yuan gek, wid magıl nıb okok ognap dıl, wak pak yokıl, ñıblıg gi ñıblıg gi amelak.

2 Nıg gelak, bı Perisi okok nıñıl, Jisas nop aglak, “Lo mınım cın ageb, bin bı God nop sobok gep ñin ak wög ma gınıgal. Pen bı nak okok tari gınıg God nop sobok gep ñin wög ma gep ñin aul, wid magıl wak pak yokebal?” aglak.

3-4 Agelak, Jisas kırop pen agak, “Depid bırarık nep bı ne okok eip yuan gek, God sobok gep karıp ak amjakıl, bred God udın yırıık ar sıňak lel, bı yokop ma ñıbal, bı God nop tap sobok gıpal okok nep ñıbal bred ak, kırop ag nıñek nop ñel, bı ne okok eip ñınlak. Pen yuan lek gıläk kesım nıbak, God Mınım eyaŋ ñu kıl tıklak ak nıbi ma nıpım ar?

5 “Nıbi Mosıs God Mınım ñu kıl tıkkak ak ma nıpım rek lıp. Ne ñu kıl tıkkıl agak, ‘Bı God nop tap sobok gep bı okok, God nop sobok gep ñin ak, God

sobok gep karip mīgan ak am mīdil, wög gīpal.
Pen God k̄rop mīnim kib ma agnigab,’ agak.

6 Pen yad nībep agebin, God sobok gep karip nībak tap kib mer; nīnebīm aul me kib.

7 Pen mīnim alap God Mīnim nū kıl t̄iklak ak, nīn̄ tep ma gīpīm akañ? Mīnim nībak nū kıl t̄ikil̄ aglak, ‘Bin bī yip̄ tap pak sobok gī nīnigal ak, yip̄ tep ma gīnigab; bin bī okok k̄rop yim̄g nīnigal ak, yip̄ tep gīnigab,’ aglak. Mīnim nībak nīnil̄ ma gīpīm ak me, bī yad okok gī tep gel nīnl̄ig gī, k̄rop dī sīlikil̄ apim̄.

8 ‘God nop sobok gep nīn! God nop sobok gep nīn!’ apim̄ ak pen Bī Nī ne nep God nop sobok gep nīn ak kod mīdeb ag gos ak ma nīpīm.

*Jisas bī nīnmagil p̄ip̄ic gak ak gek, komiñ lak
(Mak 3:1-6; Luk 6:6-11)*

9 Jisas karip lim nībak k̄irig gīl, karip lim alap amīl, Juda mogim̄ gep karip nīlik mīgan ak amnak.

10 Pen karip nīlik mīgan nībak bī nīnmagil p̄ip̄ic gak alap mīdek. Bin bī ap mīdelak okok, Jisas mīnim ognap agek nop dam mīnim kib agin̄, agil̄, nop mīnim tom agil̄ aglak, “God nop sobok gep nīn aul, bin bī komiñ lep akañ mer?” aglak.

11 Agelak, Jisas k̄rop pen agak, “Kaj sipsip nībi alap God nop sobok gep nīn aul kau mīgan amenigab ak, dī yoknigabim̄ aka mer? Dī yoknigabim̄ rek līp.

12 Pen kaj sipsip ak tap yokop. Bin bī okok tap yib. God nop sobok gep nīn aul komiñ lañ

agıl gìnigabın ak, mìnım ma mideb, gìnigabın,” agak.

¹³ Jisas nıb agıl, bı ñinmagıl pıpic gak ak nop agak, “Ñinmagıl parsek lan!” agak. Nıb agek, ñinmagıl parsek lebin agak. Nıg gak nıñıl ñinmagıl pıpic gak ak pıs nep komıñ lıl, ñinmagıl pıs kıl tep midek ak rek lak.

¹⁴ Nıg gek nıñıl, bı Perisi okok am mogım gıl, nop nıg nıg gıl ñıag pak lın, agıl, mìnım ag nıñ ag nıñ gılak.

Jisas ne God bı wög gıt ñeb bı ne

¹⁵ Nıg gelak, Jisas nıñıl, karıp lım nıbak kırıg gıl, mıgan alap amnıg gıl amnak. Amek nıñlıg git, bin bı konjai nep nop kisen gılak. Nıg gelak, bin bı tap gak okok, ne gek magılsek komıñ lek nıñlıg git,

¹⁶ kırop agak, “Bı ak nıg nıg git, agıl, ma agnımib!” agak.

¹⁷ Jisas gak nıbak, bı God mìnım agep Aisaia gìnigab agak rek nep gak. Ne ñu kıl tıkił agak,

¹⁸ “Nıbi nıñım! Bı yad pıs nep ag lıpin aul, wög yad git ñeb bı me ak.

Bı yad nıñen, yıp tep yıb git me ak.
Yad nop mıdmagıl lıpin.

Kaun yad ak nop bak goj lek,
bin bı kırı titi gıl bısig mıd tep gìnigal mìnım yad ak,

bin bı okok kırop magılsek ag ñinigab.

¹⁹ Ne bin bı okok nıñek mılık yapek,
mìnım pen pen ma agnigab.

Bin bı mıdebal okok, yıp nep nıñlañ agıl,
meg mıgan dap ranıl ma agnigab.

- 20** Bin bî ma nîpal okok
kîrop kapkap ag tep gînîgab.
Lam soj gînîg gek, wel tîm lel yîn mîdeb rek ak
kîrop agnîgab.
Ne nîg gîlîg gît damil me,
God agîp rek mîn ar ak gek ap ranek,
tap si tap tîmel gep mîn ar ak pîs nep ap
yonîgab.
- 21** Bin bî karip lîm okok nîb okok nîb ak rek nep,
nop gos sek kod mîdenigal,” agak.

*Jisas ne Bielsebul kîlis dîl tap ma gep rek geb,
aglak*

(Mak 3:20-30; Luk 11:14-23; 12:10)

22 Bi kijeki aban ñagek, udin kwoi gil, meg
migan pilin gil gak bi alap dam Jisas midék sijak
dapelak. Jisas kijeki ak ag soj yokek, udin yib ñil
nijil, minim agil gak.

23 Bin bî midelak okok, Jisas gak nibak nijil,
wal agil aglak, “Bi nibaul based Depid Ni ne per
kod midobin ak rek lip,” aglak.

24 Pen bî Perisi okok minim nibak nijil, gos kiri
okok nep nijil aglak, “Bi nibak God kîlis ne dîl ag
soj ma yokip; ne kijeki kiyob nilik tap okok, nap
kiri Bielsebul kîlis dîl ag yokip,” ag gos nijlak.

25-26 Pen gos nijlak nibak, Jisas ke nijil, krop
agak, “Seten warikil, bin bî ne ognap ag yoknigab
ak, titi gil bi kib midenigab? Karip lim alap,
kiri ke pen pen gil asik ke ke linigal ak, ap yap
paknigal. Karip lim kib alap akan bin bî wagin
nokim alap, kiri ke pen pen gil asik ke ke linigal
ak, ap yap paknigal. Nibi gos aknib rek nijil

agebim ak pen Seten ne yakam ne ke okok krop
ma ag yoknigab.

27 “Yip agebim, ‘Kjeki kiyob nillik tap okok nap
kiri Bielsebul kilis ak dil ag soej yokeban,’ agebim
ak pen nibi yip agem ninjin. Bi nibi ke okok
Bielsebul kilis ak dil kjeki kiyob nillik tap okok
ag soej yokebal aka tari? Kiri ke agnigal, ‘Bin bi
alap nig ginimel rek ma lip,’ agnigal.

28 “Pen God Kaun kilis ak dil, kjeki kiyob nillik
tap okok ag soej yokebin ak, tari ginig God ne bin
bi dil kod midenigab nin ak bir owip aul, agil,
yip ma dipim?

29 “Bi kilis yib alap midék, tap nop okok dinig,
yokop ma amnigal. Ned nop pis nep nag di non
gi lil amiil me tap nop okok me si dinig.

30 “Bin bi yad eip midébal okok, bin bi okok
krop yip donigal. Pen bin bi yad mer okok, bin
bi yip onig gebal okok krop yik gi yoknigal.

31 Nib ak, nibi ninj tep ginimib. Bin bi okok tap
si tap timel tari tari genigal ak, God ninjil krig
ginigab. Bin bi God nop minim tib junigal ak, ak
rek nep God ninjil krig ginigab. Pen God Kaun
nop minim tib junigal ak, God ninjil ma krig
ginigab.

32 Bi Nit ne ak nop minim timel agenigal ak,
God ninjil krig ginigab. Pen Kaun Sij nop minim
timel agenigal ak, nin aul abe, nin ksen ak abe,
God ne gos ninj nep midil ma krig ginigab.

*Minim ke agebim ar ak nep, nibep minim kib
agnigab
(Luk 6:43-45)*

33 “Nıbi yıp tari gınıg agebım, ‘Seten aban
ñagek, wög tep ak geb,’ agebım? Mab tep okok
magıl tep pılnıgab; mab tımel okok magıl tımel
pılnıgab. Mab magıl pılnıgab magıl nıbak nıñıl
me, mab ak tep mab ak tımel agnıgal.

35 Bin bî tep okok, cîbur gos mîdmagîl nab kîri
adan tap tep mîdeb niñlig gi, gi tep gîpal; bin bî
tîmel okok, cîbur gos mîdmagîl nab kîri adan tap
tîmel mîdeb niñlig gi, gi tîmel gîpal.

36 Niñ tep gìnimb. Kisen mìnım kib agep
ñin ak, God bin bi okok krop magilsek, mìnım
abramek agıl bin bi ognap gi timel gılak ak, tari
gìnig nitb apek agıl, krop ag gìnigab.

37 Nib ak me, nibi ke minim agnigabim ak nep God ninjil agek komin amnigabim akan yurdinigabim,” agak.

*Tap ma gep rek ognap gek niŋin, aglak
(Mak 8:11-12; Luk 11:29-32)*

³⁸ God lo mînîm ag ñeb bî ognap abe, bî Perisi ognap abe, apîl Jisas nop aglak, "Mînîm ag ñeb bî! Tap ma gep rek alap gek, cîn niñjîl me, nak God nep ag yokîp opan agnîgabîn," aglak.

³⁹ Agelak, Jisas agak, "N̄bi bin b̄i tap si tap t̄mel nep ḡil, God m̄in̄im agak ak ma n̄ip̄im. Tap ma gep rek alap gek n̄iñ̄in ageb̄im ak, pen n̄ibep tap alap gen ma n̄iñ̄n̄igab̄im. B̄i God m̄in̄im

agep Jona nop gak ar ak nep, yip ak rek nep gek, nijngabim.

40 Bırarık nep kıbsal kib ak Jona nop kom jal yokek, cıbur nab eyan nın omal nokım mıdıl, adık gi owak. Nib ak rek, yad, Bi Ni ne, ak rek nep nın omal nokım lim nab okok mıdıl, adık gi onigain.

41 Bırarık nep Jona amıl, taun kib Ninepa bin bi kırop agek, tap si tap tımel gılak okok kasek kırıg gi, God nop nıŋ dılak. Jona bi yokop ak agek nıŋlak; nıbi pen Bi Kib miñi mıdeb aul, mınim ageb ak ma dıpım. Nib ak, kisen mınim kib agep nın ak, Ninepa bi warıkıl nıbep mınim kib agel, nıbi mınim kib dınígabim.

42 “Bin kwin kib, karıp lim Siba nıb ak, bırarık nep gak rek ak nıpım. Karıp lim ne par okok nıb ak pen, Juda kin kib Solomon gos kıd yik nıŋak bi ak mınim nop nıŋnig owak. Solomon bi yokop ak nop nıg gak; pen tarı gınig Bi Kib miñi mıdeb aul mınim ageb ak ma nıpım? Kisen mınim kib agep nın ak, Siba kwin warıkıl nıbep mınim kib agek, nıbi mınim kib dınígabim.

Kıjeki kiyob nılik tap okok kauyan adık gi onimın rek lip, agak

(Luk 11:24-26)

43 “Seten yakam ne kıjeki tap okok apıl bin bi abaŋ nıag mıdıl, söŋ amıl, bin bi ognap abaŋ nıgin, agıl, nıŋ tag mer nıŋıl,

44 adık gi apıl nıŋnigab, bi ned kırıg amnıgab kau ar ak tep tep nep mıdenigab.

45 Ne nıŋıl, kıjeki tımel ne rek mer, kıjeki tımel yib, aknib ar oñid ak poŋ dapıl, bi nıbak nop

yipil s̄ıknıgal. Nıg gek, ned mid t̄imel gak rek mer; k̄isen mid t̄imel yib ḡınıgab. Nıbi bin bi miñi midebim nıbi tap si tap t̄imel ned git̄ midelegipim rek mer, k̄isen tap si tap t̄imel yib ḡınıgabim,” agak.

*Jisas nonım nimam s̄ikop
(Mak 3:31-35; Luk 8:19-21)*

⁴⁶ Jisas bin bi okok k̄rop miñim agek niñlig git̄, nonım nimam ne ke okok söñ eyan apıl aglak, “Cin Jisas nop miñim agnig opin,” aglak.

⁴⁷ Agelak, bi alap karip niñlik miğan amił, Jisas nop agak, “Nanım namam nak okok, nep miñim agnig ap midebal söñ eyan,” agak.

⁴⁸⁻⁴⁹ Agek, bin bi ne eip karip niñlik miğan eyan midebak okok k̄rop niñ padıklıg git̄ agak, “Niñid apan ak pen, bin bi karip niñlik miğan midebal siñ aul, kiri me ami yad, mam yad midebal.

⁵⁰ Bin bi Bapi yad seb kab ar alan miñim ageb rek niñil, niç aknib rek nep gebal okok, kiri me ami yad, ai yad, mam yad midebal,” agak.

13

Jisas, God miñim ak niñ tep git̄lan, agil, miñim sid tikil agak

(Mak 4:1-9; Luk 8:4-8)

¹ Niñ nokim nibak nep, Jisas karip ne ak kiriç git̄ am Niç Cöb Galili gol siñak bisigek,

²⁻³ bin bi konjai yib nep apıl nop piñil kis kis gelak. Niç gelak niñil ne am niç magöb ar ak bisig git̄, amił niç nab siñak adañ midek niñlig git̄, bin bi niç cöb gol siñak warık midebak.

Jisas bin bî okok kîrop mînîm sîd tîkîl mînîm konjai nep ag ñak. Ag ñîlîg gi agak, “Bî alap wid tanaj agîl, wid magîl ak dam wög dai okok yokenigab.

⁴ Yîñ dî yokek, ognap kanib ar sîñak yapek, yakîr okok apîl ñîññigal.

⁵ Ognap kab ar lîm sîkol sîkol mîdenigab sîñak yapıl, kasek marîp gînigab

⁶ pen kîdîl am kîlis ma gînigab rek, pîb nîñjîl mîlep gînigab.

⁷ Pen ognap nag ñu ñu sek nab okok yapıl tannigab ak pen nag nîbak sau gîl pak ñîbek, mîlep gînigab.

⁸ Pen ognap lîm tep ar sîñak yapıl, tan tep yîb gîl, magîl konjai yîb nep pîlnigab. Ognap ñîn juîl mamîd ak (100) rek pîlnigab; ognap ñîn juîl omal nokîm (60) rek pîlnigab; ognap ñîn juîl nokîm alap adîk gi dam aknib wajrem alan (30) rek pîlnigab.

⁹ Nîbi bin bî gos tîmid mîdonimîñ okok, mînîm agebin aul tîmid li nîñjîl tep gînîmîb,” agak.

*Jisas tari gînig mînîm sîd tîkîl agoligip
(Mak 4:10-12; Luk 8:9-10)*

¹⁰ Jisas nîb agek, bî ne okok apîl, nop ag nîñjîl aglak, “Bin bî okok kîrop tari gînig mînîm sîd tîkîl nep apan?” aglak.

¹¹ Agelak, ne pen agak, “God bin bî ne dîl kod mîdenigab mînîm we gîl mîdeb ak, nîbep gos ñek nîññigabîm; pen bin bî yokop okok ma nîññigal.

¹² Bin bî mînîm yîp nîñjîl nîñjîl dîpal okok, mînîm ognap sek nîñjîl, wagîn ak nîñjîl tep gînigal;

pen bin bî mînîm yîp nîjîl ma nîj dîpal okok,
mînîm sîkol nîpal ak pîs nep kîr gînîgab.

13 Kîrop mînîm sîd tîkîl apin ak, kîri udîn sek,
gos tîmîd sek ak pen, agîp ar me ak, agîl, ma
nîpal.

14 “Gîpal nîbak, bî God mînîm agep Aisaia ned
gînîgab agîl ñu kîl tîkak rek nep gîpal. Aisaia
mînîm nîbak ñu kîl tîkîl agak,

‘Mînîm nîjnîgal ak pen
mînîm agîp nîb, agîl, mînîm wagîn tîg dam
ma nîjnîgal.

Udîn nîjnîgal ak pen
tap alap ma nîjnîgal.

15 Bin bî sîñ aul mînîm yad apin ak kîri yîrîk gek
ma nîpal.

God Mînîm nîjon, cînop gek,
bin bî ne mîdojin rek lîp agîl,
tîmîd mîgan pîlinj gîl, udîn jîkîl nep
mîdebal,’ agak.

16-17 “Nîb ak, kîri ma nîpal; pen God nîbep
gos tep ñek nîpîm ak, miñ miñ gînîmîb. Yad
nîbep nîjîd agebin, God mînîm agep bî okok abe,
bin bî God Mînîm ageb rek nîjîl gôlîgîpal bin
bî okok abe, konjai nep Mesaia nop nîjîn ag gos
nîjölgîpal ak pen udîn nîjîl, peyîg ma nîjlak.
Pen miñi nîbi udîn nîjîl, peyîg nîjebîm ak, miñ
miñ yîb gînîmîb.

*Bî wid magîl dî yokak kesim agak ak, Jisas
mînîm wagîn ak ag ñak
(Mak 4:13-20; Luk 8:11-15)*

18 “Pen mìnìm sìd tìkìl agesin ak, bì ne wid magıl dam wög dai okok dì yokak ak, wagın ak agen nıñım,” agak.

19 “Wid magıl ognap kanıb ar sıñak yapek, yakır okok apıl nıñıngal agesin ak, bin bì okok, God bin bì dìl kod mìdenıgab mìnìm tep ak nıñıngal ak pen wagın ak ma nıñıngal nıñıl Seten ne gek pıs nep saköl gìnıgal, agıl agesin.

20-21 “Pen magıl ognap kab ar lım sìkol sìkol mìdenıgab sıñak yapıł, kasek marıp gìnıgab pen kìdìl am kılıs ma gìnıgab rek, pıb nıñıl mìlep gìnıgab agesin ak, bin bì okok kìri mìnìm yad kisen nıñıngal won ak, mìn mìn gìnıgal ak pen mìnî nep bin bì ognap apıl, bin bì mìnìm yad nıñıngal okok gos tìmel nıñıl, kaual maual rek mìdìl, kìrop git tìmel gìnıgal nıñıl bin bì mìnìm yad ned nıñ dìlak okok, mìnî mìnìm yad ak saköl gıl, gos ar ognap nıñıngal, agıl agesin.

22 Magıl ognap yonıgab nag ūnu ūnu sek nab okok agesin ak, bin bì okok mìnìm yad ak nıñıngal ak pen wög wari, karıp, kaj, tu mìnol, agon kılnoch kibap tap okok nep gos nıñıl, God mìnìm tep ak kırıg gìnıgal nıñıl tap nıñeb ognap ma pılnıgab, agıl agesin.

23 Pen magıl ognap lım tep ar sıñak yapıł, tan tep gıl, magıl konıai pılnıgab agesin ak, bin bì okok mìnìm yad ak nıñıl, dì kılıs yıb gıl, ognap git tep gìnıgal, ognap git tep yıb gìnıgal, ognap git tep ar ke yıb gìnıgal, agıl agesin,” agak.

*Bin bì git tìmel git pal okok God bin bì ne okok eip
jim nıñıl mìdebal*

24 Jisas k̄rop m̄n̄im alap sek m̄n̄im s̄id t̄k̄il agak, “God bin b̄i d̄l kod m̄denigab ak, kesim d̄n̄ig gebin aul rek ḡn̄igab. B̄i k̄ib alap wid maḡil okok tanan̄ aḡil, dam wög dai ne okok yokn̄igab.

25 Pen k̄isl̄m eyaŋ k̄in amn̄igal won ak, b̄i t̄mel alap tap ȳn̄ t̄mel ognap dap̄il, nab n̄ib okok yok̄il amn̄igab.

26 N̄ib ak, wid ȳn̄ tep ak tann̄igab ak pen tap ȳn̄ t̄mel ak abe tann̄igab.

27 N̄ig gek, b̄i wög ḡi ŋ̄eb okok ap̄il b̄i k̄ib ak nop agn̄igal, ‘B̄i k̄ib! Tap ȳn̄ tep okok nep dam wög dai ak yokpan ak pen tap ȳn̄ t̄mel okok akal n̄ib ap̄il sek taneb?’ agn̄igal.

28 Ne k̄rop pen agn̄igab, ‘B̄i kaual maual yad alap dap yok̄ip,’ agn̄igab. Pen k̄iri agn̄igal, ‘C̄in am̄il tap ȳn̄ t̄mel taneb n̄ib okok t̄ig ju yokin akan̄?’ agn̄igal. B̄i wög dai nap n̄ib b̄i n̄ibak pen aḡil agn̄igab,

29 ‘Mer! ŋ̄in aul, tap ȳn̄ t̄mel n̄ib okok t̄ig juim agen, n̄ibi am̄il tap ȳn̄ tep ognap sek t̄ig jun̄im̄ib rek l̄ip!

30 K̄ir̄ig gem omalḡil tann̄im̄in̄. Pen tanil maḡil p̄ilek, t̄ikep ŋ̄in ak b̄i tap t̄ikep b̄i yad okok agn̄igain, “Tap ȳn̄ t̄mel n̄ib okok t̄ig juil, dam ŋ̄on ŋ̄on ḡi lem, mab dagilel ȳn s̄ibok ŋ̄ib amn̄im̄in̄; pen wid maḡil okok nep di mogim̄ ḡil, dam wid maḡil lep ŋ̄ilik m̄igan yad ak yokn̄im̄ib,” agn̄igabin, ‘agn̄igab,’ agak.

*Mab mastad maḡil ak, m̄n̄im s̄id t̄k̄il agak
(Mak 4:30-32; Luk 13:18-19)*

31-32 Jisas k̄rop m̄n̄im alap sek m̄n̄im s̄id t̄k̄il agak, “B̄i alap mab mastad maḡil s̄ikol ak dam

wög dai ne ak yokenigab, tan kib gil, lek tep ak lek, yakir okok apil, lek ke ke karip ginigal. Nib ak rek me, God bin bi dil, karip lim tep ne seb kab ar alan sijak kod midenigab ak me,” agak.

*Yis ak, minim sid tikil agak
(Luk 13:20-21)*

³³ Jisas minim alap sek minim sid tikil agak, “Bin okok tap yis apal ak, di plaua tin kib eyan sek di adik madik gel, tap kib yib tanib. Nib ak rek me, God bin bi dil, karip lim tep seb kab ar alan sijak kod midenigab ak me,” agak.

*Jisas ti ginig bin bi okok minim sid tikil agoligip
(Mak 4:33-34)*

³⁴ Jisas bin bi okok krop minim ognap ag niniq gil misen ma agoligip; minim sid tikil nep krop ag noligip.

³⁵ Gak nibak, bi God minim agep alap ned ginigab agil nu kil tikak rek nep gak. Ne minim nibak nu kil tikil agak,

“Karip lim birarik ped okok gi lak nin ak tikil, mid damil miini midobin nin aul, minim ma niylak ak, minim sid tikep minim ak nep krop ag ninigain,” agak.

Jisas wid magil minim sid tikil agak ak, minim wagin ak agak

³⁶ Jisas nib agil, bin bi okok krop kirig gi, karip nillik migan amek niylig gi, bi ne aknib umigan alan okok apil, nop aglak, “Tap yin timel

wög dai nab okok tanib, agil, minim sid tikil
apan ak, cinop agek niñin,” aglak.

37 Agelak, ne pen agak, “Bi tap yin tep yokip,
apin ak, yad Bi Ni ne.

38-39 Wög dai apin ak, lim dai wagin aul
magilsek. Tap yin tep apin ak, bin bi God krop
dil kod midenigab bin bi okok. Bi tap yin timel
dap yokek tanib apin ak, bi yip niñek milik yowip
Seten nop nep apin. Tap yin timel tanib apin ak,
Seten bin bi ne okok krop apin. Pen wid magil
pok ginigab nin apin ak, nin karip lim wagin aul
kir ginigab nin nibak apin. Bi tik dowep apin ak,
ejol okok krop apin.

40 Tap abramek tanib okok tig juil, dam mab ke
yineb eyan yoknigal apin ak, nin karip lim wagin
aul kir ginigab nin nibak me ak.

41 Bi Ni ne ejol ne okok krop ag yokek, apil, bin
bi tap si tap timel gipal okok abe, bin bi bin bi
ognap krop agel, kiri tap si tap timel gipal okok
abe, ejol kiri apil krop dil,

42 mab ke yineb migan eyan ak yoknigal, yur
gek niñlig gi, meg magil su ribikil sil agnigal, agil
apin.

43 Nin nibak, bin bi Nap kiri dil seb kab ar alan
kod midenigab okok, kiri pib melik rek paklig
gi midenigal. Nibi bin bi gos timid midonimij
okok, minim agebin aul timid li niñ tep ginimib.

Mani kes we gilak ak, minim sid tikil agak

44 “Pen God bin bi dil kod midenigab ak, kesim
agnig gebin ar aul rek middeb. Bi alap amil
niñniñgab, mani kes birarik nep we gilak alap wög
dai alap midenigab. Ne niñil, tap ognap di pak

rıbık tep gıl, karıp amniğab. Amıl, mıñ mıñ yıb gıl, tap ne okok magılsek sıklım gıl, mani dıl, mani nıbak damıl, wög dai nıbak tauıl, am mani kes nıbak dıniğab.

Pöl tep tep ak, minim sid tıkit agak

45-46 “Pen God bin bı dıl kod middenigab ak, kesim agnig gebin ar aul rek mideb. Bı sıklım gep okok magıl sıklım kıbap mılep rek tıd geb “pöl” apal tap okok piyo niñ ajıl, pöl magıl mılep yıb alap niñıl, karıp amıl, tap kırı okok magılsek sıklım gıl, mani dıl, am pöl magıl mılep nıbak taunigal.

Uben ak, minim sid tıkit agak

47 “God bin bı dıl kod middenigab ak, kesim agnig gebin ar aul rek mideb. Bin bı ognap uben damıl, niñ cöb sıñak yokel, kıbsal konjai nep apıl mıgan nıbak ambal.

48 Niñ gel, uben lıp git dam gol okok amıl, kıbsal tep okok yıprıg kıbsal lep tin mıgan ak lıl, kıbsal tımel okok di yokpal.

49 Karıp lım wagın aul kır gınigab niñ ak, niñ aknib rek nep gınigab. God ejol ne okok apıl, bin bı God Minim ageb rek gitpal okok di bılok ke lıl, bin bı God Minim ageb rek ma gitpal okok di bılok ke lıl,

50 dam mab ke yıneb eyaŋ ak yoknigal. Yokel yur gek, meg magıl kırı su rıbıkıl sil agliq git middenigal,” agak.

51 Niñ agıl agak, “Yad minim agesin wagın ak niçipim aka mer?” agak.

Agek, bı ne okok aglak, “Yau, niçipin,” aglak.

52 Agelak, agak, “Nı̄bi ned God lo mìnım ak nep ag ñölgipim ak pen mìnî nı̄bi God bin bî dîl kod mîdenigab mìnım tep agebin ak bîr nîpim. Nîg nîñjîl nı̄bi mìnî bin bî okok ag ñînigabim ak, nı̄bi God Mìnım tep ned nîb ak abe, God Mìnım tep kîsen nîb ak abe ag ñînigabim,” agak.

*Nasaret bin bî kiri Jisas nop ma nîj dîlak
(Mak 6:1-6; Luk 4:16-30)*

53-54 Pen Jisas ne mìnım sid tîkîl mìnım agak nîbak ag juîl, taun ne ke Nasaret amîl, Juda mogim gep karîp ñîlîk mîgan ak amîl, bin bî okok kîrop ag ñek, kîri nîñjîl wal yîb aglak. Kiri pen aglak, ‘Bî nîbaul ne titi gîl gos kîd yîk nîñjîl tap ma gep aknîb rek geb?’ aglak. Kîsen pen aglak,

55-56 “Bî nîbaul nonim nap, nînai nîmam ne okok, cîn eip mîdebal ak pen ne titi gîl bî kîb rek mîdîl, mìnım ke agîl, tap ma gep rek okok geb? Nap ne ak bî kapeda; nonim Maria; nîmam bî ne okok Jems ak, Josep ak, Saimon ak, Judas ak. Nîb ak, ne titi gîl apîl nîg geb?” aglak.

57 Nîb agîl, kiri Jisas nop gos tîmel nîñjîl, mìnım ne agak ak ma dîlak.

Pen Jisas kîrop agak, “Bî God mìnîm agep okok karîp lîm par okok amîl ag ñel, nîñjîd agebal agîl nîñjîgal; pen karîp lîm kiri ke ak ag ñel, tom agebal rek lîp agîl kîrig gîpal ak rek gebim,” agak.

58 Mìnîm agak ak ma nîñlak ak me, karîp lîm nîbak tap ma gep rek konjai nep ma gak.

14

*Herod agek, Jon Bi Ñig Pak Ñeb ak nabıc cög ne
ak tıb gi rık gılak
(Mak 6:14-29; Luk 3:19-20; 9:7-9)*

1 Pen gapman bı kıb karıp lım Galili kod mıdoligip Herod, Jisas ne tari tari gak mınım ak nıñıl,

2 am bı nop wög gi ñeb ognap kırop agak, “Bi Jisas tap ma gep rek geb bı nıbak, ne bı alap ke mer; ne Jon bı ñig pak ñeb bı nıbak nep. Nop ñag pak lınek ak pen kauyan warıkıl ap mıdeb rek, tap ma gep rek nıb okok geb,” agak.

3-5 Pen Herod ne Jon nop mıñ lıl ñag pak lak mınım wagın ak nıg gıl mıdeb. Herod ne nımam Pilip bin ne ak Herodias dad amek, Jon ne Herod nop agak, “Nak aknıb giyan, gi tımel giyan. Bi alap nımam ne komıñ mıdenıgab bin nuwi ne ma dıñıgab,” agak. Jon nıb agek, bin nıbak Herodias ne Herod nop mınım agak nıñıl Herod Jon nop dam mıñ lıl, ñag pak lın, ag gos nıñak ak pen bin bı okok Jon nop, bı God mınım agep cın aglak rek, pırıkıl kırıg gak.

6 Pen kısen Herod nonım nop tık dowak kos tıkep ñın ak amek, bin bı konjai nep ap mogım gıl, tap magıl dagıl ñıñıg gılak. Ñın nıbak, Herodias pai ne ak apıl nab nıb sıñak kogım pagek, Herod nıñek, tep yıb gak.

7 Nıg gek, ne pai nıbak nop mınım agıl agak, “Yad mınım nıñıd yıb agıl nep agebin, nak tap alap ag nıñenıgan, nep abramek dı ñıñıgain,” agak.

8 Agek, pai nıbak, nonım agak rek niŋıl agak, “Jon bı ŋig pak řeb kımig cög ne ak, kınanç cög miğan eyaŋ lıl, dap řinimın,” agak.

9-10 Nıb agek, Herod niŋek yımig gak, pen bin bı okok niŋ mıdel niŋlıg git, pai nıbak nop mıseŋ miňim niŋid ag lıl agak, “Nak tap alap ag niŋenigan, nep abramek řinigain,” agak rek niŋıl, bı ognap ag yokek, am Jon mıñ mıdeksıňak amił, kımig cög nop ak tıb git rık git,

11 dı kınanç cög miğan eyaŋ lıl, dap pai nıbak nop řılak. Řelak, ne pen damıl nonım nop řak.

12 Pen Jon bı ne okok apıl, cıp se dam tıgel git, am Jisas nop ag řılak.

*Jisas bı akniň paip taus an tap magıl řek niŋlak
(Mak 6:30-44; Luk 9:10-17; Jon 6:1-14)*

13 Jisas miňim nıbak niŋıl, am karıp lım ke miğan alap mıdenim, agıl, ŋig magöb dıl, karıp lım nıbak kırıg git, pañdak. Pen bin bı okok, Jisas ameb sıňak sain amnın, agıl, karıp lım kırı okok kırıg git, wagın ar amlıg git, Jisas amníg gek sıňak amniłak.

14 Jisas ne pen karıp lım miğan nıbak apjakıl, ŋig magöb ak kırıg git, gol okok apıl niŋak, bin bı konjai nep mıdelak. Kırrop niŋek, yımig gek, bin bı tap gak okok gek, komıň lak.

15 Pen dıgep won ak, bı ne okok Jisas mıdeksıňak apıl, nop aglak, “Maň kıslım gınig geb. Mıdarık nep tap magıl niŋeb won ak padıkıp. Sıňaul mıñ mab nep nab sıňaul. Nıbak nak bin bı konjai nep sıňaul agek, karıp maň sıňaul amił, tap magıl kırı ognap tau niŋlan,” aglak.

16 Nıb agelak, Jisas krop pen agak, “Mer, kiri ma amni gal. Nıbi ke krop tap magıl nınimib,” agak.

17 Agek, aglak, “Cın tap magıl konjai ma mideb. Yokop bred magıl aknıb mamıd kıbsal omal mideb,” aglak.

18 Agelak, Jisas krop pen agak, “Tap nıb okok dıl yıp dowım,” agak.

19 Nıb agıl, bin bı okok krop agek, tap kas ar okok bısig gel amek nınlıg gi, bred kab ak dıl, kıbsal omal ak dıl, kılan gi nınlıl, God nop tep agıl, bred ak dı pag gi, bı ne okok krop ūek nınlıg gi, kiri dılıg gi, bin bı okok krop nonım lı nıłak. Kıbsal ak ak rek nep giłak.

20 Nıg gił nonım lı ūelak, nıbel, nıbel, kogi gek, nıb saknımel rek ma lak. Dai dai kırıg giłak okok me, Jisas bı ne okok wad aknıb umıgan alanj ak dı yigel, piş nep ap ran jakak.

21 Bin bı tap nıbelak nıb okok, bin okok mer, nıpai sıklık okok mer, bı okok nep me paip tausan rek amnak.

*Jisas nıg kas ar sıňak taulıg gi amnak
(Mak 6:45-52; Jon 6:15-21)*

22 Jisas, bı ne okok kiri nıg piş kıdadanj amni lanj ag gos nınlı agek, nıg magöb dıl amelak nınlı ne bin bı okok krop ag yokıl,

23 ne ke God nop sobok gınıg karıp lım dım alap amnak. Mıdeklar, karıp dıgnıg gek pen ne ausek nep dım nıb alanj mıdeklar.

24 Pen bı ne okok nıg magöb dıl nıg cöb nab kıb sıňak amel nınlıg gi, yigel asad kıb yıb ak apıl, nıg magöb ak tıg adık gınıg rek gak.

25 Won n̄bak karip k̄sen nep t̄knig gek ak me, Jisas ñig kas ar ak taulig ḡi ap̄l, b̄i ne okok m̄idelak ulep s̄ñjak apek,

26 k̄iri n̄ñjil, “Ak c̄p kaun alap apeb!” aḡil, jel gek p̄irikil, wal k̄ib aḡil bleble ḡilak.

27 Jisas pen k̄rop agak, “Ma p̄irikn̄im̄b! Yad nep apebin!” agak.

28 Agek, Pita agak, “B̄i K̄ib! Nak nep apen̄im̄in ak, ȳip abe agek, ñig kas ar s̄ñjak taulig ḡi p̄iyak s̄ñjak nin,” agak.

29-30 Agek, Jisas pen agak, “N̄b ak, nak owan!” agak.

Agek, Pita ñig magöb ar ak k̄irig ḡil, ñig kas ar ak taulig ḡi am Jisas m̄idek s̄ñjak am am nab s̄ñjak amił n̄ñjak, ȳgen k̄ib ȳib ap̄l, ñig ak pag aposip. Ñig gek ne p̄irikil, ñig eyan panj̄d yaplıg ḡi, sık k̄ib aḡil agak, “B̄i K̄ib! Nak ȳip kasek d̄i yokan!” agak.

31 N̄b agek, Jisas kasek nop d̄i r̄ibikil agak, “N̄ñ dep won nak ak manj ȳib ḡip. Tari ḡinig gos omal n̄ñesan?” agak.

32 N̄b aḡil, Jisas eip Pita eip ñig magöb m̄igan ak amel n̄ñlig ḡi, ȳgen asad k̄ib dek ak p̄is nep k̄ir gak.

33 Ñig gek n̄ñjil, b̄i ne ñig magöb m̄igan eyan bisig m̄idelak okok, Jisas ȳib nop agel ar amek n̄ñlig ḡi aglak, “N̄ñj̄d! Nak God Ñ̄ ne ȳib!” aglak.

*Genesaret bin b̄i tap gak okok Jisas gek, kom̄inj lak
(Mak 6:53-56)*

34 Pen kiri ñig cöb juıl, karıp lım Genesaret pıs kıdadañ amjaklak.

35 Amjakel, bin bı kın mıdeligipal okok Jisas nop nıñıl, Jisas nep owıp agıl, bin bı karıp lım ulep nıb okok magılsek sık agel, bin bı tap gak okok magılsek dolak.

36 Dapıl, Jisas nop neb neb gılıg git aglak, “Nak cınop yau agek, bin bı tap git sığ aul, walıj nep gol sığak nep dı nıñel, komıñ lan,” aglak. Agelak ne yau agek, bin bı walıj ne dı nıñlak okok kırop magılsek komıñ lak.

15

*Nıpıs nısed sıkop göligipal rek, Perisi kai ak rek
nep göligipal
(Mak 7:1-13)*

1 Pen ñin nıbak, bı Perisi ognap, bı lo mınım ag ñeb bı ognap, Jerusalem nıb apıl Jisas nop aglak,

2 “Bı nak sığ aul, tari gınig apıs based sıkop mınım per ak kırıg git, ñınmagıl kiri ñig li yokıl mer, yokop nep tap ñıbal?” aglak.

3 Agelak, Jisas pen agak, “Ñibi tari gınig God Mınım ne ak kırıg git, napıs nased sıkop göligipal rek nep gitim?

4 God agak, ‘Nanım nap kırop git tep git dı tep gınımib,’ agak. God mınım alap agıl agak, ‘Bı alap nonım nap kırop mınım timel ognap agnígab ak, kiri bı nıbak nop ñag pak lılañ,’ agak.

5-7 Pen ñibi mınım nıbak yıpıd git ma ag ñıbım. Bı alap, nonım nap kırıg gınigain agnígab ak, kırop agnígab, ‘Ami bapi, yad tap tep ognap nırep mal ñıbnep pen mani nırep mal ñeb mani ak,

mîñi yad God nop ñînîgain apin, nîñîl mani nîrep mal ñeb alap ma mîdeb,’ agnîgab. Nîg gel, nîbi nîñîl apîm, ‘Kîri nîg gîpal ak, mînîm ma mîdeb,’ apîm. Nîb apîm ak, ‘God Mînîm agobîn,’ apîm ak pen nîbi mînîm esek yîb agîl, nîbi ke apîm rek ma gîpîm. Nîbi mînîm nîbak rek bin bî okok kîrop ag ñîbîm ak, God mînîm agep bî nak Aisaia ne bî nîbep rek nep gos nîñîl, mînîm nîñîd yîb alap ñu kîl tîkak. Mînîm nîbak ñu kîl tîkîl agak,

⁸⁻⁹ ‘Bin bî sîj aul mînîm tom agîl apal,

“God Bî Kîb cîn,” apal ak pen

yokop mînîm nep apal;

yîp mîdmagîl ma lîpal.

Yîp sobok gîl,

yokop mînîm nep apal.

God Mînîm bin bî okok kîrop ag ñobîn apal ak pen

bî karîp lîm wagîn aul nîb

mînîm kîri ke apal mînîm ak nep dad ag ñi ajebal!’ agak,” agak.

Bin bî tap gac gîp okok

(Mak 7:14-23)

¹⁰ Jisas nîb agîl, bin bî mîdelak okok sîk agek apelak agak, “Mînîm agebin aul, nîj tep gînîmîb!

¹¹ Bin bî okok tap magîl okok abramek ñîbel, cîbur nab kîri eyan amîl kîñîr ma gîp; cîbur nab kîri eyan gos tîmel nîñîl agebal ak me, kîñîr gac sek mîdebal,” agak.

¹² Pen Jisas bî ne okok apîl Jisas nop aglak, “Bî Perisi okok mînîm apan ak nîjel, nep mîlik yowîp ak, nak nîpan?” aglak.

13 Agelak, Jisas agak, “Ak mìnìm ma mìdeb. Bapi yad seb kab ar alan mìdeb ak, tap yïñ ne ma yïmïb okok magïlsek wagïn sek piñjïl ju dì yoknígab.

14 Bi nïb okok kïri udïn kwoi. Bi udïn kwoi alap, bi udïn kwoi alap nop ponjïd damïl, omalgïl kau mïgan ak ap yap paknígair,” agak.

15 Jisas nïb agek, Pita agak, “Mìnìm nïbak mìnìm sïd tïkïl apan wagïn ak cïnop ag ñek nïñjn,” agak.

16-17 Agek, Jisas pen agak, “Kïri ma nïpal rek, nïbi ak rek nep ma nïpïm ar? Nïñjm! Tap tari tari abramek ñïbal okok, God nïñek, mìnìm ma mìdeb. Ak yokop ñïbïl, cïb sek kïl yokpal.

18 Cïbur nab kïri eyan gos tïmel nïpal ak me gek, kïñir sek mïdebal.

19 Gos kïri ke nïñjïl, gos tïmel nïñjïl, bin bi ñag pak lïl, bin si bi si gïl, tap okok si dïl, mìnìm kïb agnïgal ñïn ak mìnìm tom agïl, bin bi ognap kïrop ag juïl, gïpal.

20 Gïpal nïbak me, God nïñek gac sek mïdebal; pen tap ñïññig, ñïñmagïl ñïg lï ma yokïl abramek ñïbal ak, God nïñek gac ma gïp,” agak.

*Kenan bin alap Jisas mìnìm agak rek nïñ dak
(Mak 7:24-30)*

21 Jisas karïp lïm Genesaret nïbak kïrig gïl, karïp lïm kïb, taun kïb omal Taia Saidon nab okok amnak.

22 Amïl nïb okok karïp lïm Kenan okok mïdek, bin karïp lïm nïb okok nïb alap, Jisas nop apïl agak, “Bi Kïb, Depid Ñï ne, yïp yïmïg nïñjan! Pai yad ak kïjeki aban ñagek, mïd tep ma gïp,” agak.

23 Agek, Jisas pen ma agak. Pen bi ne okok apıl, Jisas nop aglak, “Bin aul cinop kisen gılıg gıt, minim sosım aiñeb ageb. Nop ag yokek okok amnan!” aglak.

24 Agelak, Jisas agak, “God yip ag yokek onek ak, Juda bin bi God nop kırıg gıpal okok, kırop nep dinim, agil, onek,” agak.

25 Nib agek, bin Juda mer nibak apıl, Jisas midek wagın sinıak kogim yimıl agak, “Bi Kıb, yip gıt ninimın!” agak.

26 Agek, Jisas nop pen agak, “Tap magil nit pai cin nieb ak, di kain okok ma yokin,” agak.

27 Agek, bin nibak pen agak, “Bi Kıb, ninıd apan ak pen, bi kıb okok tap nibel, dai dai okok abañ mok okok yapek, kain okok sek ninınigal,” agak.

28 Agek, Jisas nop pen agak, “Bin aul, yip niñ di wos gıpan ak me, tap ag niñeban ak gınıgain,” agak. Nib agek niñlig gıt, kıjeki ak won nibak nep pai ne ak nop kırıg gıl söj amek, nop komiñ lak.

Jisas bin bi konai nep kırop gek, komiñ lak

29 Jisas adik gi Ñig Cöb Galili gol pis kidadan amil, mak ak kilan gıl, am dim alaç bisigak.

30 Bisig midek niñlig gıt, bin bi konai nep, bin bi tob timel gak okok, udin kwoi gak okok, ninınmagil tob gi gogeb mogeb gak okok, aleb adik gek minim ma agelak okok, tap tari tari gak okok magilsek dapil, Jisas midek tob wagın sinıak lel niñlig gıt, kırop gek komiñ lak.

31 Nig gek, bin bi nib okok niñil, wal agil aglak, “Cin Isrel bin bi God cin ak tep yib. Bin bi aleb adik gak okok gek, minim agebal; bin bi nin tob

gî gogeb mogeb gak okok gek, komiñ lip; bin bi tob tîmel gak okok gek, tag tep gebal; bin bi udin kwoi gak okok gek, udin ñil niñebal,” agîl, yîb nop agel ar amnak.

*Jisas bi po tausan rek tap ñek ñiñlak
(Mak 8:1-10)*

³² Jisas bi ne aknîb umîgan alan kîrop sîk agek, apelak, agak, “Bin bi siñ aul kîrop yîmîg niñebin. Ñin omal nokîm yad eip mîdesal pen kîri tap magîl ma mîdeb. Kîrop yokop ag yoken, amîl kanîb nab siñjak udin mîmain apek, ap yap paknîmel rek lip,” agak.

³³ Agek, bi ne okok pen aglak, “Karîp lîm bin bi konjai ma mîdebal nab nîb siñ aul, cîn tap magîl akal nîb piyo niñil dapîl, bin bi konjai nep nîb siñ aul kîrop ñon niñnîgal?” aglak.

³⁴ Agelak, Jisas agak, “Bred won nîbi titi gî rek mîdeb?” agak.

Agek, aglak, “Bred aknîb ar onîd kîbsal sîkol ognap sek mîdeb,” aglak.

³⁵ Agelak, Jisas bin bi okok kîrop agek, lîm ar nîb siñjak bîsiglak.

³⁶ Kîri nîg gîl bîsigel niñlig gî, ne bred magîl aknîb ar onîd ak dîl, kîbsal sîkol okok abe dîl, God nop tep agîl, ti pañîl, bi ne okok kîrop ñek, kîri pen dîl, bin bi okok kîrop nonîm li ñiñlak.

³⁷ Nîg gîl nonîm li ñelak, ñîbel, ñîbel, kogi gek, nîb saknîmel rek ma lak. Dai dai kîrig gîlak okok me, Jisas bi ne okok wad aknîb ar onîd dî yîgel, pîs nep ap ran jakak.

38 Bin bi tap niñjlak niñb okok, bin okok mer, niñpai sikol okok mer, bi okok nep me, po tausan rek amnak.

39 Pen niñg gil tap niñbil, Jisas bin bi niñb okok kirop ag yokil, ne niñg magöb dil, karip lim Magadan pis kideim amil, karip lim nab niñb okok amnak.

16

Jisas nop aglak, “Tap ma gep rek alap gek niñjin,” aglak

(Mak 8:11-13; Luk 12:54-56)

1 Bi Perisi ognap, bi Sadyusi ognap, Jisas tari ginimin nop ag juñn, agil, apil nop aglak, “Nak Mesaia ak midebin apan ak, tap ma gep rek alap seb kab ar alan niñb gek niñjil, niñjid apan agil, niñjin,” aglak.

2 Agelak, Jisas pen agak, “Pib pañid amil, seb kab lakañ lakañ gek niñjig gi agnigabim, ‘Karip tik tep ginigab,’ agnigabim.

3 Kislim sek pib lim ginig gil lakañ lakañ gil seb karik ñek niñjig gi, agnigabim, ‘Minab paknig geb,’ agnigabim. Niñg gil niñj tep gipim ak pen yad mini tap tari tari gebin aul, niñbi nipim pen wagin ak ma nipim.

4 Niñbi bin bi mini midebim okok, mid tep ma gil, God nop gos ak ma nipim. Tap ma gep rek alap gek niñjin, agebim ak, yad gen ma niñjnigabim. Bi Jona nop gak rek, ar ak yip gek, niñjnigabim,” agak. Jisas niñb agil, kirop kirig gil migan alap amnak.

*Tap yis ak, Jisas mìnìm sìd tìkìl agak
(Mak 8:14-21)*

5 Jisas abe, bì ne okok abe ñig magöb dìl, ñig cöb pìs kìdadañ amìl nìnlak, bred okok saköl gìl ma dolak.

6 Nìg nìnl Jisas bì ne okok kìrop agak, “Bì Perisi, bì Sadyusi, yìs kìri ak, nìñ tep gìnìmìb,” agak.

7 Jisas nìb agak nìnl, bì ne okok, ke ag nìñ ag nìñ gìl aglak, “Cìn bred ma dopìn ak me, nìb ageb,” aglak.

8-9 Pen Jisas kìri agelak nìbak ke nìnl agak, “Nìbi tari gìnìg bred ma dopìn, agìl, ag amìl apìl gebim? Nìbi yìp nìñ dì tep ma gipim. Bì paip tausan rek mìdelak ñìn ak, bred won aknìb mamìd ak dìl, dì pag gi ñenek, nìbil dai dai yepìl yepìl gelak, wad titi rek yìgem ap ran jakak?

10 “Pen ñìn kìsen ak, bred won aknìb ar oñìd dìl, bì po tausan rek mìdelak ak ñenek, nìbil dai dai yepìl yepìl gelak, wad titi rek yìgem ap ran jakak?

11 Ñìn nìbak nìbi ke mìdìl, bred wad yìpek ak pen mìñi mìnìm sìd tìkìl agesin ak ma nìnl, ‘Bred tap agìl ageb,’ agebin. Bred tap okok agìl ma agebin. Bì Perisi okok abe, bì Sadyusi okok abe, yìs kìri ak nìbep dìnìmìñ rek lìp ak, agìl, agebin,” agak.

12 Nìb agek, kìri nìnlak tap yìs bred sek lìpal ak ma agak; bì Perisi okok abe, bì Sadyusi okok abe, mìnìm ag nìbal ak ma nìñnìmìb, agìl, mìnìm sìd tìkìl agak.

*Pita Jisas nop agak, “Nak Mesaia, God komiñj
Ñi ne ak,” agak
(Mak 8:27-30; Luk 9:18-21)*

13 Kisen Jisas taun kib Sisaria Pilipai nab siñak amjakil, bi ne okok krop ag niñil agak, “Bin bi okok Bi Ñi ne bi an apal?” agak.

14 Agek, bi ne okok aglak, “Ognap Jon bi ñig pak ñeb ak, apal; ognap, Ilaija, apal; ognap, Jeremaia, apal; ognap pen bi God miñim agep alap, apal,” aglak.

15 Agelak, Jisas krop agak, “Niñi ke pen, yip an agil niñim?” agak.

16 Agek, bi ne Saimon Pita agak, “Nak Mesaia, God komiñj Ñi ne ak,” agak.

17 Agek, Jisas agak, “Jona ñi ne Saimon. Miñim ageban niñbak, tep ageban. Nak gos yipid git niñpan niñbak, ke okok niñb ma owip; Bapi seb kab ar alan ak nep, nep gos niñbak ñek, nak yipid git niñpan.

18 “Yad nep agebin, nak Pita. Gos yipid git niñpan niñbak, yad bin bi yad tigon tigon pon dapil, cöc yad kab niñbak ar ak liniñgain. Kimeb magil ak cöc yad gek, yap pakniñim rekk ma lip.

19 “God karip lim seb kab ar alan siñak, piyam ur ak nep niñigain. Nak lim dai wagin aul midil, miñ ar akal niñil, yipid git ma giip, mer agenigan ak, God seb kab ar alan siñak, ak rek nep mer agnigab. Pen miñ ar akal niñil, yipid git mideb, yau agenigan ak, God seb kab ar alan siñak, ak rek nep yau agnigab,” agak.

20 Jisas nıb agıl, bı ne okok kırop agak, “Bin bı okok kırop, yad Mesaia me nıbak, agıl, ma agnımıb,” agak.

*Jisas, “Yad yur dıl kımıl warıknıgain,” agak
(Mak 8:31-9:1; Luk 9:22-27)*

21 Nın nab nıb ak, Jisas bı ne okok kırop, bı okok yıp nıg nıg gınıgal, agıl, mısenj agıl agak, “Yad kısen Jerusalem amen, bı mınım dı bılokep okok lıl, bı God nop tap sobok gep bı kıb okok lıl, bı God lo mınım ag ñeb bı okok lıl, yıp yur ñıl ñag pak lınígal. Pen nın omal mıdıl, nın omal nokım ak kauyan warıknıgain,” agak.

22 Nıb agek, Pita, Jisas nop dam gol sıňak amił, mınım kılıs rek agıl agak, “Bı Kıt! Nep nıg ma gınımınj! Mınım nıbak ag tep ma gıpan. God nep kod mıdeklı, nıg ma gınımınj,” agak.

23 Agek, Jisas adık gıl, Pita nop agak, “Seten, yıp kırıg gıl amnon! Yıp tari gınıg mer agıl ageban? God gos nıňıp rek ma nıpan; bin bı gos nıpal rek nep nıňıl ageban,” agak.

24 Jisas nıb agıl, bı ne okok kırop agak, “Bin bı an an, Jisas pıs ken ar mıdon, agenımel ak, tap lım dai wagın aul gos kıb nıpal ak kırıg gıl, mıb gon kırı ke gos kıb nıpal ak kırıg gıl, mab kros dı ka gıl yıp sain gınımel.

25 Bin bı an, yad Jisas nop den tep ma gınıgab, agıl, nıňnígab ak, komıñ ma mıdenıgab; pen bin bı an, yad Jisas nop nıñ dı mıden yıp tap tari tari genımel ak, mınım ma mıdeb, agnıgab ak, per nep komıñ nep mıdenıgab.

26 “Bin bı an, tap lım dai ar wagın aul dıním, agıl, gek amnıgab ak, gos kıb ne ak ar nıbak nep

amenigab me, komiñ per midep ak ma dñigab. Akañ God nop tap nib okok tauil, komiñ per midep ak dñigab? Mer yib!

27 “Kisen yad Bi Ni ne, Bapi melik kılıs dıl, ejol okok eip adık gi onigain ñin ak, minim kib niñil, bin bi okok kiri tap tari tari rek gipal okok niñil krop pen ñinigain.

28 “Yad nibep niñid yib agebin, nibi bin bi midebim siñ aul, ognap komiñ midenigabim ak me, Bi Ni ne bin bi dıl seb kab ar alan siñak kod midenigab ñin ak, Bi Ni ne apek niñlig gi, nop niñniñgabim,” agak.

17

*Jisas miñ goñ ke yib lak
(Mak 9:2-13; Luk 9:28-36)*

1 Jisas minim nibak agil, ñin aknib kagol onid ak midil, Pita, Jems, Jems nimam Jon krop yakam poj dıl, dim i oklañ alap amil, ke midebak.

2 Nig giñ midel niñlig gi, Jisas miñ goñ ne ak ke yib liñ, milik dai ak piñ rek niñil, walij ne ak melik melik yib gak.

3 Nig gek niñlig gi, kiri niñlak, bi God minim agep ned kimrek, Mosis eip Ilaija eip, apil Jisas eip minim ag midebak.

4 Kiri niñil, Pita ne Jisas nop agak, “Bi Kib. Cin siñaul midobin ak, tep yib midobin. Nak yau agnimin, karip badak omal nokim gin, nep alap, Mosis nop alap, Ilaija nop alap,” agak.

5 Pita nib agek niñlig gi, seb tid yib bad alap apil, krop magilsek pirañ yipil yokak. Pirañ yipil yokek niñlig gi, minim alap seb nab nibak

nib agak, “Ñi m̄idmagil yad aul, yip tep yib gīp. M̄inim tari tari agn̄imib ak, niñ dinimib,” agak.

⁶ M̄inim nibak nig gīl apek niñil, Jisas bī ne okok gos par niñil, p̄irikil, am lim wagin siñak pakil, mīlik dai kiri ak lim eyan li midelak.

⁷ Jisas apil, krop di niñil agak, “Ma p̄irikn̄imib. Warikim!” agak.

⁸ Agek, warikil niñlak, Jisas ne ausek nep midek.

⁹ Pen kiri mak ak kiyān gī amlig gī, Jisas krop agak, “M̄ini tari tari gosīp nīpim nibak, bin bī okok krop ma ag niñimib. Kisen Bi Ñi ne kīmil wariknigab niñ ak me, bin bī okok krop ag niñigabim,” agak.

¹⁰ Agek, bī ne okok nop aglak, “Lo minim ag ñeb bī okok tari giñig apal, ‘Ilaija ned onigab, kisen Mesaia lim dai wagin aul onigab,’ apal?” aglak.

¹¹ Agelak, Jisas pen agak, “Niñid apal. Minim nibak mideb: ‘Ilaija ned apil krop ag tep genigab, kisen Mesaia onigab.’

¹² Pen niñim. Ilaija owak ak pen apek, nop ma niñlak. Gos kiri ke niñlak rek, nop gī timel gīlak. Bi Ñi ne ak nop ak rek nep giñigal,” agak.

¹³ Jisas nib agek, bī ne okok niñlak, Jisas Ilaija yib agak ak pen Jon bī ñig pak ñeb ak nop nep agak.

*Kijeki aban ñagak ñi alap, Jisas gek, komij lak
(Mak 9:14-29; Luk 9:37-43a)*

¹⁴ Pen kiri gīmen eyan amjakil niñlak, bin bī konjai nep midelak. Bī alap, bin bī midelak nab nib siñak apil, Jisas midek siñak kogim yimil agak,

15 “Bi Kib. Ni yad ak yimig niñniñmiñn. Nop sakol ñagek, mid tep ma gip. Per amil, mab yineb nab okok abe, ñig nab okok abe gi dam pakeb.

16 Nop dam bi nak okok midesal siñak dad amen, gi mer niñil kirig gipal,” agak.

17 Agek, Jisas agak, “Nibi bin bi miñni ñin aul midebim okok, God nop gos niñil ma niñ dipim; God ageb rek ma gipim. Minek akal nibi niñ dil ke giñgabiñ? Ni nibak di yad midebin siñaul dowim,” agak.

18 Agek, ñi nibak dapelak, Jisas kijeki nop aban ñagak ak ag gek, söj amek, won ak nep komiñ lak.

19 Nig gek, Jisas bi ne okok ne midek siñak apil, ke nep midlig gi, nop ag niñil aglak, “Tari gek, kijeki aban ñagak nibak, ag yok mer niñil kirig gipin?” aglak.

20 Agelak, Jisas pen agak, “Niñ dep won nibi ak ulep gip ak me, ag yok mer niñil kirig gipim. Pen niñim! Niñ dep won nibi ak mab mastad yin magiñ sikol mideb rek ak midengab ak, tap tari tari giñgabiñ, ag gos niñgabiñim ak, giñgabiñim. Dim yirik aul, ‘Pag okdan amnon,’ agniñgabiñim ak, amniñgab.

21 Pen kijeki aban ñagip nibak, yokop ag yokniñmiñbrek ma lip. Tap magiñ kirig gil, God nop sobok gilig gi midil me, ag yokniñgabiñim,” agak.

*Jisas kauyan agak, “Kimil warikniñgain,” agak
(Mak 9:30-32; Luk 9:43b-45)*

22 Jisas bi ne okok eip karip lim Galili apil mogim gil, kirop agak, “Mañ mideb, Bi Ni ne nop dam bin bi ognap kirop ñiñigal,

²³ nop pís nep ñag pak lel k̄imnígab ak pen ñin omal m̄idil, ñin omal nokim ak kauyan waríknígab,” agak.

Jisas n̄ib agek, b̄i ne okok nop mapin n̄injil, gos par ȳib n̄injlak.

Jisas God sobok gep karip takis ak ñak

²⁴ Pen k̄isen, Jisas b̄i ne okok eip taun s̄ikol Kapaneam amjachel, b̄i God sobok gep karip takis dep b̄i okok k̄iri apil Pita nop aglak, “M̄inim ag ñeb b̄i n̄ibi ak takis n̄ib sek aka mer?” aglak.

²⁵ Agelak, Pita pen agak, “Yau, ne takis n̄ib sek,” agak. Pen Pita n̄ib agil, karip mīgan amek n̄injilg git, Jisas ne ned agil, Pita nop ag n̄injil agak, “Gos nak tari n̄ipan? Gapman b̄i k̄ib okok, takis mani akal n̄ib d̄ipal? Bin b̄i k̄iri ke okok n̄ib d̄ipal akan bin b̄i par okok n̄ib d̄ipal?” agak.

²⁶ Agek, Pita pen agak, “Bin b̄i par okok n̄ib d̄ipal,” agak. Agek, Jisas agak, “N̄inid, b̄i k̄iri ke okok takis ma n̄ibal.

²⁷ Pen c̄ir mal ma ñonigabir ak, k̄irop mīlik yonimín rek l̄ip. N̄ib ak, nak ñig c̄ob sījak amīl, nag w̄ik yokil, k̄ibsal ned d̄inigan ak, meg mīgan t̄ig lakil n̄injigan, kab magil nokim alap meg mīgan ak m̄idenigab. Dil dam takis c̄ir mal ak ñinimín,” agak. Agek me, am agak rek nep gak.

18

*B̄i k̄ib midon, agil, minim pen pen aglak
(Mak 9:33-37; Luk 9:46-48)*

¹ Jisas b̄i ne okok apil, nop ag n̄injlak, “Bin b̄i God dil, seb kab ar alan sījak kod m̄idenigab okok, an bin k̄ib b̄i k̄ib m̄idenigab?” aglak.

² Agelak, Jisas ñīt pai s̄ikol alap s̄ik agek apek, d̄i udin yırı̄k ar k̄rop s̄ı̄jak warı̄k ñīl,

³ agak, “Yad n̄ibep n̄ı̄njid yı̄b agebin, n̄ibi ñīt pai s̄ikol okok gos n̄ı̄pal rek ma n̄ı̄njigabım ak, God karıp l̄im seb kab ar alan s̄ı̄jak ma amn̄igabım.

⁴ N̄ib ak, bin b̄i c̄ın bin b̄i k̄ib ma m̄ı̄dobın agı̄l, ñīt pai s̄ikol aul rek m̄ı̄denı̄gal ak me, God bin b̄i ne ke d̄ıl, kod m̄ı̄denı̄gab nab s̄ı̄jak, bin b̄i k̄ib rek m̄ı̄denı̄gal,” agak.

⁵ Pen bin b̄i yı̄p n̄ı̄nj d̄ıl, ñīt pai s̄ikol aul rek d̄i tep ḡı̄n̄igal ak, k̄rop nep mer, yı̄p abe d̄i tep ḡı̄n̄igal.

*Ñīt pai k̄rop tap t̄imel ḡı̄ yombal ak
(Mak 9:42-48; Luk 17:1-2)*

⁶ “Pen bin b̄i ognap apı̄l, ñīt pai yı̄p gos n̄ı̄nj d̄ı̄pal okok, k̄rop tap si tap t̄imel ar ak ḡı̄ yomel, k̄iri gos yı̄p ak yı̄pın̄ ḡıl, tap si tap t̄imel ḡı̄n̄igal. Bin b̄i n̄ı̄g ḡı̄n̄ig genı̄gal ak, ned makı̄d k̄ib alap k̄ı̄nam k̄iri m̄ı̄ñ d̄i l̄i r̄ı̄bı̄kıl, dam n̄ı̄g solwara nab s̄ı̄jak yokn̄igal ak tep. Komı̄ñ m̄ı̄dıl, n̄ı̄g ḡı̄ t̄imel yı̄b ḡı̄n̄igal ak, yur k̄ib yı̄b d̄ı̄n̄igal.

⁷ “Bin b̄i l̄im dai wagı̄n aul m̄ı̄debal okok m̄ı̄ker yı̄b ḡı̄n̄igab. M̄ı̄ñ t̄imel ar ak ḡıl, bin b̄i ognap k̄rop gos ñel, ar n̄ı̄bak ḡıl ap yap pakn̄igal ak, t̄imel yı̄b ḡı̄n̄igab. M̄ı̄ñ ar n̄ı̄bak ned gölǖḡı̄pal, m̄ı̄ñi ḡı̄pal, k̄isen ak rek nep ḡı̄n̄igal. N̄ı̄g ḡı̄n̄igab ak pen bin b̄i ar n̄ı̄bak ḡı̄ yomn̄igal okok, yur ke yı̄b d̄ı̄n̄igabal.

⁸ “Ñı̄nmagıl tob n̄ibi ak n̄ı̄njıl, tap si tap t̄imel ḡı̄n̄ig genı̄mıt, ñı̄nmagıl tob n̄ı̄bak t̄ı̄b ḡı̄ r̄ı̄k d̄i yokn̄ı̄mıt. N̄ı̄g ḡıl me, tap si tap t̄imel gep ar ak k̄ırı̄g ḡıl, God karıp l̄im s̄ı̄jak amı̄l, per per

midenigabim. Mer ak, ninmagil tob sek midil, pen mid tep ma gil, tap si tap timel gep ar ak gi damil, karip lim mab ke per yin mideb sijak amnigabim.

9 “Pen udin ak nijil, tap si tap timel ginig genimij, udin nibak tig gilig git yoknimib. Nit gil me, tap si tap timel gep ar ak kiri gil, God karip lim sijak amil, per per midenigabim. Mer ak, udin omal sek midil, pen mid tep ma gil, tap si tap timel gep ar ak gi damil, karip lim mab ke per yin mideb sijak amnigabim.

10 “Nibi nij tep ginimib, nit pai sikol okok tap yokop, agil, gos ak ma nijnimib. Yad nibep agebin, nit pai sikol okok ejol kiri okok, Bitnen yad udin yirik ar ne ak karip lim seb kab ar alan sijak midebal.

*Jisas, kaj sipsip kir gak ak, minim sid tikil agak
(Luk 15:3-7)*

11 “Bit Nit ne ak, bin bit kir gipal okok, krop dinig owak.

12 “Bit alap kaj sipsip ne nin juil akniib mamid alaŋ rek midenigab. Pen nokim alap kir ginigab ak, ne tari ginigab? Sipsip ne ognap krop kiri g gek, tap kas kas nit midel nijlig git, ne amil sipsip ne kir ginigab ak nop piyo nijek amnigab.

13 Am piyo piyo nij dil, miñ miñ yib ginigab. Nitibep nijid agebin, kaj sipsip ne magilsek miñ miñ gip, pen kaj sipsip ne alap kir gek, piyo nij dam dam dinigab ak, sipsip nibak nep miñ miñ yib ginigab.

¹⁴ Niñ ak rek, Biñen niñbi seb kab ar alan mideb
ak, niñ pai skol ne alap ma kır gınimış, agıl, niñ
nep mideb.

*Ai mam nak alap nep gi timel genigab ak, ne
nig ginimin*

15 “Bin bi ai mam, agnigan okok, bi alap nep gitimel geniminj, nak pen amil, nop eip ke midil, nep tap tari gak nibak misen agnimin. Nibagek, nij denigab ak me, nanai namam nak yib midenigab.

16 Pen nak n̄ig gek, ne ma n̄inen̄igab ak, nak am̄ıl, ai mam omal sek ulık gi dam̄ıl, k̄iri n̄in̄ m̄idel n̄in̄lıg gi, nak b̄ı n̄ibak eip min̄ım agn̄ımir.

17 Pen nak nıg gek, ne mìnım nırep ma
donımın ak, bin bı cöc opal rek magılsek nıñ
mìdel nıñlıg git, mìnım nıbak kırop ag nıñmın.
Pen nak nıg gek, bı nıbak bin bı cöc opal mìnım
ma donımın ak, nop kırıg gìnımın. Bı nıbak bin
bı God Mìnım ma nıñıl, bı takıs dep rek ak me,
nıg git, agıt, nop kırıg gìnımın.

¹⁸ “Nîb ak, yad nîbep nîñid agebin, lîm dai ar wagîn aul mer genîgabîm ak, God ne seb kabar alanç mîdîl, ak rek nep mer agnîgab; pen yau agenîgabîm ak, ne ak rek nep yau agnîgab.

19 "Yad n̄ibep agebin, bin b̄i omal l̄im dai waḡin
aul m̄idil, m̄in̄im ag ar nok̄im l̄il, Bapi yad seb
kab ar alan̄ m̄ideb ak nop ag n̄ijen̄igair ak, ag
n̄ijen̄igair rek ḡin̄gab.

20 Pen bin bı̄ omal akan̄ omal nok̄ım rek, gos yıp nı̄ñıl, ap mogım genı̄gal ak, yad kı̄rop nab nı̄b sı̄ňak mı̄denı̄gain,” agak.

Bi wög gi ñeb timel ak

21 Pita Jisas midek maŋ sijak apil agak, “Bı Kib. Mam alap yip gitimel genimin ak, nin titi rek gitimel genigab, yad ninjil kiriq ginim? Nin aknib ar onid ak rek aka?” agak.

22 Agek, Jisas agak, “Nin aknib ar onid mer; nak bi nibak nep gitimel ginigab ak ninjil kiriq ginigan ak, nin juil nin juil aknib ar onid ak ninjil kiriq ginigan.

23 God bin bi dil karip lim seb kab ar alaq sijak kod midenigab ak, kesim agnig gebin ar aul rek mideb. Kin alap ne bi wög git neb ne ognap krop mani ognap nil, kisen pen nim agnigab. Kisen ne gos ninjil agnigab, ‘Kiri dai nilan,’ agnigab.

24 Pen mideb ak pen ninigal, agek, bi alap ne mani yir nin juil konjai yib tap dai midenigab bi ak donigal.

25 Pen bi nibak pen ne kib yib midenigab ak me, pen ninimin rek ma linigab. Nig gek, bi kib ak ninjil, bi wög gep bi ne ognap krop agnigab, ‘Ne git nibak rek, nop dil, bin ni pai, tap ne tari tari mideb okok magilsek dil, dam sikim gem, tauenimel ninjig git, mani nibak dap yip niniminib,’ agnigab.

26 Nib agek, bi nibak pen, kogim yimil, bi kib ak nop agnigab, ‘Nak yip mapin ninjil, kod midenimin; tap dai nak nib okok magilsek dai pagnigain,’ agnigab.

27 Agek, bi kib ak nop mapin ninjil, tap dai ne ak, nak kiriq git amnoj, agnigab.

28 “Bi kib ak dai nibak kiriq gek ninjig git, bi wög git neb nibak ne pen amil ninjigab, bi ne eip wög goligipir bi alap midenigab. Nop ninjil,

kıñjam nop dî cici lîl agnîgab, ‘Nep mani yîr nokîm alap ñînek ak dai pagan!’ agnîgab.

29 Agek, bî ne eip wög göligîpir nîbak kogîm yîmîl mînîm neb neb gi agîl agnîgab, ‘Nak yîp mapîn nîñjîl, kod mîdenîmîn; tap dai nak nîbak magîlseklək dai pagenîgan,’ agnîgab.

30 Agek, bî nîbak mînîm nop ak ma nîñjîl agnîgab, ‘Nep dam mîñ lenîgan, tap dai nîbak magîlseklək dai pagenîgan ak me, söj amnîgan,’ agîl, nop dam mîñ lînîgab.

31 Nîg gek, bî ne eip wög gîpal okok, kîrop cîbur tîmel gek, amîl kinj ak nop mînîm nîbak magîlseklək ag ñînîgal.

32 Ag ñel, bî kîb ak, bî ne nîbak nop sîk agek apek agnîgab, ‘Nak wög gi ñeb bî tîmel yîb. Nak yîp sîl agesan, nep yîmîg nîñjîl, tap dai yad nep mîdeb ak kîrig gîpin.

33 Nak pen tari gînîg, bî nak eip wög gîpir ak nop ak rek nep yîmîg nîñjîl, ma kîrig gîpan?’ agnîgab.

34 Bî nîbak bî ne eip wög göligîpir ak nop yîmîg ma nîñnîgab ak me, bî kîb nîbak kal juîl, wög gi ñeb bî nîbak nop dam mîñ lep kau kodep bî okok ñîl agnîgab, ‘Nop mîñ lek, yur gek nîñlîg gi mîdîl, tap dai yîp ak magîlseklək dai pag juîl me söj amnîgab,’ agnîgab.

35 Nîbi ai mam ognap kîrop ak rek nep genîgabim, Bapi yad seb kab ar alan sînjâk mîdeb ak, nîbep pen ak rek nep gînîgab. Nîb ak, nanai namam nîbi okok nîbep gi tîmel genîgal ak, kîrop yîmîg nîñjîl, mîdmagîl lîl, kîrig gînîmîb,” agak.

19

Bi bin dinig, pis nep dinigab; kisen nop ma ag yoknigab

(Mak 10:1-12; Luk 16:18)

¹ Jisas mìnım nıbak ag mıbil juıl, karıp lım Galili kırıg gıl, karıp lım Judia, nıg Jodan pis kıdadan ken amnak.

² Amek, bin bi konai yib nop kisen gelak nıŋıl bin bi tap gak okok gek komıŋ lak.

³ Pen bi Perisi okok, Jisas nop ag nıŋon, mìnım tımel ognap agnímın, agıl, apıl aglak, “God Mosis nop ag nıak lo mìnım ak, bin alap tap sıkol alap gı tımel gınigab ak, bi ne nop ag yoknig, ag yoknigab aka mer? Nak tari gos nıpan?” aglak.

⁴ Agelak, Jisas pen agak, “God Mìnım ū kıl tıklak ak nıbi udın li ma nıpm ar? Karıp lım bırarık ped okok gı lak nı̄n ak, God ne bi alap, bin alap, gı lak.

⁵ God agak, ‘Ar nıbak me, bi okok nonım nap sıkop eip mıdıl, bin dıl, nonım nap kırıg gıl, kırı ber mal jım nı̄l kın mıdel mıb gon nokım yib lınīgab,’ agak.

⁶ Nı̄b ak me, God agek mıb gon kırı mal mer, mıñi jım nı̄l nokım lınīgab nıbak, bi alap apıl, kırıp ag tıg asık ke ke ma lınīgab mer,” agak.

⁷ Jisas nı̄b agek, bi Perisi okok nop aglak, “Pen tari gınig Mosis mìnım alap ū kıl tıklı agak, ‘Bin ag yoknig, bin aul pis nep kırıg gebin, agıl, mıj alap ū kıl tıklı, ag yoknímib,’ agak?” aglak.

⁸ Agelak, Jisas pen agak, “Nıbi bin bi mìnım ma nıŋ dıpm ar me, Mosis nı̄b agak. Pen God bin bi bırarık okok gı lak nı̄n ak, nıg ma göligipal.

⁹ Pen yad n̄ibep agebin, b̄i an, bine ak b̄i alap eip d̄i ger mer, yokop nep ag yok̄l, bin k̄isen n̄ib d̄inigab ak, bin si d̄inigab n̄iñil God n̄iñek t̄imel ȳib ḡinigab; ne bin si dep b̄i me ak,” agak.

¹⁰ Jisas nîb agek, bî ne okok aglak, “Bî okok bin kîri yokop ma ag yoknîgal ak, bî praj mîdîl bin ma dînîgal ak tep,” aglak.

¹¹ Agelak, Jisas agak, "Bi magilsek yokop middenimel rek ma lip. God bi yokop middenimel, agil, ag lak bi okok nep, yokop middenimel rek lip.

¹² Bi ognap, kiri walak ma lek tik dopal okok, bin ma dipal. Bi ognap, bi ognap walak krop tib gi rik gipal okok, bin ma dipal. Pen bi ognap, God bin bi dil seb kab ar alan sinjak kod midenigab wög ak gin, agil, bin ma dipal. Nibi, bi praj midon, agil, bi praj nep midenimib ak tep," agak.

*Jisas ñinmag il arak ne ak ñi pai sikol nab ic cög
ar alan lak*

(Mak 10:13-16; Luk 18:15-17)

¹³ Bin bì okok, "Jisas ñinmagıl ñī paí cín nabíc cög ar alan lìl, God nòp sobok gañ," agı̄l dapelak, pen bì ne okok kírop níñ i sek lìl ag gíłak.

¹⁴ Nig gel, Jisas pen ñit pai nîb okok sîk agek
apelak nînlig gi, bi ne okok kîrop agak, "Tari
gînlig kîrop nîb ag gîpîm? Ñit pai sîkol nîb okok
kîrig gem yîp olañ. God bin bi dîl, seb kab ar alañ
sîñak kod mîdenîgab ak, ñit pai sîkol nîb okok
rek," agak.

¹⁵ Jisas nıb agıl, nınmagıl arak ne ak nı̄ pai sı̄kol nabı̄c cöq ar alan lı̄l, karıp lı̄m mı̄gan alap amnak.

*Bî alap tap ne koñai nep mîdek
(Mak 10:17-31; Luk 18:18-30)*

16 Bî alap Jisas mîdek sîñjak apîl agak, “Mînîm ag ñeb bî. Yad tap tari tep ak gîl, per komîñ mîdep magîl ak dînîm?” agak.

17 Agek, Jisas pen agak, “Yîp tari gîníg, tap tep akal, agîl, ag nîñeban? God nokîm me Bî tep. Pen per per mîdenîm, agnîmîn ak, lo mînîm agîl ñu kîl tîklak okok nîñîl ageb rek gînímîn,” agak.

18 Agek, agak, “Lo ar akal rek ageban?” agak. Agek, Jisas agak, “Cîp ma ñag paknîmîn; bin si bî si ma gînímîn; tap si ma dînîmîn; mînîm kîb agnîgal ak, mînîm tom ma agnîmîn;

19 nanîm nap mînîm agnîmir ar ak nep nîñîl kîsen gînímîn; nak ke mîdmagîl lîpan rek, bin bî ke nîb okok kîrop ak rek nep mîdmagîl lînîmîn,” agak.

20 Nîb agek, bî praj nîbak agak, “Lo mînîm okok magîlsekk nîñ sakpin. Pen yad tari tap tep ak gîl, komîñ per mîdep ak dînîm?” agak.

21 Agek, Jisas agak, “Mîd tep yîb gîním, agnîmîn ak, tap nak okok magîlsekk sîkim gîl, mani dîl, bin bî mapîn gep rek okok kîrop nînîmîn. Nak nîg genîgan ak me, mîd tep gep nak ak mîdenîgab God karîp lîm seb kab ar alan sîñjak. Pen yad agebin rek gîl, apek yad eip ajor,” agak.

22 Agek, bî praj nîbak tap ne koñai mîdek rek, mînîm nîbak nîñîl, gos par lîlîg gî lîlîg gî amnak.

23 Pen ne nîg gîl amek nîñîg gî, Jisas bî ne okok kîrop agak, “Yad nîbep nîñîd yîb agebin, bin bî mani tap kîri koñai mîdenîgab okok, God nop

koslam gos nıñ del, kırop dıl seb kab ar alaŋ sıňak kod middenigab.

24 Kaj kamel okok, ſu mauöl nag yokpal mı̄gan ak amníg amnígal; pen bin bı̄ tap koňai mideb okok, God nop koslam gos nıñ del, kırop dıl kod middenigab,” agak.

25 Jisas bı̄ ne okok mìnım nı̄bak nıñıl, gos par nıñlı̄g git aglak, “Pen bı̄ tep nı̄bak, God dı̄ seb kab ar alaŋ sıňak ma dad amnígab, apan ak, bin bı̄ an rek dad amnígab?” aglak.

26 Agelak, Jisas kırop nıñlı̄g git agak, “Bin bı̄ okok ke gìnìmel rek ma lıp. God ne nep me, tap tari tari gìnig, gìnigab,” agak.

27 Jisas nı̄b agek, Pita agak, “Nıñjan! Cın tap cın okok magı̄lseк kırı̄g git, nak eip nep cı̄g git ajobiń ak, cın pen tap tari dı̄nigabın?” agak.

28 Agek, Jisas agak, “Yad nı̄bep nıñid agebin, nıñ kisen ak yad melik kılı̄s sek apıl, bin bı̄ magı̄lseк kod middenigain. Nıñ nı̄bak me, nı̄bep bı̄ yı̄p kisen genigabım okok agen, Isrel bin bı̄ wagın ke ke aknı̄b umı̄gan alaŋ okok, kırop kod middenigabım.

29 Bin bı̄ yı̄p nıñ dıl, karı̄p, nı̄nai nı̄mam, nonım nap, ſı̄t pai, wög dai, tap tari tari okok kırı̄g gìnigal okok, God kırop yı̄pın ma gìnigab; tap nı̄b okok rek kırop pen koňai yı̄b nı̄l, per midep kırop nıñigab.

30 Pen bin bı̄ mı̄ni ned amebal okok, kisen koňai nep kı̄d ken yı̄b okok middenigal. Pen bin bı̄ mı̄ni kı̄d ken yı̄b sıňak midebal okok, kisen koňai nep ned am middenigal.

20

Bin bi nag wain wög gipal okok, minim sid tikil agak

¹ Jisas nib agil agak, “God bin bi dil kod midenigab ak, kesim agnig gebin ar aul rek mideb. Bi wain wög nap nib alap, yad amil bi ognap dapen, wög yip ak gilaŋ, agil, miniab kisen tikak won ak warikil, am bi ognap piyo ninil,

² nibep kab magil silpa won nokim nokim taunigain, agil, kirop eip minim ag ar nokim alap lil, ag yokek, am wain wög ne ak wög gelak.

³ Pen pib yokop nab sinjak ap raneb won ak, am maker sinjak amil ninjak, bi ognap yokop midelak.

⁴ Kirop ninjil agak, ‘Nibi ak rek nep am wain wög yad ak genigabim, yad nibep kab magil yipid gil taunigain,’ agak.

⁵ Agek, am wög ne ak gelak. Pen pib nab kib alan won ak abe, pib kim geb won ak abe, minim nibak nep agil, bi ognap sek dek, wög ne ak gelak.

⁶ Pib parijd amnig geb won ak, kauyan maker sinjak amil ninjak, bi ognap sek apil midep nep midelak. Kirop agak, ‘Nibi tari ginig niñin aul wög ma gil, yokop nep midebim?’ agak.

⁷ Agek, nop aglak, ‘Bi alap cinop wög alap ma nib,’ aglak. Agelak, kirop agak, ‘Nibi ak rek nep am wain wög yad ak ginimib,’ agek, am wög gelak.

⁸ Digepl won ak, wain wög bi nap nib ak, bi kod midep ne ak nop agak, ‘Nak amil, bi wög yip gebal okok kirop agek, apel, bi kisen agen opal okok, kab magil kirop ak ned ninimin; bi

ned agen opal okok, kab magıl kırop ak kisen
ñinimın,’ agak.

9 “Agek, bı kod mıdep ak, bı nıb okok kırop sık
agek apelak, bı pıb pańıd amek nınlıg gi, ap wög
gelak okok, ap kab magıl kiri ak ned dılak.

10 Pen kiri nıg gił del nınlıg gi, bı ned agek ap
wög gelak bı okok gos nınlak, ‘Cın kab magıl kıb
ak dınígabın,’ ag gos nınlak ak pen kisen dılıg gi
nınlak, kiri kab magıl ar nokım nıbak nep dılak.

11 Dıl, dai bı wain wög nap nıb ak eip pen pen
agıl aglak,

12 ‘Cın tari gınıg, bı kisen opal okok kab magıl
dıpal nokım ak rek nep dıpın? Cın kıslım sek
warıkıl, pıb kal nınek nınlıg gi, wög gon gon yırık
gi p ak, pen bı alap aua eper alap nep wög gesal
kab magıl nıban rek nep cınop nıban!’ aglak.

13 Agelak, bı wain wög dai nap nıb ak nınlı, bı
kiri alap nop agak, ‘Mam, nıjan! Nep gi timel ma
gi pin. Nep kab magıl nınlıgain apin rek nıbin.

14-15 Bı kisen opal okok, bı ned opal okok eip
adıp adıp nınlıg, nınlıgain. Ak tap yad. Nıb ak, bı
ognap titi gił mer agnıgal? Kırop abramek nıbin
ak, nep ti gınıg mılık yowıp? Kab magıl nıbin ak
dad karıp nak amnoŋ!’ agak,” agak.

16 Jisas kesım nıbak agıl, agak, “Bin bı kisen
mıdebal okok, ned mıdenıgal; bin bı ned mıdebal
okok, kisen mıdenıgal,” agak.

*Jisas kauyan agak, yıp ñag pak lel kımıl
warıkıngain, agak*

(Mak 10:32-34; Luk 18:31-34)

17 Jisas Jerusalem amlig gi, kanib nab siňak, bi ne aknib umigan alań krop dam gol okok amił, ke midelak niňlig gi krop agak,

18 “Niňi niňim! Cın Jerusalem amenigabın, Bi Niňi ne nop mímig gił, nop dam God nop tap sobok gep bi kib okok abe, lo miňim ag ſeb bi okok abe, niňmagıl ar krop ak lenigal, kiri nop miňim kib agıl agnigal, ‘Bi aul nop niňag pak lep,’ agnigal.

19 Niňb agıl, Juda bi mer okok krop niňigal, nop ag juıl, tapın pakıl, dam mab bak alań niňag pak lel kiňnigab. Niňin omal midil, niňin omal nokim ak kauyan warıknigab,” agak.

*Jems eip Jon eip bi kib midor agıl gos niňrek
(Mak 10:35-45)*

20 Sebedi niňi ne omal, nonim niňi niňb omal poj dıl, Jisas midék siňak apıl, kibor kiyan gił agak, “Yad miňim alap midosip apebin,” agak.

21 Agek agak, “Miňim niňbak tari?” agak.

Agek, agak, “Yip tep giňigab ak, kisen nak kiň midil, bin bi kod midenigai nıňin ak, niňi yad omal bak nep siňak bisignigair, alap yipid kid, alap anıdken kid,” agak.

22 Niňb agek, Jisas bi omal krop pen agak, “Miňim yip ag niňebir ak, niňi rep ma gebir. Niňig silek yad niňniňg gebin ak, niři mal ak rek nep niňniňgair?” agak. Agek, agrek, “Yau! Niňniňgabır!” agrek.

23 Agerek, agak, “Niňid agebir. Niňig silek niňniňg gebin ak niňniňgair. Pen bi an yipid piš kid, bi an anıdken piš kid bisig midenigair ak, ma agnigain. Miňim ak miňim yad mer; Bapi miňim

ne. Bin bî ne ke ag lîp okok nîb rek mîdenîgair,” agak.

24 Bî ne nîb omal mînîm nîbak nîb agerek, bî ne aknîb wajrem alan mînîm ak nîñel, mîlîk yapek, madîl mal kîrop mînîm ag gîlak.

25 Jisas pen bî ne okok kîrop magîlsekk agek apelak agak, “Nîbi nîpîm, Juda bin bî mer okok, kinj kîri kîlîs gîl, kod mîdebal; bî kîb kîri mînîm tari tari agnîgal ak nîñîl, kaun dîl, sain gînîgabal me.

26 Pen kîri gîpal rek ma gînîmîb. Bî an bî kîb mîdonîmîñ ak, bî sîkol rek mîdîl, bin bî ognap kîrop wög gî ñeb bî rek mîdonîmîñ.

27 Bî an bî kîb yîb mîdonîmîñ ak, bî sîkol tam okok rek mîdîl, bin bî ognap kîrop mîñ wög gep bî rek mîdonîmîñ.

28 Bî Ñî ne owak ak, bin bî okok kîri wög yîp gîlañ, agîl, ma owak; wög kîrop gî ñî damîl, kîsen tap si tap tîmel gîpal ar ak saj gî kîmen, kîri komîñ amnîlañ, agîl, owak,” agak.

*Jisas bî udîn kwoi gak omal gek, udîn ñîl nîñrek
(Mak 10:46-52; Luk 18:35-43)*

29 Pen Jisas taun kîb Jeriko kîrîg gîl amek nîñlig gî, bin bî koñai nep nop kîsen gîlak.

30 Bî udîn kwoi gak omal kanîb gol sîñak bîsîg mîder nîñlig gî, “Jisas apeb,” agel nîñîl, meg mîgan dap ranîl agrek, “Depid Ñî ne, cîrop yîmîg nîñjan!” agrek.

31 Agerek, bin bî okok kîrop mal nîñ i sek agîl aglak, “Mînîm saköl ma agir!” aglak. Nîb aglak ak pen, mînîm kîrop ak ma dîl, meg mîgan

tapin dap ranil agrek, “Depid Ñi ne, cirop yimig niñjan!” agrek.

³² Nib agerek, Jisas wos gil, kirop mal sik agil agak, “Cirop tari ganj, agil, yip sik agebir?” agak.

³³ Agek, agrek, “Bi Kib, cirop udin kwoi git ak gek nil niñir!” agrek.

³⁴ Agerek, Jisas kirop mal yimig niñil, udin kirop ak di niñek, magil ak nep udin nil niñil, ne amek niñlig gi, kisen girek.

21

Jisas Kiñ rek Jerusalem amnak

(Mak 11:1-11; Luk 19:28-40; Jon 12:12-19)

¹ Jisas bi ne okok eip Jerusalem am manj manj gil, karip lim sikol Betpagi, Olip Dlim ulep amjak-lak. Amjakil, bi ne omal ag yokil agak,

² “Niri mal karip tirig tiron pis adan amil niñnjigair, kaj donki nonim nilik amil mal miñ non gi lel midenigair. Niñil, miñ ak wisibil ponid donimir.

³ Pen bin bi alap apil, tari ginig kaj donki cinop ak wisib dad amebir agenimij ak, pen agnimir, ‘Bi Kib ak wog midek, agosip dinig opir,’ agil, kasek yau agenigab, donigair,” agak.

⁴ Pen kirop mal ag yokek amnirek nibak, bi God minim agep alap ginigal, agil, nu kil tikak rek nep gak. Ne agak,

⁵ “Jerusalem bin bi kirop agnimib,

‘Kiñ nibi bi sain ak, kaj donki ar ak bisiggil, nibep apeb.

Ne kaj donki nilik ar ak bisiggil apeb,’ agnimib,” agak.

6 Pen Jisas bi ne ag yokek amnırek nib omal, agak agak rek,

7 kaj donki nonım abe, nillik marip abe ponid daperek, bi ne okok walij par tig juıl, kaj donki ar alan lelak, Jisas ar sinjak bisigak.

8 Bin bi konjai nep, Bi Kib apeb, agil, walij par kiri ar alan tol gi loligipal okok tig juıl, kanib kib sinjak lilak. Ognap am mij kas, mab kas okok tib gi rik di dapil kanib kib sinjak lelak.

9 Bin bi okok Jisas nop pinjl kis kis gilig gi, amlig gi, meg migan dap ranlig gi, aglak,

“Ninjim! Depid tikkek, tik damil tikip ak, apeb me aul.

Nop tep agobin!

Bi Kib nop ag yokek apeb bi nibaul me, nop tep agobin!” aglak.

10 Jisas Jerusalem amjakek ninlig gi, bin bi okok magilsek ag amil apil gi aglak, “Bi nibak bi an?” aglak.

11 Agelak, bin bi Jisas eip olak okok aglak, “Bi aul me Jisas, bi God minim agep Nasaret karip lim Galili nib,” aglak.

*Jisas bin bi God sobok gep karip tap sikim gelak
okok kirop yik sojn eyan yokak*

(Mak 11:15-19; Luk 19:45-48; Jon 2:13-22)

12 Jisas God sobok gep karip migan eyan amil ninjak, bin bi okok tap sikim gi midelak. Ne ninjl, kirop magilsek yik yokil, abañ bad kab magil li pen pen yimjik gelak okok tig adik gi, bi yakir sikim gi mab bog ar bisig midelak okok, tig adik gak.

¹³ Niğ gıl kırop ag gıl agak, “God MİNİM ñu kıl
tíklak ak, God agak,
‘Karıp yad ak yıp sobok gep karıp, pen níbi gipim
ak,
bı tap si dep karıp alap rek lıp,’ agak,” agak.

¹⁴ Pen Jisas ne God sobok gep karip n̄itlik m̄igan
n̄ibak m̄idek n̄injlig git, bin bi udin kwoi gak
ognap, bin bi tob t̄imel gak ognap apelak, k̄irop
gek komiñ lak.

16 Milīk yapek aglak, “Mînîm nep agebal ak nîneban?” aglak. Agelak, Jisas kîrop agak, “Yau! Agebal ak nînebin ak pen kîri mînîm ognap ñu kîl tîkîl aglak, ‘God, nak genîgan nîñîl ñî pai sîkol ñî painjañ okok yîb nep agel ar amnīgab,’ aglak. Kîri mînîm ñu kîl tîklak nîbak, udîn lî ma nîpîm ar?” agak.

¹⁷ Nīb agıl, kırop kırıg gıl, am karıp tırıg tıron
Betani kınak.

*Jisas agek, mab kiyau ur alap milep gak
(Mak 11:12-14,20-24)*

¹⁸ Mînek Jisas adîk gi Jerusalem amîl kanîb nabokok amek, nop yuan gek,

19 kanib kib gol sijak niŋak, mab kiyau ur alap
midek. Wagin sijak amil niŋak, magil niŋeb ma
piłak; kas kab nep midek. Nig gek Jisas agak,
“Nak kisen magil alap ma piłnigán!” agak. Niŋ

agek nıñlıg gi, won nıbak nep kiyau mab ur ak milep gak.

20 Nıg gek, bi ne okok nıñıl, wal agıl aglak, “Titi gił mab nıbaul kasek milep gip?” aglak.

21 Agelak, Jisas krop agak, “Yad nıbep nıñıd agebin, cın agon God ak rek nep gınigab, agıl, gos omal mer, gos nokım nep nıñnigabım ak, gınigab. Pen mab kiyau milep gak ak nep mer; dım yırık nıbaul lılıg gi nıg kib nab sıñ adan amnoj, agenigabım ak, amnigab.

22 “Pen nıbi God nop nıñ dı kılıs gił, nop ag nıñnigabım ak, agnigabım rek nep gınigab,” agak.

Jisas nop aglak, “Nep bi an agek, niñ ag ajeban?” aglak

(Mak 11:27-33; Luk 20:1-8)

23 Jisas God sobok gep karıp ak amił, bin bi okok krop mınım ag ñek nıñlıg gi, bi God nop tap sobok gep bi kib okok abe, bi mınım dı bilocep okok abe apıl nop aglak, “Nep bi an, nıg gınimın, agıp, nıñıl nıg gi ajeban?” aglak.

24 Agelak, Jisas pen agak, “Yad nıbep mınım alap ag nıñen, yıp ag ñem, yad pen bi an agek wög gipin ak, nıbep ag nıñigain.

25 Jon bin bi okok krop ñıg pak ñak ak, ne ke gos nıñıl owak akañ God agek apıl nıg gak?” agak. Jisas niñ agek, kiri ke ag nıñ ag nıñ gił aglak, “Cın, ‘God ag yokek apıl gak,’ agenigabın ak, cınop agnigab, ‘Niñ ak, Jon agıp ak tarı gınig ma nıñ dıpım?’ agnigab.

26 Pen, ‘Jon gos ne ke nijil apil gak,’ agenigabin ak, bin bi okok cionop kabiam junigal. Gos kiri ak, Jon ne bi God minim agep bi alap owak,” aglak.

27 Nib agil, Jisas nop aglak, “Cin ma nipin,” aglak. Agelak, Jisas krop agak, “Nibi yip ma ag nebibim rek, yad pen bi an agek yad apil gebin ak, nibep ak rek nep ma ag ninigain,” agak.

Jisas bi mamil mal, minim sid tikil agak

28 Jisas nib agil agak, “Pen nibi tari gos niyebim? Bi alap ni ne omal midenigab. Ni ne ned ak nop agnigab, ‘Ni aul! Minci wain wog ak am wog gan,’ agnigab.

29 Agek, ni ne agnigab, ‘Adi am ma ginim,’ agil, kisen pen gos adik nijil, am wain wog ak genigab.

30 Nap pen am ni sain ak nop ak rek nep ag niyek, agnigab, ‘Yau, ginim!’ agnigab ak pen am ma ginigab.

31 Pen ni nib omal, an biñen agnigab rek ginigab?” agak. Agek, Juda bi kib nib okok aglak, “Ni ne ned ak nep biñen agnigab rek ginigab,” aglak. Agelak, Jisas agak, “Yad nibep nijid agebin, nibi yokop midem niyig git, bi takis dipal bi okok abe, bi si dep bin okok abe, God bin bi dil seb kab ar alan siyak kod midenigab karip lim ak, nibep tausak lil amnigal.

32 Jon bi ni pak neb ak, nibi tari tari gem God nop tep ginigab ak, nibep ag niok ak pen minim ne ak ma niy dipuk. Bi takis dipal okok abe, bi si dep bin okok abe, kiri Jon minim agak ar nibak nijil, dilak. Dilak nibak nibi ke bir niyek, pen

n̄bi ke, Jon m̄n̄m ak d̄l, tap si tap t̄mel ḡp̄m
ak tari ḡn̄g n̄g ḡp̄n̄ aḡl, ma k̄r̄g ḡpek,” agak.

*B̄ t̄mel wain wög kod m̄debal, m̄n̄m s̄id t̄k̄l
agak*

(Mak 12:1-12; Luk 20:9-19)

³³ Jisas agak, “M̄ñi m̄n̄m s̄id t̄k̄l alap sek
agn̄g gebin aul n̄ñ̄m. B̄ wög dai nap n̄b
alap nag wain wög ak ḡ ȳm̄l, wari ḡl, nag
wain maḡl pak c̄b jakep m̄gan alap ḡn̄gab.
Ḡ l̄l, nag wain maḡl alap si ñ̄ñ̄n̄gal ak n̄ñ̄
m̄doj̄n̄, aḡl, kar̄p par k̄b alap ḡ l̄l, b̄ ognap
k̄rop agn̄gab, ‘N̄bi nag wain wög ȳp ak kod
m̄d̄l, k̄sen p̄l̄l pok gek, ȳp ognap, n̄bi ognap
d̄n̄m̄t̄b,’ aḡl, kar̄p l̄m par ȳb okok amn̄gab.

³⁴ Nag wain maḡl ak pok gek n̄ñ̄l̄g ḡ, b̄ ne
okok k̄rop agn̄gab, ‘Wain wög yad okok amīl, b̄
wög kod m̄debal okok aḡl, nag wain maḡl ȳp
ognap dow̄m̄,’ agn̄gab.

³⁵ K̄ri wain wög okok amjaket, b̄ wain wög
ḡ m̄den̄igal okok war̄k̄l, b̄ alap nop gab
gab pakn̄igal, b̄ alap nop p̄s nep ñ̄ag pak lel
k̄imn̄igab, b̄ alap nop mak̄d ju pakn̄igal.

³⁶ N̄g gel, b̄ nag wain wög nap n̄b n̄bak, b̄
ne tap̄n̄ bad alap pen ag yokn̄igab. Ag yokek,
amen̄igal, b̄ nag wain wög gen̄igal okok k̄rop ak
rek nep ḡn̄gabal.

³⁷ N̄g gel, b̄ wain wög nap n̄b n̄bak agn̄gab,
‘Ñ̄i yad ak ag yoken me, m̄n̄m nop ak n̄ñ̄n̄gal,’
aḡl, ag yokek amn̄gab.

³⁸ Ñ̄i ne ak amjakek, b̄ wain wög ḡ m̄den̄igal
okok nop n̄ñ̄l̄, k̄ri ke agn̄igal, ‘B̄ wain wög
dai nap n̄b ñ̄i ne ak apeb aul. B̄ñ̄en k̄sen

kımenigab, tap wög sığ aul nı̄ ne dını̄gab. Nı̄b ak, nop ñag pak lon kı̄mek, kı̄sen tap wög sığ aul magılsek dını̄gabın,’ agnigal.

39 Nı̄b agıl, nop dam wög dai gol okok amił, pı̄s nep ñag pak lı̄nigal.

40 “Nı̄g genigal ak, kı̄sen bı̄ nag wain wög dai nap nı̄b ak apı̄l, kı̄rop tari tari gınigab?” agak.

41 Agek, aglak, “Bı̄ tı̄mel gınigal nı̄b okok kı̄rop genigab, yur kı̄b yı̄b dıl kı̄mnigal; kı̄sen pen bin bı̄ ognap sek dıl, kı̄rop nag wain wög ak ag lek, wög nı̄bak gınigal. Nag wain magıl pok gınigab nı̄n ak, nop tı̄k dam nı̄nigal,” aglak.

42 Agelak, Jisas agak, “God Minim nı̄u kıl tı̄klak ak ma nı̄pım rek lıp. Kırı nı̄u kıl tı̄kıl aglak,

‘Bı̄ karıp gep okok, kırı makıd karıp gınig gi,
makıd alap dıl aglak, “Kab aul kab tı̄mel gı̄p
gö kırıg gın,” aglak.

Pen Bı̄ Kı̄b ne gek nı̄njıl

kab nı̄bak nep karıp ne sığak kab tep ke yı̄b
mı̄deb.

Bı̄ Kı̄b ne nı̄g gek,

cın nı̄njıl wal yı̄b agobın,’ aglak.

43 “Kab tep ma dı̄pım nı̄bak, God nı̄bep Juda kai
kırıg gił, bin bı̄ ke okok nı̄b, tap nop ñeb nı̄nigal
bin bı̄ nı̄b okok kı̄rop dıl kod mı̄denigab.

44 Bin bı̄ kab ar nı̄bak ap yap paknigab okok,
kı̄rop tapı̄n nep paknigab; pen kab nı̄bak ju yapı̄l,
bin bı̄ pak rı̄bı̄knigab okok, pı̄s nep pag jı̄sıpık
masıpık gī amnigab,” agak.

45 Bı̄ God nop tap sobok gep bı̄ kı̄b okok abe, bı̄
Perisi okok abe, Jisas minim sı̄d tı̄kıl agak nı̄bak,
kı̄rope nep agak ak nı̄njıl,

46 nop mîñ lîn, agîl, gos nîñlak ak pen bin bî okok, Jisas nop bî God mînîm agep bî alap ag gos nîñlak ak me, cînop kal gînîgal, agîl, nop tap alap gînîmel rek ma lak.

22

*Bî bin dîl tap kîb ñîbal
(Luk 14:15-24)*

1 Jisas kauyañ mînîm sîd tîkîl agak,

2 “God bin bî dîl kod mîdenîgab ak, kesîm agnîg gebin ar aul rek:

“Bî kinj alap ñî ne ak bin dînîg gek, tap kîb ñînîg, tap magîl dap mogîm gînîgal.

3 Nîg gîl, bî ne ognap ag yokîl agnîgab, ‘Bin bî ag lînek okok am agem apel, tap kîb ñînîn,’ agnîgab. Nîb agek, kîri am bin bî nîb okok kîrop agnîgal ak pen kîri kîrig gînîgal.

4 Nîg gel, bî ne ognap pen kauyañ ag yokîl agnîgab, ‘Nîbi am bin bî nîb okok kîrop agnîmîb, ‘Kinj ak, kaj kau kîb ognap, kaj kau ñîlîk marîp ognap pak dagîl, tap okok magîlsekk gî jîn gîl, ‘Owîm,’ agîp,’ agnîmîb,’ agnîgab.

5 Nîb agek, kîri am agnîgal ak pen mînîm kîrop ak dî yoknîgal. Ognap tap wög kîri okok amnîgal; ognap mani wög kîri okok genîgal;

6 pen ognap, kinj bî ne okok gî tîmel gîl, ñag pak lel kîmnîgal.

7 “Nîg gel, kinj nîbak nîjek, cîbur nop ak tîmel gek, ami bî ne okok ag yokek, am bin bî bî ne ñag pak lînîgal nîb okok kîrop magîlsekk ñag pak lî sakîl, taun kîb kîri ak dagîl ju yokel amnîgal.

8 Pen bî nop wög gî ñeb okok kîrop agnîgab,
‘Tap magîl tap okok bîr mogîm gîpîn, pen bin bî
ned sîk agnek okok onîmel rek ma lîp.

9 Nîb ak, nîbi kanîb tam okok amîl, bin bî
nîjnîmîb okok, kîrop magîlsekl, “Apem tap kîb
ñîjnîn,” agîl, abramek poj dîl dapem, tap kîb
ñîjnîn, agnîgab.

10 Nîb agek, bî ne okok am kanîb tam tam okok
amîl, bin bî tep okok, bin bî tîmel okok kîrop
magîlsekl, ‘Apem tap kîb ñîjnîn,’ agîl, abramek
poj dapîl, bî bin dîl tap kîb ñîjnîgal karîp mîgan
nîbak amîl, tîbîk gi yîb agîl mîdenîgab.

11 “Kiñ nîbak pen, bin bî opal okok nîjnîn,
agîl, karîp mîgan eyan amîl nîjnîgab, bî alap,
tap ñîjnîg walîj lîpal ak lîl mer, yokop nep
mîdenîgab.

12 Nîg gek, nop agnîgab, ‘Bî aul! Tari gînîg, bin
dîl tap ñîjnîg walîj lîpal ak lîl mer, yokop nep
open?’ agnîgab. Agek, bî nîbak pen mînîm alap
ma agnîgab.

13 Pen kiñ ak bî ne okok kîrop agnîgab, ‘Bî aul
ñîn tob nop okok miñ lîl, dam kîslîm gîp nab eyan
di yokem, bin bî nîb okok eip meg magîl su pag
pe gîlig gî, sîl magîl aglîg gî mîdelañ,’ agnîgab,”
agak.

14 Jisas kesîm nîbak ag dai juîl, kîrop agak,
“God bin bî konai nep sîk agnîgab, pen kîrop
magîlsekl ma dînîgab. Bin bî ognap nep dînîgab,”
agak.

*“Gapman bî kîb Sisa nop takîs ñeb akan mer?”
aglak*

(Mak 12:13-17; Luk 20:20-26)

15 Pen bî Perisi okok, Jisas nop mînîm tari agon, pen agek nîñîl, nop dam mîñ lîn, agîl, mînîm ag nîñ ag nîñ gîl,

16 bî kîri ke ognap, Herod bî ne ognap ag yokel, Jisas mîdek sîñak amîl aglak, “Mînîm ag ñeb bî. Nak bî mînîm nîñid yîb nep ageban. Bî ognap nîñîl ma pîrîkpan. God mînîm ageb rek nep nîñîl, bin bî ag ñeban.

17 Nîb ak, nak gos tari nîñeban? Cîn Isrel bin bî, Sisa bî kîb taun kîb Rom nîb ak, nop takîs ñeb akañ ma ñeb?” aglak.

18 Agelak, Jisas gos tîmel kîri ak nîñîl agak, “Yîp tari gînîg coco gîlîg gi apîl, nîg gîl ag nîñebim?

19 Nîbi takîs ñîbal kab magîl alap ñem nîñin!” agak. Agek, nop kab magîl alap dap ñelak.

20 Jisas kab magîl nîbak nîñîl kîrop agak, “Kab magîl aul, bî kîmîg cög aul, bî an kîmîg cög mîdeb? Yîb ak, bî an yîb mîdeb?” agak.

21 Agek, aglak, “Ak bî kîb Sisa,” aglak. Agelak, Jisas kîrop agak, “Nîb ak, Sisa tap ne mîdonîmîñ, Sisa nop ñînîmîb. God tap ne mîdonîmîñ, God nop ñînîmîb!” agak.

22 Nîb agek, kîri gos par nîñîl, nop kîrîg gîl amniłlak.

Kîmîl kauyan warîknîgal aka agîl, Jisas nop ag nîñlak

(Mak 12:18-27; Luk 20:27-40)

23 Ñîn nîbak nep, Sadyusi bî ognap Jisas mîdek sîñak olak. Sadyusi bin bî nîb okok apal, bin bî kîmîl kauyan ma warîknîgal, apal.

24 Kîri Jisas mîdek sîñak apîl aglak, “Mînîm ag ñeb bî. Mosîs agak, ‘Bî alap bin dîl, ñî pai tîk

dapıl mer, yokop nep kimenigab ak, nı̄mam ne ak, bin nı̄bak dıl, mam yad ñı̄ pai ne okok, agıl, tık donımış, ’agak.

25 Nı̄b ak, bı̄ wagın sek aknı̄b ar oñı̄d ak mı̄denigal. Nı̄mam ned ak bin dıl, ñı̄ pai tık dapıl mer womleb kı̄mnı̄gab. Nı̄g gek, nı̄mam yı̄gwu nab nı̄b ak pen bin nı̄bak nep dı̄nı̄gab.

26 Nı̄mam yı̄gwu nab nı̄b ak pen bin nı̄bak dıl, ak rek nep ñı̄ pai tık dapıl mer, womleb kı̄mnı̄gab. Nı̄b ak, nı̄mam yı̄gwu nokım nı̄b ak bin nı̄bak dıl, ak rek nep ñı̄ pai tık dapıl mer, womleb kı̄mnı̄gab. Nı̄bak nep gı̄ dam dam, nı̄mam aknı̄b ar oñı̄d ak, magılsek ñı̄ pai tık dapıl mer, womleb nep kı̄mnı̄gab.

27 Pen bin ak, ak rek nep kı̄mnı̄gab.

28 Nı̄mam okok kiri magılsek bin nı̄bak dı̄lak. Nı̄b ak, bin bı̄ kı̄mbal okok warı̄knı̄gal ñı̄n ak, bin nı̄bak bı̄ an dı̄nı̄gab?” aglak.

29 Agelak, Jisas kı̄rop pen agak, “Nı̄bi God Mı̄nım ageb ak abe, God kı̄lı̄s mı̄deb ak abe, ma nı̄pı̄m ak me, tı̄tı̄mel agıl apı̄m, ‘Bin bı̄ okok kı̄mıl ma warı̄knı̄gal,’ apı̄m.

30 Bin bı̄ warı̄knı̄gal ñı̄n ak, bin okok bı̄ ma dı̄nı̄gab, bı̄ okok bin ma dı̄nı̄gab. Ejol seb kab ar alan mı̄debal rek ak mı̄denigal.

31 Nı̄bi, ‘Bin bı̄ kı̄mıl ma warı̄knı̄gal,’ apı̄m ak, God Mı̄nım ñı̄nu kıl tı̄klak ognap ma nı̄pı̄m ar?

32 God agak, ‘Yad Ebrahim, Aisak, Jekop, God kiri ak me mı̄debin,’ agak. Bı̄ okok pı̄s nep kı̄mblap ak, God bı̄ ned kı̄mlak nı̄b okok kı̄rop agıl, ‘Yad God kiri mı̄debin,’ ma apkop. Bı̄ kı̄mel, tı̄gel gılak nı̄b okok komış mı̄debal ak me, kı̄rop

agak, ‘Yad God kiri midebin,’ agak,” agak.

³³ Jisas minim nibak ag nek, bin bi midebak okok nijil, kib gaul gitlak.

Lo kib yib ak

(Mak 12:28-34; Luk 10:25-28)

³⁴ Jisas minim nibak ag tep gek, Sadyusi bi okok minim alap pen agnimel rek ma lak. Pen Perisi bi ognap, Jisas nig gak ak nijil Jisas midek sijak olak.

³⁵ Bi kiri lo minim niy tep gak bi alap, Jisas tari rek agnimin, agil agak,

³⁶ “Minim ag neb bi. Lo minim ak, minim ar akal minim kib yib mideb?” agak.

³⁷ Agek, Jisas agak, “Midmagil nak ak magilsek, gos timid nak ak magilsek dil, God Bi Kib nak ak nop midmagil linimin.

³⁸ Minim kib ned yib me ak.

³⁹ Minim kib yigwu nab nib ak pen nibgil mideb: nak ke midmagil lipan rek, bin bi ke nib okok krop ak rek nep midmagil linimin.

⁴⁰ Minim omal agesin aul, Mosis lo minim nu kil tikak minim ak magilsek abe, God minim agep bi okok nu kil tiklak minim ak magilsek abe, minim wagin kib yib me minim nib omal nep,” agak.

Jisas ag nijak, “Mesaia apim ak, nop bi an ni ne agil nipim?” agak

(Mak 12:35-37; Luk 20:41-44)

⁴¹ Perisi kai ap mogim git mideb nijlig git, Jisas krop minim alap ag nijil agak,

⁴² “Nibi Mesaia ak nop tari gos nipim? Nop bi an ni ne agil nipim?” agak.

Agek, aglak, “Depid ñi ne,” aglak.

⁴³ Agelak, Jisas agak, “God Kaun ak Depid nop gos ñek nñylig gi, Depid ne Mesaia ak nop ‘Bî Kîb yad’ agak. Depid agak,

⁴⁴ ‘Bî Kîb mînîm agîl, Bî Kîb yad ak nop agîp,
“Nak ñinmagîl yîpid ken kîd yad bîsîg
mîdenîmîn me,
yad gen, kaual maual nak okok
kîrop tau lîlîg gi yoknîgan,” agîp,’ agak.

⁴⁵ Mesaia ak, Depid nap acîk ne apîm ak pen Depid nop ‘Bî Kîb yad’ agak. Nîb ak, nîbi tari gos nîpîm?” agak.

⁴⁶ Jisas mînîm ne ak ag tep gek, kîri nop pen agnîmel rek ma lek me, pîrîk gi mîdelak nñylîl kîsen Jisas nop mînîm ognap sek ma ag nñylak.

23

*Lo mînîm ag ñeb bî okok abe, bî Perisi okok abe
gîpal rek ma gînîmîb, agak*

(Mak 12:38-39; Luk 11:43,46; 20:45-46)

¹ Kîsen ñîn alap, Jisas bî ne okok abe, bin bî ognap abe, kîrop mînîm agîl agak,

² “Lo mînîm ag ñeb bî okok abe, bî Perisi okok abe, Mosîs kau ne ak dîl, God lo mînîm Mosîs bîrarîk nep ñu kîl tîkak rek ag ñîbal.

³ Nîb ak, bî nîb okok kîri God lo mînîm tari agnîmel ak nîj dîl kîsen gînîmîb; pen mîn kîri gînîmel ar ak nñylîl, kîsen ma gînîmîb. God lo mînîm ag ñîbal ak pen kîri ke mînîm nîbak kîsen ma gîpal.

⁴ Tap okok gînîmîb, tap okok ma gînîmîb, apal ak, mînîm konjai yîb nep agebal. Kîri apal nîbak,

wad miker kib yib ak rek, bin bi okok krop gom
niyal ak pen krop mapin niyil, ognap tig asik ma
yokpal.

⁵ Bin bi okok cinop nep niylan, agil, God Minim
nu kil tiklak minim ognap di aun ben ar alan abe,
niyinmagil okok abe li ribikil ajpal. Cin God bi ne
ke me okok, aglan, agil, walij par kib miñ dai sek
tep okok tol gipal.

⁶ Kiri tap kib niyeb nab sijak amil akan Juda
mogim gep karip okok amil, bi kib mab bog
bisigpal ar sijak nep bisigpal.

⁷ Gos kiri nopal ak, bin bi konai midebal nab
okok amon, ‘Minim ag neb bi kib apeban e!’ agel,
cinop tep ginigab, agil, nopal.

⁸ “Pen nibi mam wagin nokim midebim rek,
nibep, ‘Ag neb bi kib yad,’ agil ma agnimel. Ag
Neb Bi Kib nibi nokim alap nep mideb.

⁹ Lim dai wagin aul bi alap, ‘Bapi bi kib yad,’
agil ma agnimib. Nap nibi nokim alap nep mideb
karip lim seb kab ar alan sijak.

¹⁰ Nibi ak rek nep, ‘Bi nabic bi kib yad,’ agil
ma agnimel. Bi nabic bi kib nibi nokim alap nep,
Mesaia ak nep mideb.

¹¹ Nibi nab sijak, bin bi an ne bin bi kib rek
midonimiy, ne bin bi wög gi neb rek midenigab.

¹² Bin bi yib kiri ke agel ar amenigab okok, yib
kiri ap yonigab; pen bin bi yib kiri ke agel ar ma
amenigab okok, kisen yib kiri kib yib midenigab.

*Lo minim ag neb bi okok abe, bi Perisi okok abe,
kiri minim tom agil gi timel gep bi
(Mak 12:40; Luk 11:39-42,44,52; 20:47)*

13 “Nı̄bi God lo mın̄ım ag ñeb bı̄ okok abe, bı̄ Perisi okok abe, kırı̄ mın̄ım tom agıl gī tı̄mel gep bı̄. God nı̄bep gī tı̄mel gın̄ıgab. Nı̄bi ke God bin bı̄ dıl seb kab ar alan sı̄ňak kod mı̄denı̄gab mı̄gan ak ma amnı̄gabım. Pen bin bı̄ amnı̄g gebal okok kı̄rop kı̄jorj tı̄kebım.

14 “Nı̄bi God lo mın̄ım ag ñeb bı̄ okok abe, bı̄ Perisi okok abe, nı̄bi mın̄ım tom agıl gī tı̄mel gep bı̄. God nı̄bep gī tı̄mel gın̄ıgab. Nı̄bi bin kaňıl karıp sek sī dı̄pım. Nı̄bak pen, bin bı̄ cı̄nop nı̄ñı̄nı̄mel, agıl, God nop mın̄ım par kı̄b esek okok nep apı̄m. Gı̄pım nı̄bak me, yur kı̄b yı̄b dı̄nı̄gabım.

15 “Nı̄bi God lo mın̄ım ag ñeb bı̄ okok abe, bı̄ Perisi okok abe, nı̄bi mın̄ım esek agıl gī tı̄mel gep bı̄. God nı̄bep gī tı̄mel gın̄ıgab. Bin bı̄ okok mın̄ım cı̄nop ak nı̄ñı̄l sain gı̄lañ, agıl, karıp lı̄m par okok pı̄yo nı̄ñı̄ ajıl, ognap nı̄ñı̄l ag ñem, kırı̄ ke Seten bı̄ ne mı̄debīm rek mer, kırı̄ Seten bin bı̄ ne yı̄pı̄d gıl yı̄b lı̄nı̄gal.

16 “Bin bı̄ okok kı̄rop God kanı̄b ak yom tep gı̄pın̄, apı̄m ak pen nı̄bi bı̄ udın̄ kwoi ak me, nı̄bi ke ma nı̄pı̄m! Nı̄g gı̄pım nı̄bak, mın̄ım kı̄b yı̄b mı̄deb. Bin bı̄ okok kı̄rop mın̄ım esek agıl apı̄m, ‘Cın̄, “God sobok gep karıp mı̄deb rek, nı̄ñı̄d agobın̄,” agnı̄gabın̄ ak, kı̄sen kırı̄g gın̄ı̄, agenı̄gabın̄ ak, kırı̄g gın̄ı̄gabın̄. Pen gol dıl, tap God sobok gep karıp mı̄gan eyañ gılak okok yı̄b nı̄bak aglı̄g gī, “Nı̄ñı̄d agobın̄,” agenı̄gabın̄ ak, agenı̄gabın̄ rek nep gın̄ı̄gabın̄ me alek; ma kırı̄g gın̄ı̄gabın̄,’ apı̄m.

17 Nı̄bi bı̄ udın̄ kwoi, bı̄ saköl! Nı̄bi gos tarı̄ nı̄pı̄m: gol ak tap yı̄b aka God sobok gep karıp tı̄d

ak tap yıb? Tap yıb me, God sobok gep karıp tıd ne ak. Karıp tıd middenigab ak, tap karıp mıgan mideb abe tıd middenigab me.

18 Mınım alap ak rek nep, bin bı okok kırop mınım tom agıl apım, ‘Cın, “God kab bıd ne mideb rek nıñıd agobın,” agenigabin ak, mınım nıñıd agnigabin ak tap yokop; kisen gos alap nıñıl, kırıg gın, agenigabin ak, kırıg gınigabin. Pen, tap God kab bıd ar sıňak God nop pak sobok gı nıbal okok, yıb nıbak agliq gı, “Nıñıd agobın,” agenigabin ak, kisen gos ke alap nıñıl ke gjıjn rek ma lınígab; agnigabin rek nep gınigabin,’ apım.

19 Nıbi bı gos tımid ma lıp okok, tap tari ak tap kıb? Tap God nop pak sobok gı nıbal tap ak. aka kab bıd ar sıňak sobok gı nıbal ak? Tap yıb me, kab bıd ak. Kab bıd ar sıňak middenigab ak me, tap nıbak tap God nop ñeb rek lınígab.

20 Pen ‘Kab bıd mideb rek, nıñıd agobın,’ agenigal ak, bıd ar nıbak tap dap dagılılıqıpal sek agnigal.

21 Pen ‘God sobok gep karıp mideb rek, nıñıd agobın,’ agenigal ak, karıp ak God karıp ne nıñıl God yıb ne ak abe agnigal.

22 ‘Seb kab ar alan mideb rek, nıñıd agobın,’ agenigal ak, God sea kiň bisig mideb sıňak nıñıl sea kiň nıbak abe, God sea kiň nıbak bisig mideb ak abe mideb rek, nıñıd agobın agnigal.

23 “Nıbi God lo mınım ag ñeb bı okok abe, bı Perisi okok abe, nıbi mınım esek agıl gı tımel gep bı. God nıbep gı tımel gınigab. Mınım bin bı ognap kırop apım ar ak nıbi ke ma gıpım. Sıňıb silek, tap abramek wög dai tanıb ak nıñem, tap

yıb rek lek, wök pagem, am wajrem alan amek, God nop nokım alap ñin, agıl, per tap nıbi God nop ñibim. Tap sıklol sıklol nıbak rek per nıg gıpım, pen tari gınig mìnım jij yıb ak nıg ma gıpım? Bin bı okok kırop tımel gınımış ar ak ma gınımış; yıpıd gıl gınımış ar ak gınımış. Kırop yımış nıñıl, dı tep gınımış. Gınigabın, agenımış ak, nıg gınımış.

24 Bin bı okok, nıbep kanıb yomobın, apım ak pen nıbi ke bı udın kwoi. Tap sıklol sıklol okok nıñem, tap yıb rek lıp, pen tap kıb tap yıb mıseñ mıdeb okok ma nıpım.

25 “Nıbi God lo mìnım ag ñeb bı okok abe, bı Perisi okok abe, nıbi mìnım esek agıl gı tımel gep bı. God nıbep gı tımel gınigab. Pler kap nıbi okok rek, söñ ar okok ñıg lı yok tep gıpım ak pen nab eyan tap si tap tımel kıñır ak ap ran jakıl mıdeb. Cın tap konjai dın, agıl, mıb goñ cın ke gı tep gın, apım.

26 Nıbi Perisi bı okok gos tımid ma lıp. Pler kap nıbi nab eyan ñıg lı yok tep gıpkep, söñ ar okok ak rek nep mid tep gıpkop.

27 “Nıbi God lo mìnım ag ñeb bı okok abe, bı Perisi okok abe, nıbi mìnım esek agıl gı tımel gep bı. God nıbep gı tımel gınigab. Cıp kab mıgan okok tıgel gıl, kıjon pılıñ gıl, cıku tıd lel melik tep gek, bin bı okok nıñel, tep gıp, pen mıgan nab eyan cıp tıñıl ki tımel aplıg gı mıdeb; nıbi aknıb rek nep mıdebim.

28 Nıbi aknıb rek nep, söñ ar mıb goñ nıpın ak, nıbi bı tep rek lıp ak pen nab nıbep eyan, mìnım esek okok abe, tap si tap tımel okok abe, gac ak ap ran jakıl mıdeb.

*God nibeñ pen gi tımel gınıgab, agak
(Luk 11:47-51)*

29 “Nıbi God lo mınım ag ñeb bı okok abe, bı Perisi okok abe, nıbi mınım esek agıl gi tımel gep bı. God nibeñ gi tımel gınıgab. Bı God mınım agep bırarık nep ñag pak lel tigel gılak kau mıgan tıb ar ak tıb kadıg gi tep gi lıl apım,

30 ‘Apıs based sıkop gılak rek ak, cın God mınım agep bı okok kırop ma ñag pakpnop,’ apım.

31 Pen apım nıbak, bı God mınım agep okok kırop ñag pak lölögipal wagın ak me, cın mıdobın, agıl, apım.

32 Nıb ak, apıs based sıkop gi tımel gılak ak rek, nıbi ak rek nep gınıgabın, agenıgabım ak, nıbak rek nep gınımıt!

33 Nıbi soinj ñı pai sıñ aul. Kisen God bin bı mınım kıb agıl, mab ke yıneb eyañ yoknıgab ñıñ ak, nıbi titi gıl pırık gi ke okok amnıgabım? Mer yıb. Kanıb nıbi ameb alap ma mıdenıgab.

34 “Nıb ak, yad nibeñ agebin, yad bı God mınım agep ognap, bı gos kıd yık nıñeb ognap, bı mınım ag ñeb ognap ag yoken, nıbeñ apenıgal, ognap ñag pak lınıgabım, ognap mab bak alanj ñag pak lınıgabım, ognap Juda mogım gep karıp ñılık mıgan nıbi ak paknıgabım, ognap pırık gi amel nıñlıg gi, karıp lım tıgonj tıgonj yık gi dam yoknıgabım.

35 Nıb ak me, God bin bı komıñ tep ne okok, bırarık nep ñagel owıp aul rek, mınım mıker ak dıniğabım. Adam ñı ne, gi tep nep golıgip bı ak Ebol, nop ned wagın gıl ñag pak lıl, ñag dapıl, ñag dapıl, kisen Berekaia ñı ne Sekaraia nop, God

nop sobok gep karip sij adan, kab di gilak bid sij adan middek niyilig git, nop nab nib sijak nagi pak lilkak.

³⁶ Yad nibep niyid yib agebin: tap gipim nibak, minim nibak nibep mini midebim sij aul adik git onigab.

*Jisas Jerusalem niyek, mapin gek, sil agak
(Luk 13:34-35)*

³⁷ “Jerusalem bin bi, bin bi mapin gep rek yad sij aul. Bi God minim agep God kirop ag yokak bi okok, karip lim nibep ak apel, kab juil per nep nagi pak lipim. Yad nibep kilokil nonim nilik okok gipal rek, dam auan mok yad ak di lin agil di lipin ak pen yip niyil kiriq gipim.

³⁸ God ne God sobok gep karip nibi ak kiriq amnak; soj nep mideb.

³⁹ Mini yip ma niyngabim; kisen, ‘God bi cinop nen ag yokak bi aul tep yib apeb,’ agenimib, nin nibak nep yip kauyan niyngabim,” agak.

24

*God sobok gep karip ak tig wal ginigal, agak
(Mak 13:1-2; Luk 21:5-6)*

¹ Jisas God sobok gep karip ak kiriqgil, soj amek niyilig git, bi ne okok nop aglak, “God sobok gep karip tep sij aul niyan!” aglak.

² Agelak, kirop agak, “Nibi tap nib okok magilsek niyil agebim ak pen yad nibep niyid yib agebin, kisen karip aul tig wal ginigal ak, makid alap makid alap ar ak rek ma midenigab,” agak.

*Kisen mid tep ma gìnìgal
(Mak 13:3-13; Luk 21:7-19)*

3 Jisas am Olip Dìm alan bìsig mìdek nìñlıg git, bì ne okok kiri ke nep apıl, Jisas nop kapkap ag nìñıl aglak, “God sobok gep karıp dì wal gìnìgal apan ak, mìnek akal rek nìg gìnìgal? Çin tap tari ak gek nìñin, nak manj onìgan nìñıl karıp lìm dai wagın aul kır gìnìgal, agıl nìñnìgalbin?” aglak.

4 Agelak, Jisas pen agak, “Nìñ tep yìb gìnìmib. Bin bì ognap nìbep esek agnìgal.

5 Bi konjai nep apıl, bin bì okok kırop esek agıl, yìb yad ak dìl agnìgal, ‘Yad nep Krais ak,’ agnìgal. Bin bì konjai nep mìnım tom kiri ak nìñ dìnìgal.

6 Ulep sìnjak pen pen gel, gu agek nìñnìgalbim; pen par yìb okok pen pen gìnìgal ak, mìnım ak nep apek nìñnìgalbim. Nìg gek nìñıl, ñin kisen ak onìg geb agıl ma pìrìknımib. Ak yokop pen pen ñagnìgal. Ñin kisen ak kisen onìgal.

7 Bin bì mìgan ognap warıkıl, bin bì mìgan ognap eip pen pen gìnìgal. Kiñ mìgan ognap warıkıl, kiñ mìgan ognap eip pen pen gìnìgal. Karıp lìm okok magılsek monmon dìl, yuan kıt yìb apıl gìnìgal.

8 Nìg genìgal, nìbep bin ñi pai ñiñeb rek ak gek, ulep mìdeb agıl nìñnìgalbim.

9 “Nìbi bin bì yad mìdenìgalbim rek, bin bì karıp lìm okok magılsek nìbep yırık nìñıl, dam mìñ lìl, git timel git, pis nep ñag pak lìnìgal.

10 Ñin nìbak, bin bì God nop nìñ dìpal okok konjai nep nìñ dep won kiri ak kırıg git, nìmid

nimam kiri ke okok nijel milīk yapek, krop di b̄i kaual maual ninmagil ar ak linigal.

¹¹ Pen bin bī konjai nep apil, “Cin God minim agep bī,” agil, minim esek agel, bin bī konjai nep minim esek kiri ak nīn dinigal.

¹² Bin bī okok miñ timel ar ak gel gel, magilsek rek gos ar nibak niñil, midmagil lep ar ak yipin ginigal.

¹³ Pen bin bī an an God minim tep ak nīn di wös gil, ageb rek gil, bin bī ke nīb okok midmagil līl gilig gi nep midenigal okok, God bin bī nīb okok krop magilsek di komij yoknigab.

¹⁴ Pen God bin bī dil kod midenigab minim tep ak, karip lim ke tigoj tigoj bin bī ke ke okok nīb okok nīb magilsek yib agel agel am saknig geb ak me, nin kisen nibak onigab.

Bī alap God sobok gep karip ak gī timel yib ginigab, agak

(Mak 13:14-23; Luk 21:20-24)

¹⁵ “Pen bī God minim agep Daniel birarik nep agak rek ak ginigab. Ne agak, ‘Nibi niñnīgabim, God sobok gep karip nīlik migan tid ak, tap asik mosik timel yib gep ak apil warik midenigab,’ agak. (Nibi bin bī minim aul miñi nep udin li niñjebibim okok, minim nibaul wagin ak nīn tep ginimib!)

¹⁶ Nibi bin bī karip lim Judia midenimib okok, tap timel nibak niñil, kasek pirk gī dim yirik okok amnimib.

¹⁷ Bin bī karip ar alan midenimib okok, tap cin ognap din agil, adik gī karip migan ma amnimib.

18 Bin bi wög dai okok ajenimib okok, walij par alap din agil, adik gi karip ma amnimb.

19 Pen nin nibak bin ni kogi sek midenimib okok abe, bin ni painjan ci nenimib okok abe, koslam yib amnigabim.

20 “Pen God nop sobokgil agnimib, karip yigen gi p nin ak ma pirk gi amnin, agnimib; God nop sobok gep nin nibi ak ma ginimij, agnimib.

21 Tari ginig, God birarik ped okok karip lim gi lak nin ak tikil, mid damitl mi ni midobin nin aul, tap timel nibak rek ma gak; kisen akni rek ma ginigab.

22 Yokop ak, tap timel nibak per gek, bin bi magilsek kim saklap. Pen Bi Kib ak bin bi ne dinigab okok krop gos niyil, mer agek me, tap timel nibak yokop won alap ginigab.

23 “Nin nibak bin bi ognap nibep agnigal, ‘Niyim! Krais mideb aul! Krais mideb adan!’ agnigal ak pen niyid agebal agil, ma niynimib.

24 Bin bi ognap, God bin bi ne ag lak okok, pis cinop kid olan, agil, esek agil agnigal, ‘Yad nep Krais; yad nep bi God minim agep bi alap,’ agil, tap ma gep rek ognap ginigal. Pen God bin bi ne ag lak okok ma dinigal, mer.

25 Nib ak, niy tep ginimib. Tap tari tari kisen ginigab ak, yad nibep bir agen nipi m ak me, niy tep gilig gi midenimib.

26 “Nib ak, bin bi ognap apil nibep agnigal, ‘Krais apil mideb miñ mab kab nep mideb nab okok,’ agenigal ak, nib okok ma amnimb. Pen bin bi ognap apil nibep agnigal, ‘Krais apil we git

mideb sij aul,’ agenigal ak, niñid agebal agil ma niñnimib.

²⁷ Yad Bi Ñi ne onigain niñ ak, añim añim dil, kasin magil bol ak dai eim nib dai onid amib rek ak gek niñlig gi, onigain.

²⁸ Kimin kobri alap kimil midenigab ak, yakir apil mogim ginigal.

*Bi Ñi ne onigab niñ ak
(Mak 13:24-27; Luk 21:25-28)*

²⁹ “Pen miker kib nibak gi dam dai juek niñlig gi, pitb ak melik ma ginigab; takin ak melik ma ginigab; gap okok seb kab alan nib ju yonigab; tap seb kab ar alan okok, eim nib onid nib ginigab.

³⁰ Niñ nibak, Bi Ñi ne onig gek niñlig gi, seb kab ar alan ke lek, bin bi karip lim okok ke ke midébal rek niñil, sil agnigal. Bi Ñi ne Nap kilis ak dil, melik tep aknib ke sek seb bad ar sijak apek niñlig gi, niñnigal.

³¹ Akil magil kib agek niñlig gi, ejol ne okok ag yokek, bin bi ne, dinigain, agil ag lak okok dinig, karip lim wagin aul midéb midéb rek tigoj tigoj magilsek amil, dil nop donigal.

*Mab tauan ak niñnimib
(Mak 13:28-31; Luk 21:29-33)*

³² “Nibi nipiñ, mab tauan kas silip liñ, manj kilis ginig geb niñlig gi, pitb linig geb agil nipiñ.

³³ Nib ak rek, kisen tap agebin okok gek niñlig gi, “Bi Ñi ne adik gi onigab niñ ak miñi ulep yib midéb; won sñkol eñap midil, apjaknigab,” agil, niñnigabim.

34 Yad n̄ibep n̄inj̄id agebin, bin b̄i m̄ñi m̄idebal okok ma k̄imnígal, komiñ m̄idel n̄inj̄lig gi, tap n̄ib okok magiñsek ḡinigab.

35 Seb kab ar alan abe, l̄im dai waḡin aul abe k̄ir ḡinigab, pen m̄inim magiñ yad ma k̄ir ḡinigab.

Ñin akal yad Bi Ñi ne onigain ak, bin b̄i alap ma n̄inj̄ip, agak

(Mak 13:32-37; Luk 17:26-30,34-36)

36 “Yad won akal rek, ñin akal rek onigain ak, bin b̄i ma n̄ipal; ejol okok ma n̄ipal; yad ke God Ñi ak pen yad abe ma n̄ipin; Bapi ne ke nep n̄inj̄ip.

37 “Yad Bi Ñi ne adik gi onigain ñin ak, Noa m̄idek ñin ak gi m̄ideligipal rek nep gi m̄idenigal.

38 Birarik nep Noa m̄idek ñin n̄bak, ñig ak bin b̄i okok k̄rop di yip̄il ma yokak won ak, kiri tap n̄iblig gi, ñig n̄iblig gi, bin b̄i diliç gi, gi m̄idel n̄inj̄lig gi, Noa ñig magöb k̄ib m̄igan ak amek, ñig ap̄il k̄rop magiñsek di yip̄il yokak.

39 Pen kiri tap alap c̄inop ḡinigab agiñ ma n̄inj̄lak; ñig ak ap̄il k̄rop magiñsek di yip̄il yokek n̄inj̄lig gi nep n̄inj̄lak. K̄isen yad Bi Ñi ne onigain m̄inek, ñig akn̄ib rek nep ḡinigab.

40 Ñin n̄bak, b̄i omal wög dai okok wög gi m̄idenigair ak, b̄i alap d̄il, alap k̄irig ḡinigain.

41 Pen bin omal plaua ḡinig, wid magiñ pak j̄isip̄ik masip̄ik ligolig genigair ak, alap d̄il, alap k̄irig ḡinigain.

42 “Yad Bi K̄ib onigain ñin ak ma n̄ip̄im ak me, n̄inj̄ tep giñig gi m̄idenimib.

43 Bi karip nap nib ak, bi tap si dep ak won akal onigab ak nirkop, niñ tep girkop; karip ne pak ju lil miñgan adan amil tap ne okok si ma dirkop.

44 Nib ak rek, niibi git jin git midenimib. Mer ak, Bi Ni ne ma apeb agil, sakol padek git midenigabim niñ ak nep onigain.

Bi wög git ñeb ognap wög git tep gipal, ognap wög git tep ma gipal, agak

(Luk 12:14-48)

45 “Bi kib alap kanib amnig git, bi an wög git rep ginigab ak nop ag lili agnigab, ‘Bi wög yip git ñebal okok krop kod midlig git, tap magil krop nonim li tep git ñilig git midenimin,’ agil, amnigab.

46 Kisen adik git apil niñniigab, agak rek nep ginigab. Niñ niñil nop di tep yib gek niñlig git, bi wög git ñeb ne miñ miñ ginigab.

47 Yad nibep niñid agebin, nop ag lek, tap ne okok magilsek kod midenigab.

48 “Pen bi ne ag linigab nibak mid damil, bi kib miñi ma onigab, agil,

49 bin bi wög git ñeb ognap krop tapin magil pakil, amil bi ñig ñibil sakol ñopal okok eip nab sakil, tap ñibil, ñig ñibil git midenigab.

50 Bi wög gep nibak, bi kib kasek ma onigab, agil, sakol padek agil midenigab niñ ak nep, bi kib onigab.

51 Apil, nop git timel yib git, bin bi esek agil, “Cin Bi Kib bin bi ne midobin,” agil esek apal okok eip ag yoknigab. Ag yokek, kiri am meg magil su ribikil, sil aglig git nep midenigal.

25

Bin praj aknib wajrem alan, minim sid tikil agak

¹ “God bin bi dîl kod mîdenigab ñin nîbak, kesim agnig gebin ar aul rek gînigab. Bi alap bin dînig geb. Bin praj aknib wajrem alan tap kib ñîñig amnígal. Bin praj nîb okok, bi nîbak nop am kanib nab sînjak ñîñil poñid di dad karip onigabîn, agîl, lam ke ke dîl amnígal.

² Pen bin praj nîb okok, aknib mamid alan gos ñîñ tep gînigal; aknib mamid alan gos ñîñ tep ma gînigal.

³ Bin praj gos ñîñ tep ma gînigal okok, lam dîl, lam dagilep wel ognap sek ma dad amnígal.

⁴ Pen bin praj gos ñîñ tep gînigal nîb okok, lam dîl, lam dagilep wel ognap pag barol mîgan ak lîl, sek sek dad amnígal.

⁵ Pen bin praj nîb okok kiri magîlsekk amjakîl, kod mîdel mîdel, bi bin dînig gînigab ak kasek ma apenigab me, wiśin apek wiśin kîn amnígal.

⁶ “Pen kîslîm nab kib eyaŋ, bin bi ognap sîk agîl agnigal, ‘Bi bin dînig geb ak apeb. Nop am kanib nab sînjak ñîñil, poñid dowim,’ agnigal.

⁷ Nîb agenigal, bin ñon aknib wajrem alan nîbak magîlsekk warîkîl, lam wiik kiri okok gi tep gînigal.

⁸ Niг giл, bin gos ñîñ tep ma gînigal ñon ak, bin gos ñîñ tep gînigal ñon ak kîrop agnigal, ‘Lam cîn okok soñ gînig geb ak, wel ognap nîbi kam cînop ognap ñîm,’ agnigal.

9 Nıb agenıgal ak pen bin gos nıñ tep gınıgal ñon ak agnıgal, ‘Mer! Cın wel cın nıbepe ognap ñıñıgabın ak, wel cın ulep gınıgab. Nıbi wel tauep karıp alap okok amıl, nıbi ke tauım,’ agnıgal.

10 Nıb agenıgal, wel tauep karıp ak amnıgal magıl ak, bı bin dıñıg gınıgab ak apjaknıgab. Bin gos nıñ tep gınıgal ñon ak, bı nıbak eip karıp ñılık mıgan amel nıñlıg git, ne kıjon git ñıñıgab.

11 Kısen pen bin praj gos nıñ tep ma nıñrıgal ñon ak apjakıl agnıgal, ‘Bı kıb! Bı kıb! Cınop kıjon ak yıkan,’ agnıgal.

12 Agenıgal, agnıgab, ‘Yad nıbep nıñıd yıb agebin, yad nıbep ma nıpin,’ agnıgab,” agak.

13 Jisas mınım nıbak agıl bin bı okok kırop agak, “Nıb ak, nıbi Bı Kıb ak ñıñ akal aka won akal onıgab ak ma nıpmırek, nıñ tep git mıdenımıt,” agak.

Bı kıb alap bı wög git ñeb ne okok kırop manıñak, mınım sıd tıkıl agak

(Luk 19:11-27)

14 “Pen kesım dıñıg gebin ar aul rek gınıgab. Bı kıb alap karıp lım par kıb okok amnıg, bı wög git ñeb ne okok kırop sık agek apel, tap ne okok kod mıdelan, agıl, kırop ñıñıgab.

15-16 Bı ne nıb okok, wög gınıgal gınıgal rek nıñıl, manı nonım lıl, bı alap nop paip tausan ñıñıgab, alap nop tu tausan ñıñıgab, alap nop wan tausan ñıñıgab. Nil, ne am okok mıdek nıñlıg git, bı paip tausan dıñıgab ak, manı nıbak dıl, sıkım git dad amıl apıl git, manı sinıñ paip tausan dıñıgab.

17 Bî tu tausan dînîgab ak, ak rek nep, mani nîbak dîl, sîkim gi dad amîl apîl gił, mani sinîŋ tu tausan dînîgab.

18 Pen bî mani wan tausan dînîgab ak, damîl, kau dîl, lîm ñînîgab.

19 “Kîsen mîd damîl, bî wög gi ñeb nîb okok bî kîb kîri ak adîk gi apîl, mani ñîbin nîbak tari tari giłpal, agîl, kîrop ag nîñnîgab.

20 Ag nîjek, bî paip tausan dînîgab ak, mani ne ak dap ñîl agnîgab, ‘Bî kîb, nîñjan! Yîp mani paip tausan nep ñînak pen yad mani nîbak dîl, sîkim gi adîk madîk gi damîl, paip tausan mani sinîŋ dîpin me aul,’ agnîgab.

21 Agek, bî kîb ak nop pen agnîgab, ‘Tep giłp. Nak wög gi ñeb bî tep. Nak yîp wög gi tep gi ñîban ak me, niğ giłpan. Nak tap sîkol ak niğ gi tep giłpan ak, nep agen, tap kîb okok kod mîdenîgan. Nak apîl, karîp yad ak mîñ mîñ yîb giłlig gi mîdenîmîn,’ agnîgab.

22 “Bî mani tu tausan dînîgab ak, ak rek nep mani ne ak dap ñîl agnîgab, ‘Bî kîb. Yîp tu tausan nep ñînak pen yad mani nîbak dîl, sîkim gi adîk madîk gi damîl, tu tausan mani sinîŋ dîpin me aul,’ agnîgab.

23 Agek, bî kîb ak agnîgab, ‘Tep giłp. Nak wög gi ñeb bî tep. Nak yîp wög gi tep gi ñîban ak me, niğ giłpan. Nak tap sîkol ak niğ gi tep giłpan ak, nep agen, tap kîb okok kod mîdenîgan. Nak apîl, karîp yad ak mîñ mîñ yîb giłlig gi mîdenîmîn,’ agnîgab.

24 “Pen bî mani wan tausan dînîgab ak, mani ne ak dap ñîl agnîgab, ‘Bî kîb. Yad nep nîpin; nak

bı kal yıb. Bin bı nak ognap wög wari kiri gipal okok, nak yokop yig dap nıban.

25 Nak nıg gitpan rek, yad pırıkıl, mani nınak ak damıl, kau dıl, lım nınek midoligip ak, miñi mani nak dap nebin me aul,’ agnigab.

26 “Agek, bı kib ak agnigab, ‘Nak bı timel wög ma gep bı alap. Bin bı yip wög wari gipal okok, tap yokop yig dap nıbin, apan ar?

27 Nıb ak, nak mani yip aul dam beg pasbuk lipnap, miñi yad apıl mani sinij ognap sek yokop dipnep,’ agnigab.

28 Nıb agıl, bı ne ognap kiroq agnigab, ‘Nıg git ak, mani wan tausan nıbak ju dıl, bı ten tausan mideb ak nop nınimib.

29 Bin bı gep okok, kiroq ognap sek nel, dıl mid tep ginigal; pen bin bı gep mer okok, tap sıklol kiri mideb ak pılı git del, yokop midenigal.

30 Nıb ak, bı wög ma git nıbak nop dam kislim kib owip söj ar siñeyan yokem, bin bı meg magıl su rıbıkıl, sil aglig git midebal okok eip midej,’ agnigab,” agak.

Mimin kib agep nın ak

31 “Bı Nı ne Kin kib midil, melik tep aknib ke sek onigab nın ak, ejol okok magilsek eip apıl, sea Kin ne bisig midep ar ak bisig gek,

32 bin bı lim dai ke tigon tigon midebal rek magilsek apıl, udin yırık nop siñak mogim gel nınlig git, kiroq nonim li pis ak ke lıl, pis ak ke lıl ginigab. Bı kaj sipsip kaj meme mukep bı okok, kaj sipsip okok migan alap ke yokıl, kaj meme okok migan alap ke yokıl gitpal rek ak ginigab.

33 Bin bi kaj sipsip rek midebal okok ninjil, ninmagil yipid pis kid linigab; bin bi kaj meme rek midebal okok ninjil, ninmagil anidken pis kid linigab.

34 Ne Kij kib ak me, bin bi ninmagil yipid pis kid ne midenigal okok, kirop agnigab, ‘Bapi nibep di tep gip ak me, min min ginimib. Ne karip lim birarik ped okok gi lak nin ak, kau nibep ak gi lak. Apil, kau tep nibak dim.

35 Pen tari: yip yuan gek, tap magil nibim. Yip nig nen gek, nig nibim. Yad karip lim par okok nib apen, yip ag dil dam karip nibi ak lipim.

36 Yad walij ma midek, yip walij ak nibim. Yad tap gek, yip gi tep gipim. Min midenek, yip am nipim,’ agnigab.

37 “Nib agenigab, bin bi tep okok nop pen agnigal, ‘Bi Kib. Won akal nep yuan gek tap magil nibim? Won akal nep nig nen gek, nep nig nibim?

38 Won akal nak bi par okok nib rek apek, nep ag dil dam karip cin ak lipim? Won akal nak walij ma midek, nep walij nibim?

39 Won akal nep tap gak aka nak min midenak, nep am nipim?’ agnigab.

40 “Agenigal, Kij ak agnigab, ‘Mam yad yokop alap gi tep gipim ak me, yip gi tep gipim,’ agnigab.

41 Kirop nib agil, bin bi ninmagil anidken pis kid ne midenigal okok, kirop agnigab, ‘God nibep ninjil gos timel ninjeb. Ne Seten nop abe, Seten ejol ne okok abe, kirop yur gek ninjlig gi midelan, agil, kau mab ke yineb alap gi lak. Nibbi bin bi timel, yur kib dinigabim okok, yip kirig gil, mab

ke yineb kau n̄bak amn̄im.

⁴² Tari ḡinig: yip yuan gek, tap maḡil ma n̄ibek. Yip n̄ig nen gek, n̄ig ma n̄ibek.

⁴³ Yad par okok n̄ib apen, yip ag d̄il dam karip n̄ibi ak ma l̄ipek. Yad walij ma m̄idek, yip walij ma n̄ibek. Yad tap gak n̄in ak aka miñ m̄idenek n̄in ak, yip ap n̄ijil gi tep ma ḡipek,’ agn̄igab.

⁴⁴ “Agen̄igab, k̄iri nop pen agn̄igal, ‘Bi Kib. N̄in akal nak yuan m̄idenak, tap maḡil ma n̄inok? N̄in akal nep n̄ig nen gek, n̄ig ma n̄inok? N̄in akal nak par okok n̄ib apek, nep ma ag dinok? N̄in akal nak walij ma m̄idek, nep ma n̄inok? N̄in akal nep tap gak aka miñ m̄idenak, nep am n̄ijil gi tep ma ḡinok?’ agn̄igab.

⁴⁵ “N̄ib agen̄igal, Kin ak k̄rop pen agn̄igab, ‘Yad n̄ibep n̄ijid agebin, n̄ibi mam yad yokop alap gi tep ma ḡipim ak me, yip ak rek nep gi tep ma ḡipim,’ agn̄igab.

⁴⁶ N̄ib agil, k̄rop ag yokek amil, per nep yur gek n̄ijlig gi m̄idenigabal kau ak amn̄igabal; pen bin bi tep ne okok agek, k̄iri amil, per nep per nep komij m̄idep karip lim s̄ijak amn̄igabal,” agak.

26

Jisas nop titi giñ ñag pak lin, agil, kapkap ag n̄ijlak

(Mak 14:1-2; Luk 22:1-2; Jon 11:45-53)

¹ Jisas minim n̄bak agil, bi ne akn̄ib umigan alan okok k̄rop agak,

² “N̄ibi n̄ipim, n̄in omal midil, Pasopa n̄in kib ak miñi, agil, ap mogim giñ yokop m̄idenigal. Pen

kiri n̄ig ḡil ap mogim ḡil, yip Bi Ni ne ak, di gapman bi kib okok krop nil agnigal, ‘Nop mab bał alaŋ ñag pak l̄im,’ agnigal,” agak.

³ Pen God nop tap sobok gep bi kib okok abe, bi minim di bilocep okok abe, apil bi God nop tap sobok gep bi kib yib Kaiapas karip kib ne ak ap mogim ḡil,

⁴ Jisas nop titi ḡil, kapkap di cici l̄il, ñag pak linigabin, agil, minim ag li midelak.

⁵ Pen kiri aglak, “Pasopa tap niñeb yokop midep niñ aul, cin n̄ig gon, bin bi konjai nep midebal siñ aul pen pen ginimel rek lip. Nit ak, miñi k̄irig ḡil, niñ alap nop ñag pak lin,” aglak.

*Bin alap Jisas nabic cög nop wel li ñak
(Mak 14:3-9; Jon 12:1-8)*

⁶⁻⁷ Jisas karip tirig tiroq Betani am midil, Simon bi soi sapeb ned lak ak karip ne ak am bisig ḡil tap niñbelak. Tap niñbel niñlig git, bin alap wel ki tep oweq, mani kib taupal ak, barol sek dapil, Jisas nabic cög ar alaŋ son gak.

⁸⁻⁹ Son gek, Jisas bi ne okok niñel, cibur krop ak tiñmel gek, aglak, “Wel nibak damil mani kib d̄il, bin bi tap ma mideb okok krop ñeb rek ak, pen tari ginig n̄ig ḡil yokop son git?” aglak.

¹⁰ Minim niñbak agelak, Jisas ke niñil, krop agak, “Bin niñbaul ne yip git tep yib git ak, tari ginig niñ agebim?

¹¹ Bin bi tap ma mideb okok eip per midenigabim, pen yad eip per ma midonigabin.

¹² Bin bi k̄imel, cip tigel ginig, wel li nil dam tigel gitpal. Yip tigel ginig gebal ak me, ne wel niñbak miñ gon yip li niñb.

13 Pen yad nıbep nıñıd agebin, kisen karıp lım wagın aul ke tıgon tıgon magılsek, mınım tep yad ak aglıg git, bin nıbaul nıg gosıp ak kesim dılıg git, gak nıbak saköl ma gınigal,” agak.

*Judas Jisas nop mımiç nıñak
(Mak 14:10-11; Luk 22:3-6)*

14-15 Ñın nıbak, Jisas bı ne Judas Iskariot, Jisas nop kain git dam ñen, ñag pak lılañ, agıl, God nop tap sobok gep bı kib okok kırop agníg amnak. Amıl agak, “Yad Jisas nop kain git dapıl nıbep ñıñigain ak, yip pen tap tari ñıñigabım?” agak. Agek, nop silpa magıl ñın juıl nokım alap adık git dam aknıb wajrem alan (30) ñılkak.

16 Ñelak, Judas ne, “Yad titi git Jisas nop mımiç gen, nop di cici lıl dad amniłañ,” agıl, gos ak nıñ midek.

*Jisas bı ne okok eip Pasopa tap ñıñlak
(Mak 14:12-21; Luk 22:7-13,21-23; Jon 13:21-30)*

17 Kisen tap ñıñeb kib Bred Yıs Ma Mıdeb agölögipal ñın ak wagın gek, ñın sabdan ak nep, bı ne okok Jisas midek sıñak apıl aglak, “Pasopa sipsip ñılik pak ñıñigabin ñın ak ulep mideb. Nıb ak, cın karıp akal amıl tap ñıñigabin okok git li tep gin?” aglak.

18 Agelak, kırop agak, “Nıbi taun kib ak amıl, bı alap mideb sıñak karıp ne amıl nop agnímıt, ‘Mınım ag ñeb bı agıp, “Ñın yad ak ulep mideb ak me, bı yad okok eip kaj sipsip ñılik pak dagıl ñıñigabin karıp nak ak,” agıp, agnímıt,” agak.

19 Jisas nı̄b agek, bı̄ ne okok agak rek nı̄ñıl, amıl kaj sipsip nı̄bak karıp nı̄bak pak dagıl, gı̄ lı̄ tep gelak.

20 Dı̄gep won ak, bı̄ ne aknı̄b umı̄gan alan okok eip bı̄sı̄g gıl,

21 tap ñı̄blı̄g gı̄ agak, “Yad nı̄bep nı̄ñı̄d agebin, nı̄bi bı̄ alap yı̄p kain gı̄ dam amnı̄gab,” agak.

22 Agek, bı̄ ne okok gos par lı̄l, nokı̄m nokı̄m nop ag nı̄ñı̄g gı̄ aglak, “Bı̄ Kıt! Yı̄p ageban aka?” aglak.

23 Agelak, agak, “Bı̄ yad eip kı̄nañ mı̄gan nokı̄m tap ñı̄bobır aul, yı̄p kain gı̄ dam amnı̄gab.

24 God Mını̄m ak bı̄rarık nep ūu kıl tı̄kıl aglak rek, yı̄p kain gı̄ damıl, ñag pak lel kı̄mnı̄gain ak, pen bı̄ yı̄p kain gı̄ dam amnı̄gab ak, God bı̄ nı̄bak nop gı̄ tı̄mel gı̄nı̄gab. Nonı̄m nop ma tı̄k dopkop ak tep. Pen tı̄k dapek, mı̄dlı̄g gı̄ nı̄g gı̄nı̄gab ak, kı̄sen yur kı̄b yı̄b dı̄nı̄gab,” agak.

25 Agek, bı̄ ne Judas, nop kain gı̄nı̄g gak bı̄ nı̄bak agak, “Mını̄m ag ñeb bı̄. Yı̄p ma ageban aŋ?” agak. Agek, agak, “Me nep agebin,” agak.

*Jisas bı̄ ne okok kı̄rop bred ñı̄g wain ñak
(Mak 14:22-26; Luk 22:14-20; 1Ko 11:23-25)*

26 Tap ñı̄b mı̄dlı̄g gı̄, Jisas bred dıl, God nop tep agıl, tı̄ panjıl, bı̄ ne okok kı̄rop ñı̄lı̄g gı̄ agak, “Nı̄bi dı̄ ñı̄ñı̄m. Ak mı̄b goŋ yad,” agak.

27 Nı̄b agıl, ñı̄g wain kap ak, ak rek nep dıl, God nop tep agıl, kı̄rop ñı̄lı̄g gı̄ agak, “Nı̄bi magı̄lsek ñı̄ñı̄m.

28 Ak lakañ yad soŋ gı̄ yonı̄gab ak. Soŋ gı̄ yapek, God bı̄rarık okok agak mını̄m ak kı̄lis gek

amnigab. Sonj gi yapek, bin bi konai nep tap si tap t̄mel gipal okok, God niñil kiriñ giniñgab,” agak.

²⁹ Nib agil agak, “Yad nibep agebin, niñg wain aul miñi ognap sek ma niñngain. Kisen, God bin bi d̄l seb kab ar alañ siñak kod m̄denigab niñ ak nep, yad nibep eip niñg wain kisen niñngain,” agak.

³⁰ Nib agil, bi ne okok eip God yib dap raneb kimep alap aglig gi, Olip D̄im amniñlak.

Jisas Pita nop agak, “Jisas nop ma n̄ipin,’ agnigaban,” agak

(Mak 14:27-31; Luk 22:31-34; Jon 13:36-38)

³¹ Jisas agak, “God Miñim ak nu kıl tikil aglak, ‘Yad bi kaj sipsip miñkep ak nop pak len, kaj sipsip ne okok magilsek pırık gi amnigal,’ aglak.

Aglak nibak me, miñdek kisl̄im nab eyan nibi magilsek yip kiriñ gił, pırık gi amnigabim.

³² Pen yad kimir warikil, karip lim Galili ned amenigain, nibi sain niñigabim,” agak.

³³ Agek, Pita agak, “Bi magilsek nep kiriñ gił, kid niñimel rek lip, pen yad niñ ma giniñgaiñ,” agak.

³⁴ Agek, Jisas pen agak, “Yad nep miñim niñid agebin, kisl̄im nab eyan kilokil sik ma agnigab won ak, ‘Jisas nop ma n̄ipin,’ agil, yip omal nokim agnigan,” agak.

³⁵ Agek, Pita kilis yib gił agak, “Yip ñag pak linig, ñag pak linigal ak pen, ‘Jisas bi yad mer,’ agil ma agnigain,” agak. Jisas bi ne magilsek ak rek nep Pita agak rek nep aglak.

*Jisas God nop sobok gi midek
(Mak 14:32-42; Luk 22:39-46)*

36 Jisas bı̄ ne okok eip mab wög dai Getsemani amił, bı̄ ne ognap kırop agak, “Nı̄bi sı̄njaul bı̄sığ mı̄denimib. Yad sı̄n adan amił, Bapi nop sobok gılıg gī mı̄denı̄gain,” agak.

37 Nı̄b agıl, Pita eip, Sebedi nı̄t ne omal Jems Jon eip kırop poj dıl amnak. Amlıg gī, Jisas ne gos par lılıg gī,

38 kırop yakam agak, “Mı̄dmagıl yıp ak pı̄njal nı̄l nep lıp ak, kımnım rek lıp. Nı̄bi sı̄njaul mı̄dıl, yıp kod mı̄denimib,” agak.

39 Nı̄b agıl, kırop nı̄b sı̄njaç ag lıl, ne yokop ulep ped sı̄njaç amił, kıbor kıyan gīl, mılık dai ak dı̄ lım eyan lıl, God nop sobok gīl agak, “Bapi, tap yıp gınıg geb nı̄bak, mer agnıg, mer agnímın. Pen yad gos nı̄pin ar ak ma gınımın; gos nak ke nı̄pan ar ak rek gınımın,” agak.

40 Nı̄b agıl, adık gī apıl nı̄njaç, bı̄ ne okok wiśin kinelak. Jisas Pita nop agak, “Nı̄bi aua nokım alap nep yıp ma kod mı̄debim ar?

41 Tap tı̄mel gjı̄jn rek lıp, agıl, God nop sobok gılıg gī mı̄denimib. Gos nı̄bi ak gınımib rek lıp ak pen mı̄b gonj ak nep masos gīp,” agak.

42 Jisas nı̄b agıl, kauyan am Nap nop sobok gīl agak, “Tap yıp gınıg geb yur dı̄nıg gebin ak, kırıg gep rek ma mı̄deb ak, abramek gañ; gos nak ke nı̄pan ar ak rek gınımın,” agak.

43 Nı̄b agıl, kauyan adık gī apıl nı̄njaç, bı̄ ne okok udın ma nı̄n mı̄delak; wiśin kinelak.

44 Pen ne adık gī amił, Nap nop ned sobok gak rek nep, kauyan sobok gīl,

45 adık git apıl, bi ne okok kırop agak, “Nībi masos gek, kin midebim ar? Bi ognıl, nīnım! Bi yıp kain git, Bi Nīt ne bi tap si tap timel gitpal okok kırop nīnig geb.

46 Warikem amnın! Nīnım! Bi kain gitp bi apeb aul,” agak.

*Judas Jisas nop kain git dad amnak
(Mak 14:43-50; Luk 22:47-53; Jon 18:3-12)*

47 Jisas minım agek nīnlig git, bi ne aknib umigan alan alap, Judas, bi God nop tap sobok gep bi kib okok abe, bi minım tig bilocep okok abe, nop aglak rek, bi kiri konjai nep dil apjakak. Kiri tu par kid ognap, yır pakep ognap dil, olak.

48 Judas ned kırop ag lıl agak, “Yad bi alap nop am ag wasu dil, di bom sılık, milik nībenim ak, bi me ak, agil, nop di cici linimib,” agak.

49 Pen Judas ne Jisas midék sijak kasek nep apjakil, “Minım ag neb bi, nak mideban?” agit, nop milik nīnaj.

50 Nīg gek, Jisas agak, “Bi aul. Tap ginig geban ak kasek gan!” agak.

Agek, bi Judas eip olak okok Jisas nop di cici lıläk.

51 Jisas di cici lel nīnlig git, Jisas bi ne alap tu par kid ne ak lip git dil, bi God nop tap sobok gep bi kib yib ak wög nop goligip bi ak, nop timid pis kid ak pis nep tib git rik yokak.

52 Nīg gek, Jisas nop agak, “Tu par kid dipan ak adık git ligek migan eyan yokek yowan. Bin bi tu par kid dil pen pen ginigal okok, ar nibak nep kimnigal.

53 Yad ‘Bapi ake!’ agebnep, ne kasek nep ejol yakam ke ke aknib umiğan alan rek ag yokek, apil yip kod mideblap.

54 Pen birarık nep God Minim ak nu kıl tikil, yip nib nib gil kimnigab aglak ak me, nig giniminj. Yad ar alap ke genigain ak, yipid gil ma ginigab,” agak.

55 Pen bi nop dinig olak nib okok kirop agak, “Yad per am God sobok gep karip ak bisig midil, bin bi okok kirop minim ag nibin ak pen yip ma dippim. Mini pen, tu par kid sek, yir pakep sek dapil, bi tap si dep rek ak yip dinig opim.

56 Nibi gebim nibak, God minim agep bi okok God Minim nu kıl tikil aglak rek nep gebim,” agak.

Pen won nibak, Jisas bi ne okok magilsek nop kiriq gil pirik gi amnilak.

Juda Kansol Kib bi okok Jisas nop minim kib aglak

(Mak 14:53-65; Luk 22:54-55,63-71; Jon 18:13-14,19-24)

57 Pen God lo minim ag neb bi okok abe, bi minim tig bilocep okok abe, ap mogim gi midelak bi Kaiapas God nop tap sobok gep bi kib yib ak karip ne sijak me, Jisas nop di cici lil, dam karip nibak amnilak.

58 Pen Pita ne kisen kisen amil, karip soej ar ak midil, God sobok gep karip polisman okok eip bisig gil, tari rek ginigal agil, niñ midek.

59 Bi God nop tap sobok gep bi kib okok abe, Juda Kansol kib bi okok abe aglak, “Cin bi minim esek agep bi ognap kirop ag niñon, kiri minim

ognap agel, yipid gil midek, minim ij me ak, agil, Jisas nop ntag pak lin,” aglak.

60 Nib aglak ak pen minim nibak ke ke amek, Jisas nop ntag pak lep wagin alap ma midek.

Nig gak ak pen kisen bi omal apil agrek,

61 “Bi nibaul agak, ‘Yad God sobok gep karip ak ti paq yokil, midak nin omal nokim kauyan git linigain,’ agak,” agrek.

62 Nib agerek, God nop tap sobok gep bi kib yib ak Jisas nop agak, “Minim nep agebir ak, nak pen alap ma agnigan ar?” agak.

63 Agek, Jisas pen minim alap ma agak. Nig gek, bi God nop tap sobok gep bi kib yib ak agak, “Mini minim kib agnig midobin aul, minim tom ma agnimin. God per komij mideb ak, ak rek nep niy mideb. Nib ak, cinop yipid gil agnimin: nak Mesaia ak, God Ni ne aka mer?” agak.

64 Agek, Jisas pen agak, “Me nak ageban ak. Pen nibi magilsek niyim! Yad nibep agebin, yad Bi Kib kiliis ke sek ak ninmagil yipid pis ar ne midil, seb bad ar sijak amil, lim dai wagin aul apenigain ak niyigabim,” agak.

65 Jisas nib agek, bi God nop tap sobok gep bi kib yib ak, walij ne okok ke tig bili git agak, “Ne God yib ak tib juosip niyim! Nib ak, bin bi ognap krop ma ag niyigabim. Ne git timel git ak mises agip me ak.

66 Aka nibi gos tari niyebim?” agak. Agek, kiri pen aglak, “Me agip me ak; ne kiman nokim,” aglak.

67 Nib agil, milik jo milik nop ak kintik ntag nigli git, paklig git, gilak. Ognap Jisas nölep won ne

pırau karık ñıl, mıkem ne okok paklıg gi,

⁶⁸ aglak, “Nak Mesaia ak, bı an nep pakeb ak, cınop agek nıñın,” aglak.

Pita, “Jisas nop ma nıpin,” agak

(Mak 14:66-72; Luk 22:56-62; Jon 18:15-18,25-27)

⁶⁹ Pen Pita mınım kıb agep karıp mıs ar eyanı
bısig mıdeklak ak me, bı God nop tap sobok gep
bı kıb yıb ak nop wög goligip pai alap apıl, nop
agak, “Nak Jisas bı Galili nıb ak eip mıdesir,”
agak.

⁷⁰ Agek, Pita bin bı okok magılsek nıñ mıdel
nıñlıg gi, agak, “Mınım nak ageban ak adı ma
nıpin,” agak.

⁷¹ Nıb agıl, warıkıl, am kıjıon wagın sıñak
mıdeklak nıñlıg gi, bin karıp nıbak wög goligip
alap apıl, Pita nop nıñıl, bin bı mıdelak okok
kırop agak, “Bı aul ne bı Jisas Nasaret nıb ak eip
mıderek nıpin,” agak.

⁷² Agek, Pita we ñıl agak, “Yad nıñıd yıb agebin,
bı agebım nıbak adı ma nıpin,” agak.

⁷³ Sıkol magıl alap mıdıl, bin bı Pita eip jak
mıdelak okok nop aglak, “Nıñıd nep agobın. Nak
bı kıri alap. Meg mıgan kıri agebal rek, nak abe
ak rek nep ageban,” aglak.

⁷⁴ Agelak, Pita pak bleble gił agak, “Yad nıbep
nıñıd yıb agebin. Mer ak, God yıp yur mab
níñimíñ tep. Bı nıbi agebım nıbak adı ma nıpin!”
agak. Nıb agek nıñlıg gi, dai kıllokıl ak gaul gak.

⁷⁵ Kıllokıl ak gaul gek, Pita Jisas mınım nop
ned agak nıbak gos nıñıl, gos par nıñak. Tari
gınıg: Jisas ned agak, “Kıllokıl gaul ma gınıgab

won ak, ‘Jisas nop ma n̄ipin,’ aḡıl, ȳıj omal nokim agnigan,” agak. Gos n̄ibak n̄injil me, gos par n̄injil, m̄is am̄ıl, s̄ıl k̄ib agak.

27

Jisas nop dam gapna Pailot nop n̄ilak (Mak 15:1; Luk 23:1-2; Jon 18:28-32)

¹ Karıp kisen t̄ikak n̄injil, God nop tap sobok gep b̄ı k̄ib okok abe, b̄ı m̄inim t̄ig b̄ılokep okok abe, m̄inim ag n̄inj ag n̄inj ḡıl, m̄inim ag ar nokim l̄ıl, Jisas nop n̄ag pak l̄ın, aglak.

² N̄ıb ak, Jisas nop nag l̄ıl, damıl gapman b̄ı k̄ib gapna Pailot nop n̄ilak.

Judas m̄iñ n̄iñak (Apo 1:18-19)

³ Pen Jisas nop m̄inim k̄ib aḡıl, n̄ag pak l̄inig gelak n̄injil, Judas, tari ḡinig Jisas nop m̄imig n̄ipin, aḡıl, kab maḡıl dak ak, b̄ı God nop tap sobok gep b̄ı k̄ib okok abe, b̄ı m̄inim t̄ig b̄ılokep okok abe, k̄rop ju dam n̄inim, aḡıl, God sobok gep karıp ak amnak.

⁴ Am̄ıl, kab maḡıl n̄ıb okok k̄rop n̄ılıg ḡı agak, “Jisas ḡı t̄imel ma ḡıp ak pen yad nop m̄imig n̄ipin ak, m̄idak k̄imnigab. N̄ıb ak, yad tap si tap t̄imel ḡipin,” agak. Agek, k̄iri aglak, “Ak tap c̄in mer. Nak ke nep n̄ig ḡipan,” aglak.

⁵ Agelak, Judas kab maḡıl n̄ilak n̄ibak God sobok gep karıp m̄igan ak d̄ı yokıl, am̄ıl m̄iñ n̄iñak.

⁶ B̄ı God nop tap sobok gep b̄ı k̄ib okok, kab maḡıl n̄ibak d̄ıl aglak, “Kab maḡıl n̄ibaul, b̄ı n̄ag

pak lín, agíl, mímig gínok ak me, God nop níjín rek ma líp,” aglak.

7 Níb agíl, mímim ag níj ag níj gíl aglak, “Bí par okok níb apíl kímel, dam tigel gíjín ak, lím dai migan alap tauíl tigel gín,” agíl, am bí alap makjak díl tin cög golígip lím dai migan níbak taulak.

8 Lím dai migan níbak, mímig píñil nílak kab magíl ak díl taulak ak me, kísen bin bí lím dai migan níbak, yíb “Lím Mígan Lakañ Sek” aglak. Míni ak rek nep lím dai migan níbak, yíb “Lím Mígan Lakañ Sek” apal.

9 Pen kíri lím dai taulak níbak, bí God mímim agep Jeremaia ned agíl ñu kíl tíkak rek nep gílak. Ne God Mímim ak dai alap ñu kíl tíkíl agak, “Kíri kab magíl silpa níñ juíl nokím alap adík gi dam aknib wajrem alaŋ (30) ak, Juda bí aglak kab magíl ak yíg damíl,

10 bí makjak díl tin cög golígip lím dai migan níbak taulak. Bí Kíb yíp agak rek nep gílak,” agak.

*Gapna Pailot Jisas nop ag nínjak
(Mak 15:2-5; Luk 23:3-5; Jon 18:33-38)*

11 Jisas nop damíl, gapman bí kíb Pailot midek sínjak amel níñlig gi, gapna Pailot Jisas nop agak, “Nak Juda kai kinj kíb kíri mideban aka?” agak. Agek, Jisas pen agak, “Me nak ageban me ak,” agak.

12 Pen bí God nop tap sobok gep bí kíb okok abe, bí mímim tíg bílokep okok abe, nop mímim ognap agelak, ne pen mímim alap ma agak.

13 Nıg gek, gapman bı kıb Pailot nop agak, “Mınım pen pen agıl, mınım ke ke agebal ak, nak ma nıpan ar?” agak.

14 Agek, Jisas mınım pen alap ma agek, Pailot gos par yıb nıŋak.

*Juda bin bı okok, Jisas nop ñag pak lı̄m, aglak
(Mak 15:6-15; Luk 23:13-25; Jon 18:39-19:16)*

15-19 Pen Pailot ne bı kıb mınım tı̄g bılokep sea ar ak bısig mı̄deklı̄g gī, bine mınım alap agek, apek agak, “Yad mı̄darık nep kıslım eyan wı̄sın nı̄pin, bı mınım kıb ageban bı ak bı tep. Nop mınım kılı̄s ma agnımın. Yad wı̄sın nı̄pin nı̄bak, gos par yıb nı̄nebin,” agak. Pen Pailot gos ne ke okok nep nı̄ŋak, Jisas tap tı̄mel alap ma gak; bı kıb okok nep nop nı̄ŋel mılı̄k yowıp dopal. Nı̄b ak, yad titi gīl, nop ag yoken amnaŋ, agıl, gos ak nı̄ŋak.

Pen Rom gapna bı kıb ak per mı̄ nokım nokım Juda kai Pasopa nı̄n kıb ak, kırop bı nagı̄man kırı̄ ke ag nı̄ŋölgīpal ak, yokop wı̄sib yokoligip. Nı̄n nı̄bak, bı tı̄mel yıb alap mīn mı̄deklı̄; yıb ne ak Barabas. Bin bı konjai nep ap mogım gelak okok, Pailot kırop agak, “Nı̄bep bı akal yokop ag yoknım? Jisas, Mesaia apal bı ak aka Barabas nop ag yoknım?” agak.

20 Agek, bı God nop tap sobok gep bı kıb okok abe, bı mınım tı̄g bılokep okok abe, bin bı konjai mı̄delak okok kırop aglak, “Nı̄bi Pailot nop agem, ne Barabas nop wı̄sib yokıl, Jisas nop ñag pak lı̄nımın,” aglak.

21 Pen Pailot bin bı ap mogım gī mı̄delak okok kırop agak, “Bı omal aul, bı an nop wı̄sib

yoknım?” agak. Agek, kiri pen aglak, “Barabas nop wıṣib yukan,” aglak.

²² Agelak, Pailot agak, “Nıb agebım ak, Jisas Mesaia ak apal ak, nop tari gınım?” agak.

Agek, kiri magılsek aglak, “Nop mab bak alan ñag pak lılañ!” aglak.

²³ Agelak, Pailot agak, “Pen tari? Ne tap tari tap git timel git?” agak. Agek, mınım agak ak ma nıñıl, mınım dap ranıl aglak, “Nop mab bak alan ñag pak lılañ!” aglak.

²⁴ Agelak, Pailot gos nıñak, mınım yad ma dınıgal; pen mınım ognap sek kırop ag ñen, pen pen paknımel rek lıp, ag gos nıñak. Nıg gos nıñıl, bin bi okok udın yırik ar kiri sıñak, nıg dıl nınmagıl kıl ne nıg li yoklig git, kırop agak, “Bi nıbaul nop ñag pak lıniğ gebım ak, mınım nıbak yıp ma onıgab; nıbepe ke adık git nıniğab,” agak.

²⁵ Agek, bin bi okok magılsek aglak, “Ak cıp kımıç cını ke! Lakañ ne cınop apıl, nı cın okok amnígab! Mınım nıbak, cın abe, nı pai cın okok abe onıgab!” aglak.

²⁶ Nıb agelak, Pailot kırop Barabas nop wıṣib yokıl, Jisas nop ami bi ne okok ñak nıñıl kiri nag di Jisas paklak. Nıg gel, Pailot ne Jisas nop mab bak alan ñag pak lılañ, agıl, ami bi ne okok kırop ñak.

*Ami bi okok Jisas nop ag julak
(Mak 15:16-20; Jon 19:2-3)*

²⁷ Gapna Pailot ami bi ne okok Jisas nop dıl, dam karıp kıl kiri ak amił, ami bi yokop okok kırop magılsek sık agel,

28 ap mogim gıl, walıj nop ak tıg juıl, walıj sapai, bı kıb yıbal rek alap dapıl, nop yım nıłlak.

29 Yım nıł, nag nıu nıu sek okok dapıl, kiŋ kai tol gıpal rek usajıl bad alap gıl, nop tol gı nıł, bı kıb okok yır dıpal, agıl, gamıl par alap dı Jisas nop nıñmagıl yıpid kıd ne ak nıł, apıl nop kogım yımıl, ag julıg gı aglak, “Bı kıb nak apeban? Juda kai kiŋ kiri nak apeban?” aglak.

30 Nıb agıl, nop kıñık nıagıl, gamıl par nıbak ju dıl, nop nabıc cög ar alan paklak.

31 Pen Jisas nop nıg gıl ag juıl, walıj sapai nop yım nıłlak ak tıg ju yokıl, walıj ne ke yım nıł, nop mab bak alan nıag pak lıníg, poṇıd dı dad amnıłlak.

*Jisas nop mab bak alan nıag pak lıłlak
(Mak 15:21-32; Luk 23:26-43; Jon 19:17-27)*

32 Kanıb nab okok amlıg gı nıñlak, Sairini taun nıb bı alap apek. Yıb ne ak Saimon. Nop nabıñ pakıl, kılıs gıl aglak, “Jisas nop nıag pak lınígabın mab kros aul dad noñ,” aglak.

33 Agel, ne dılıg gı, karıp lım Golgota dım amnıłlak. Golgota agölüğıpal ak mınım wagın ak, “Cıp Nabıc Cög Tıñıl.”

34 Pen dım nıbak amjakıl, ami bı okok nıg wain dıl, nıg silek alap dıl, sek tıg adık madık gıl, Jisas nop nıelak, pen ne nıb nıñıl kırıg gak.

35 Jisas nop mab bak alan nıag pak lıłlak, walıj nop okok nonım lı ke ke dıníg, sadu rek gıl dıłlak.

36 Nıg gıl, Jisas nop mab bak alan nıag pak lıłlak wagın sıñak bısig gıl, kod nıñ mıdelak.

37 Jisas nop nıag pak lıłlak, mab bak alan nıu kıl tıklak:

Bİ AUL JISAS, JUDA KAI KIN KIRI ME AUL.

38 Pen Jisas nop ñaq pak lıl, bı tap si dep omal, alap pıs kıd, alap pıs kıd, ñaq pak lılak.

39-40 Bin bı kanıb nıbak ar ap ran ap yap gelak okok, kımig cög gor mar gıl, nop ag juıl aglak, “Nak God Nı ne rek! God sobok gep karıp ak tıg wal gı yokıl, ñın omal nokım kauyaŋ gı lıniğan ak me, mab kros bak alan kırıg gıl yapek cın nıñin!” aglak.

41 Bı God nop tap sobok gep bı kıb okok, bı lo mınım ag ñeb bı okok, bı mınım tıg bılokep okok, kiri ak rek nep nop ag juıl aglak,

42 “Bin bı ognap kırop gosıp komıñ ambal, pen ne ke nıg gınimıñ rek ma lıp. Isrel Kin kıb cın ak, mab kros bak alan kırıg gıl, lım wagıñ aul yapek, nıñid agıp, agıl, nop nıñ dın.

43 Ne God nop nıñ dıl agıp, ‘Yad God Nı ne,’ agıp. God ne ke ak rek nep gos nıñenigab ak, mıñi apıl, nop dı komıñ yokaŋ,” aglak.

44 Bı tap si dep Jisas eip ñag pak lılak bı omal, kiri ak rek nep, nop mınım tımel nıbak rek nep agrek.

Jisas kımak

(Mak 15:33-41; Luk 23:44-49; Jon 19:28-30)

45 Ñın nıbak pıb nab epel won ak, kıslım apıl, mıd damıl, pıb kim gak won ak kauyaŋ melık gak.

46 Pıb kim gak won ak, Jisas sık kıb agıl agak, “Eli, Eli, lama sabaktani,” agak. Agak nıbak, “God yad. God yad. Yıp ti gınig kırıg gıpan?” agak.

47 Nib agek, bin bi ognap ulep nib siŋak midelak okok niŋil aglak, “Bi nibaul bi God minim agep Ilaija nop sič ageb,” aglak.

48 Nib agil, bi alap am tap dai wiš sain rek bad alap di dapil, ničg wain siček ak tauil, gamil par alap dil, kabis niagil, nién niŋaŋ agil, niak.

49 Nič gil nek, bi ognap aglak, “Kiričgan! Kapkap niŋ midon. Ilaija apil, nop di komiŋ yokničab aka?” aglak.

50 Pen Jisas kauyaŋ sič kib agil, kaun ne God nop niak.

51 Won nibak nep, walij par kib God sobok gep karip ničlik mičan eyaŋ, kičoŋ pak pičin gilak ak, nab eyaŋ pak bil bil gil pis kid ke pis kid ke amnak. Nič gek niŋlig gi, monmon dil, kab okok pawikil,

52 cip kab mičan tičel gil pak pičin gilak okok, mičan yikil, God bin bi siŋ ne ned kičlak tičel gilak okok, koŋai nep gek, kauyaŋ wariklak.

53 Warikil, kab mičan okok kirič gi söŋ amił, Jisas warikak niň ak kiri taun kib tid Jerusalem amelak, bin bi koŋai nep kirop miſen lel miſen niŋlak.

54 Pen monmon dil, tari tari gak ak niŋil, ami bi kib ak abe, bi ne okok eip midelak okok abe, kiri jel gek pičikil, midmagil kiri amek niŋlig gi, kiri aglak, “Yaye! Bi aul ne God Ni ne niŋid yib!” aglak.

55 Pen bin koŋai nep apil, ke ke siŋak midil, niŋ midelak. Bin nib okok Jisas nop gi niŋig Galili nib olak.

56 Bin m̄idelak n̄ib okok alap Maria Magdala ak, alap Jems eip Josep eip nonim Maria ak, alap Sebedi n̄i ne omal nonim ak.

Josep ne Jisas m̄ib goj dam kab m̄igan alap t̄igel gak

(Mak 15:42-47; Luk 23:50-56; Jon 19:38-42)

57-58 Bīt̄ gep ȳib alap, Josep, Arimatia taun n̄ib ak, ne Jisas bīt̄ ne alap m̄idek. Bīt̄ n̄ibak, Jisas k̄im̄ib n̄in̄jil, d̄igep d̄igep won ak apil, gapna Pailot nop, Jisas m̄ib goj ak d̄in̄im aka agek, Pailot yau agil, bīt̄ ne okok k̄rop agek, Josep nop n̄it̄lak.

59 Jisas m̄ib goj ne ak Josep nop n̄el, ne walij t̄id tep alap d̄il, c̄ip se par ak magilsek kom s̄ilok yokil,

60 dam kab m̄igan k̄isen nep alap, ȳipe t̄igel ḡin̄gal, agil, piñil jirik l̄ilak m̄igan ak t̄igel git̄, kab salai k̄ib alap dīt̄ go ga gīt̄ dam k̄ijon piliñ git̄ amnak.

61 Bin omal m̄iderek, bin alap Maria Magdala, bin alap Maria alap. Bin Maria omal apil n̄in̄ m̄iderek n̄in̄lig git̄, Josep n̄ig git̄ t̄igel gak.

Ami bīt̄ okok c̄ip se t̄igel git̄lak kab m̄igan ak kod m̄idelak

62 Jisas k̄imek t̄igel git̄lak n̄in̄ n̄ibak, God nop tap sobok gep bīt̄ k̄ib okok abe, bīt̄ Perisi okok abe, God nop sobok ḡin̄ig n̄in̄ ak tol, agil, tap gīt̄ dap jin̄ git̄lak. Pen m̄inek, God nop sobok ḡin̄ig n̄in̄ k̄iri ak me, gapman bīt̄ Pailot m̄idek s̄in̄jak amnilak.

63 Amil aglak, “Bīt̄ k̄ib. Bīt̄ esek agep n̄ibak agak, ‘Yad k̄im̄il, n̄in̄ omal nokim̄ ak warikn̄igain,’ agak.

64 Nib ak, nak bi ognap agek, nin omal nokim cip tigel ak kod midenimel. Mer ak, bi ne okok apil, cip se par ak si dil, bin bi okok krop esek agil agnigal, ‘Ne kauyan warikip,’ agnigal. Nit gel, Jisas ned minim esek agak ak tap sikkol; kiri kisen minim esek agnigal ak kib yib ginigab,” aglak.

65 Agelak, Pailot krop agak, “Nib ak, nibi ami sikkop bad alap dil, cip tigel gilak okok amil, gos nibi ke ninj tep gil, cip tigel kab li wos gem, ami bi kod ninj midenimel,” agak.

66 Agek, Juda bi kib nib okok amil, kijon pilinj gilak kab kib ak uren rek gil, ami bi bad alap krop agel, kiri nib sijak kod ninj midelak.

28

Jisas warikak

(Mak 16:1-10; Luk 24:1-12; Jon 20:1-10)

1 Minek karip tik dam lek ninjlig git, bin omal Maria Magdala abe Maria alap abe kiri amil, Jisas nop tigel gilak sijak ninjning amintrek.

2 Won nibak monmon kib yib dek ninjlig git, ejol alap seb kab ar alaŋ nib apil, Jisas nop tigel gil kab salai pilinj gilak ak, tig ju bak sijak yokil, ar nibak bisigak.

3 Ejol nibak, milik dai ne melik melik gilig gi midék. Walij ne ak, tid tep yib ak lak.

4 Pen ami bi ninj midelak okok, nop ninjil, jel gek pirkil, jep jep dil, kimil rek midelak.

5 Pen ejol ak bin omal krop agak, “Ma pirknimir! Yad nippin, niri mal Jisas mab bak alaŋ n̄ag pak l̄lak ak nop ninj ajebir.

6 Ne sijaul ma mideb. Ned agak rek, midarik nep kauyan warikil amil. Pen niri apil, nop dam lilkak kau ar ak niyil,

7 kasek amil, bi ne okok krop agnimir, ‘Jisas kauyan warikil Galili ameb. Nibi bi ne amil nop nib okok niyngabim,’ agnimir. Minim nibak nep nirep ag niyng opin,” agak.

8 Nib agek niyil, bin omal pirkrek ak pen min gilig git, cip tigel nibak kasek krig git, bi ne okok krop agnig kasek amnirek.

9 Kanib nab okok amerek niyngit, Jisas krop mal nabiq pakil agak, “Niri midebir?” agak. Agek, kiri mal ap kogim yimil, tob ne di wos git, yib ne ak ager ar amnak.

10 Jisas krop mal agak, “Ma pirknimir! Niri amil mam sikop yad okok krop agnimir, ‘Galili amil Jisas nop niyngabim,’ agnimir,” agak.

Ami bi okok am Jisas tikjakip minim ak aglak

11 Bin omal, kanib nab okok amer niyngit, ami bi niy midelak okok ognap, taun kib wari migan eyan amil, bi God nop tap sobok gep bi kib okok krop, tari tari gak nibak magilsek ag niylak.

12 Ag nielak, bi God nop tap sobok gep bi kib okok amil, bi minim ting bilocep eip minim ag ar nokim lil, ami bi nib okok krop mani kib niyl aglak,

13 “Nibi minim aul nep agnimib, ‘Kislim nab eyan wisin kinosin won ak, bi ne okok apil, cip se par ak si dad ambal,’ agnimib.

14 Nib agem, gapna Pailot minim nibak niyngab ak, cin nop eip agon, nibep miker ognap ma niyngab,” aglak.

15 Nıb agel, ami bı okok mani nıbak dıl, amıl Juda bı kıb nıb okok aglak rek nep gılak. Kırı esek agıl, Jisas cıp se par ne ak, bı ne okok si dı ambal, agelak mınım ak, mıñi Juda bin bı okok mınım esek nıbak nep aglıg git nep midebal.

Bı ne okok Jisas nop nıŋlak

(Mak 16:14-18; Luk 24:36-49; Jon 20:19-23)

16 Jisas bı ne aknıb agıp alan okok Galili amıl, Jisas ned agak dım ak amnílak.

17 Kırı amıl, Jisas nop nıŋıl, yıb ne agel ar amnak. Pen bı ne ognap nıŋıl sıdol gıl aglak, “Ak Jisas aka bı aknıb ke?” aglak.

18 Pen Jisas manı sıňak apıl, kırop agak, “Bapi yıp agek, karıp lım seb kab ar alan sıňak abe, lım dai wagın aul abe, yad magılsek kod midebin.

19 Nıb ak, nıbi karıp lım okok magılsek tıgoj tıgoj amıl, bin bı ke ke okok magılsek mınım tep yad ag ñem, kırı yıp nıŋ dıl bin bı yad mıdıl yıp kisen gınımel. Nıbi nıg gıl, Bapi ak, Ñı ak, Kaun Sıň ak yıb agıl, kırop nıg pak ñınımıb.

20 Nıg gıl, yad nıbep gınımıb, agıl, mınım tari tari ag ñıbin ak, nıbi ak rek nep mınım nıbak magılsek kırop ag ñı tep gem, magılsek kisen gınımel. Pen yad nıbep nıŋıd yıb agebin, yad nıbep eip mıdıl, mıd damıl, mıden nıŋlıg git, lım dai wagın aul kır gınıgab,” agak.

MINIM KOMIN

**The New Testament in the Minimib dialect of the
Kalam language of Papua New Guinea**

Nupela Testamen long tokples Minimib long Niugini

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Minimib (Minimib dialect of Kalam)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-02-07

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

c3b0a7e5-6c23-5e97-9419-62054c911996